

Perspectiefnota 2026-2029

Perspectiefnota 2026-2029

Gemeente Arnhem

Inhoudsopgave

1. Inleiding ... 3

2. Perspectief op het Financieel Meerjarenbeeld ... 9
   - Financieel perspectief ... 9
   - Autonome en overige financiële ontwikkelingen ... 11
   - Conclusie ... 39

3. Perspectief op Ambities en mogelijke knelpunten ... 40

4. Transformatie Sociaal Domein ... 44
   - De transformatie van het Sociaal Domein ... 44
   - Ambities en mogelijke knelpunten in het Sociaal Domein ... 46

1. Inleiding

Arnhem in een wereld vol uitdagingen

De wereld verandert in een hoog tempo. Geopolitieke spanningen, zoals de oorlog in Oekraïne en de genocide in Gaza, en de toenemende concurrentie tussen grootmachten als de Verenigde Staten, China en Rusland maken de toekomst onvoorspelbaar. Deze wereldwijde ontwikkelingen zorgen niet alleen voor mondiale onzekerheid, maar raken ook ons dagelijks leven. Arnhemmers maken zich zorgen over kelderende beurskoersen, nemen noodpakketten in huis en vragen zich af in welke wereld hun kinderen opgroeien.

Te midden van deze complexe spanningen blijft Arnhem standvastig. Terwijl maatschappelijke tegenstellingen soms worden verscherpt, zoeken wij als stad actief de dialoog op. De Avond van de Goede Moed, georganiseerd in november, is daar een krachtig voorbeeld van: een moment waarin wij elkaar opzoeken en samen bouwen aan begrip en samenwerking.

Ook als stadsbestuur zien we de toekomst met een dosis onvoorspelbaarheid. Maar we ontlenen onze kracht aan de bewezen veerkracht en solidariteit van Arnhem. De recente verwoestende brand in ons historische centrum heeft ons nogmaals duidelijk gemaakt hoe essentieel veiligheid is. Dankzij de snelle en professionele inzet van onze veiligheidsdiensten zijn levens beschermd gebleven en is verdere schade voorkomen. Deze gebeurtenis heeft de verbondenheid onder Arnhemmers versterkt en maakt ons als stad nog sterker.

Met het oog op de toekomst staan we als stad klaar om onze ambities waar te maken. Waar we drie jaar geleden aan de start stonden, hebben we vandaag al een stevige basis voor een duurzaam, groen, kansrijk en verbonden Arnhem. Het is onze missie om deze kracht verder te bestendigen voor alle Arnhemmers.

Ook de komende jaren willen we ons volop inzetten voor een gastvrije stad waar iedereen zich thuis voelt, ongeacht achtergrond of situatie. We investeren in een groene, veilige woonomgeving en geven de natuur alle ruimte. We zetten ons maximaal in voor goede volkshuisvesting door het woningaanbod te vergroten en wonen betaalbaar te maken. Zo zorgen we dat Arnhem een fijne plek is om te wonen voor mens en dier.

Nu de gevolgen van de klimaatverandering wereldwijd steeds zichtbaarder worden, blijven wij vooroplopen op het gebied van klimaat en energie. We investeren proactief in een duurzame, groene en circulaire samenleving.

We staan we pal voor onze kwetsbare inwoners. Juist in tijden van onzekerheid is het onze taak om hen te ondersteunen en perspectief te bieden. Of het nu gaat om armoedebestrijding, (jeugd)zorg en welzijn, of het creëren van gelijke kansen – Arnhem is een stad waarin mensen omkijken naar elkaar en waar wordt samengewerkt aan een duurzame, sociale en veerkrachtige toekomst. Daarbij hebben we bijzondere aandacht voor onze wijken in Arnhem-Oost via het Nationaal Programma Arnhem-Oost. We nemen onze verantwoordelijkheid als het gaat om het opvangen van mensen op de vlucht, omdat we geloven dat solidariteit en medemenselijkheid geen grenzen kennen.

Laatste perspectiefnota bestuursperiode

Met de laatste fase van deze bestuursperiode in zicht, blikken we terug op een periode waarin veel is bereikt. Er zijn op veel beleidsterreinen vernieuwende visies opgesteld waarin onze koers is aangegeven. Op diverse terreinen staat Arnhem inmiddels bekend om een toonaangevend innovatieve aanpak, denk bijvoorbeeld aan Immerloo schuldenvrij; Radicaal vergroenen; onze Vluchtelingenaanpak; de Mobiliteitsvisie en bijvoorbeeld Energie voor Arnhem. Ook in landelijk perspectief gelden we op meerdere dossiers, zoals Arnhem-Oost en Spoorzone, als voorbeeld voor andere steden.

Tegelijkertijd richten we onze blik vooruit. De komende jaren staan in het teken van uitvoering en borging van de ingezette koers. Veel visies en plannen zijn vastgesteld en komen nu tot realisatie. Dit brengt nieuwe uitdagingen met zich mee, voor ons als bestuur, voor onze organisatie en vooral ook voor de stad. Juist ook omdat de we dit gaan uitvoeren en moeten waarmaken in een stad die in de komende jaren sterk gaat groeien. De schaalsprong van Arnhem is nu al goed merkbaar, met een groeiend aantal gebiedsontwikkelingen, woningbouwprojecten en transformatieopgaven die vragen om regie en afstemming en die ook van de bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisatie veel en veel tegelijk vragen. Tegelijkertijd is er heel veel werk te doen in de bestaande stad. We willen dit in samenhang en in een goede onderlinge balans. Daar zijn onze plannen op gericht: de stad in balans ontwikkelen, waarbij groei hand in hand gaat met leefbaarheid, duurzaamheid en sociale samenhang in de nieuwe en bestaande stad.

Financiële positie onzeker
Net als in de voorgaande jaren zijn de financiële omstandigheden waaronder we deze Perspectiefnota opstellen helaas onzeker. Dit komt met name door het onzekere financiële meerjarenperspectief vanuit de Rijksoverheid. Het ravijn dient zich in 2026 aan. Als gemeente Arnhem hebben we hierop geanticipeerd en is het ons – als een van de weinige gemeenten – vorig jaar gelukt om een sluitende meerjarenbegroting vast te stellen. Toch merken ook wij dat de financiële situatie steeds meer knelt. Met pijn en moeite lijken we de grootste knelpunten (die zich ieder jaar voordoen) dit jaar op te kunnen vangen. Gelukkig zonder opnieuw te moeten bezuinigen. Maar het realiseren van onze ambities voor de stad staat steeds verder onder druk. Daarom hopen we van harte dat het Rijk bij de meicirculaire ruimte schept die het mogelijk maakt om financiële knelpunten op te lossen en onze ambities waar te maken.

Staat van de stad
'Staat van de Stad' geeft een overzicht van de cijfermatige trends en ontwikkelingen op een breed aantal thema's, zoals demografie, economie, veiligheid, armoede, gezondheid en leefbaarheid. Uit de cijfers komt onder andere naar voren dat meer inwoners een diversere achtergrond hebben en dat vergrijzing ook in een relatief jonge stad als Arnhem de komende jaren zichtbaar zal worden. Verder blijven er grote verschillen tussen wijken. Met name in de wijken in het gebied Arnhem-Oost hebben inwoners relatief vaak moeite met rondkomen, voelen zij zich vaker onveilig en voelen zich minder gezond. Zij ervaren ook een minder prettige woonomgeving. In andere wijken, met name in Arnhem-Noord, zien we veel vaker inwoners die prettig wonen, weinig eenzaamheid voelen en weinig verloedering en overlast ervaren. Staat van de Stad 2024 is te raadplegen via deze link.

Met deze Perspectiefnota informeren we uw raad niet alleen over de stand van de gemeentefinanciën. We nemen u ook mee in de hoofdlijnen van het beleid en de toekomst die we voor ogen hebben. Daarbij beschrijven we op hoofdlijnen onze inspanningen, ambities, (mogelijke) knelpunten en uitdagingen voor een duurzaam, groen, kansrijk en verbonden Arnhem. Onze ambities voor de stad blijven onverminderd groot. Graag gaan we met u in gesprek over de ontwikkelingen die op ons afkomen.

Een DUURZAAM Arnhem

Energietransitie
Als Arnhem willen we vooroplopen in de energietransitie. Dit is noodzakelijk om te voorkomen dat energie-armoede in de toekomst een structureel probleem is. Duurzame alternatieven voor aardgas, benzine en diesel zijn noodzakelijk om onze NEMiA doelen te blijven realiseren. We gaan het energietransitie uitvoeringsplan EvA (Energie voor Arnhem) opstellen en vanaf 2026 uitvoeren. We blijven hiermee duurzame energie en warmte stimuleren, verminderen CO_2- uitstoot en zorgen voor een eerlijke en toegankelijke transitie. Het toekomstbestendige energienetwerk bestaat uit decentrale energiesystemen waarin duurzame opwek maximaal is afgestemd op de vraag. De Green Deals met bedrijven en onze Arnhemse Isolatieaanpak dragen hieraan bij.

We willen een actieve rol nemen in het ontwikkelen en realiseren van lokale energiesystemen. Deze systemen zijn randvoorwaardelijk om in tijden van extreme netcongestie woningen te kunnen bouwen en bedrijven te laten groeien en verduurzamen. We willen doorgaan met het klimaatfonds om mee te investeren en co-financiering te krijgen voor de decentrale energiesystemen (beslispunt 660: Voorzetten beleid energietransitie). Ook willen we de komende twee jaar de Arnhemse Aanpak Energiearmoede continueren. Ons doel is een 50 procent circulaire economie in 2030 om vervolgens in 2050 volledig circulair te zijn.

Meer geld voor woningbouwprojecten
Tijdens deze wooncrisis is het van groot belang dat er meer woningen worden gebouwd. Tussen 2022 en 2040 bouwen we 16.000 huizen op de juiste plekken in de stad. Deze verstedelijkingsopgave vraagt grote investeringen. Een groot deel van de geplande woningen tot 2040 komt in de Spoorzone Arnhem-Oost, en wordt mede gefinancierd door het Rijk. Door inzet van middelen uit het Stadsontwikkelfonds zijn we in staat om woningbouwontwikkelingen te versnellen en zorg te dragen voor cofinanciering als we van andere overheden bijdragen krijgen voor Arnhemse woningbouwprojecten. Naar aanleiding van de bij de begroting aangenomen raadsmotie stellen we in deze Perspectiefnota voor om dit jaar extra geld beschikbaar te stellen voor het Stadsontwikkelfonds. Bovendien doen we een voorstel voor een meer structurele vulling hiervan.

Goede volkshuisvesting
We zetten ons maximaal in voor goede volkshuisvesting door wonen betaalbaar te maken en het woningaanbod te vergroten. Zoals ook beschreven staat in de Woonvisie, is ons doel dat meer Arnhemmers binnen enkele jaren een betaalbare, duurzame woning hebben. We hebben hierover prestatieafspraken gemaakt met corporaties en

huurders en geven prioriteit aan initiatieven die sociale verbeteringen in wijken bevorderen. We willen dakloosheid voorkomen en zorgen voor snelle, persoonsgerichte opvang met duurzame uitstroom. Om onze plannen met betrekking met betrekking tot woonwagenstandplaatsen te kunnen uitvoeren, willen we hier extra middelen voor beschikbaar stellen.

Participatie en armoedebestrijding
De Arnhemse aanpakken op energiearmoede en woningisolatie dragen direct en structureel bij aan het verhogen van de bestaanszekerheid. Met name in de Arnhem-Oost wijken helpen en ontzorgen we inwoners, en collectieven, met de verduurzaming van woningen. Hierdoor wordt de leefbaarheid verhoogd en de rekening verlaagd. Dit doen we met energiecoaches, buurtklusbedrijven en door participatie met de bestaande initiatieven in een wijk of straat.

Transformatie binnenstad
De binnenstad transformeert met een compacter winkelhart, meer groen en ruimte voor ontmoeting. In 2025 presenteren we een ontwikkelperspectief Arnhem Centrum en werken we samen met onze partners in de stad aan gebiedsontwikkelingen zoals het Gele Rijdersplein en het Johnny van Doornplein.

Herbouwteam brand
Naar aanleiding van de grote brand die op 6 maart een deel van onze historische binnenstad verwoestte, stellen we een herbouwteam in. Door de brand hebben vijf bewoners geen woning meer en kunnen zes ondernemers niet ondernemen. De impact voor al deze getroffenen maar ook voor omwonenden en aangrenzende ondernemers is groot. We gaan er uiteraard alles aan doen om samen met de betrokkenen deze plek te herstellen en recht te doen aan het historische karakter van de stad. Het herbouwteam gaat dan ook per direct aan de slag met het opstarten van het proces tot herbouw van dit stuk stad.

Innovatieve en duurzame economie
Onze economie moet duurzamer en innovatiever worden. We stimuleren energie-innovaties, ondersteunen ondernemers en verbeteren werklocaties op duurzaamheid, veiligheid en bereikbaarheid. Daarom stellen we voor om het energie en technologiebudget (EMT) te verhogen. In lijn met de aangenomen raadsmotie kunnen we zo – samen met de provincie - Connectr blijven ondersteunen.

Ook in ons afvalbeleid staat circulariteit centraal. Het burgerberaad afval, dat in 2024 werd afgerond, leverde 29 adviezen op die moeten bijdragen aan de vermindering en het hergebruik van grondstoffen. Deze adviezen worden verwerkt in een Uitvoeringsagenda die in Q2 2025 aan de raad wordt voorgelegd.

Een GROEN Arnhem

Vergroening en klimaatadaptatie
Arnhem zet maximaal in op een groene en gezonde leefomgeving. Onze stad koestert haar prachtige stadsparken en groene ruimtes, maar klimaatverandering, afname van biodiversiteit en toenemende druk op deze gebieden maken actie noodzakelijk. Daarom blijven we investeren in vergroening en klimaatadaptatie. De stad wordt zo ontworpen dat ze bestand is tegen overstromingen, hevige regenval, hitte en droogte. Maatregelen zoals verbeterde afwatering, wateropvang en de aanleg van schaduwrijke plekken moeten hitteproblemen verminderen. Radicale vergroening speelt hierin een sleutelrol. We stellen daarom voor om het investeringskrediet Bomenplan te continueren en verhogen, zodat er meer bomen geplant kunnen worden en bestaande bomen de kans krijgen om groots uit te groeien. Daarnaast worden groene gebieden beter verbonden en wordt de biodiversiteit versterkt. Rond het Stadstheater willen we een groene oase ontwikkelen. Dit moet een fijne plek worden voor mens, plant en dier. We stellen voor extra geld uit te trekken voor de aanpak van invasieve exoten, zoals de Reuzenberenklauw en de Japanse Duizendknoop. Hiermee kunnen we ongewenste uitbreiding tegengaan en nieuwe exoten die zich aandienen, direct aanpakken.

Klimaatbestendige stad
Bewoners worden gestimuleerd om zelf klimaatadaptieve maatregelen te nemen, zoals het vervangen van verharde oppervlakken door groen. Ook wordt gewerkt aan een koel netwerk, zodat kwetsbare inwoners tijdens hittegolven verkoeling kunnen vinden in de openbare ruimte. De subsidieregeling Groenblauwe Initiatieven wordt geëvalueerd. We willen hiervoor budget beschikbaar stellen zodat de raad kan besluiten de regeling voort te zetten. Ook het platform Arnhem Klimaatbestendig draagt via het organiseren van klimaatcafés, de website arnhemklimaatbestendig.nl en het geven van informatie op bewonersavonden bij aan bewustwording en het stimuleren van maatregelen. Ons voorstel is om dit initiatief te blijven ondersteunen.

Dierenwelzijn
Het welzijn van dieren heeft onze absolute prioriteit. Daarom creëren we meer en betere uitlaatplekken voor honden en ondersteunen we huisdiereigenaren die hulp nodig hebben. Er wordt samengewerkt met regiogemeenten om opvang te bieden aan huisdieren die geen zorg meer krijgen. In 2025 opent het nieuwe Dierentehuis Arnhem en omstreken. Om de leefomgeving van dieren te verbeteren, wordt natuurvriendelijk maaibeheer toegepast, ecologische verbindingen versterkt en begrazing ingezet om de biodiversiteit te behouden.

Gezonde leefomgeving
Arnhem blijft werk maken van een gezonde leefomgeving voor inwoners en bezoekers. Het afgelopen jaar door uw raad vastgestelde plan Gezonde Leefomgeving richt zich op schone lucht, minder geluidshinder en het tegengaan van hittestress en vervuiling.

Duurzame mobiliteitstransitie
Met de groei van Arnhem neemt ook de verkeersdrukte toe. Daarom werkt de stad aan een duurzame mobiliteitstransitie, waarin wandelen, fietsen en het gebruik van openbaar vervoer worden gestimuleerd. Op verzoek van de provincie willen we de gelijkrichters in het trolleynetwerk sneller dan gepland gaan vervangen. Dit biedt tevens kansen in het kader van netcongestie, gelet op de diverse lopende initiatieven om de trolley-infrastructuur te gebruiken voor andere gebruikers dan het openbaar vervoer.

Autoverkeer blijft mogelijk, maar met minder overlast in woonwijken. Het onlangs vastgestelde Duurzaam Mobiliteitsplan vormt het kader om Arnhem bereikbaar, leefbaar en groen te houden. Al deze initiatieven samen maken Arnhem klaar voor de toekomst, met een stad die niet alleen groener en klimaatbestendiger wordt, maar ook een fijne plek blijft om te wonen, werken en ontspannen.

Een KANSRIJK Arnhem

Iedereen doet op eigen manier mee
Arnhem zet zich in voor een samenleving waarin alle inwoners kunnen meedoen op hun eigen manier. Financiële stabiliteit, werk en toekomstperspectief zijn hierbij essentieel. Om bestaanszekerheid te vergroten, helpt de gemeente mensen aan werk en stimuleert ze uitstroom uit de uitkering. Ook bemiddeling naar betaald werk en arbeidsontwikkeling spelen hierin een rol, met Scalabor als belangrijke partner.

Gerichte schuldhulpverlening
Om problematische schulden te voorkomen en inwoners perspectief te bieden, hebben we de schuldhulpverlening volledig in eigen beheer genomen. Zo kan de gemeente beter inspelen op de behoeften van inwoners en gerichte hulp bieden, met speciale aandacht voor jongeren, ondernemers en gedupeerden van het Kinderopvangtoeslagen-schandaal. Daarnaast blijven investeringen in de Gelrepas, bijzondere bijstand en vroegsignalering van schulden. Ook stellen we in deze Perspectiefnota voor om extra geld uit te trekken voor beschermingsbewind, wat bedoeld is voor mensen die hun financiële zaken niet zelf kunnen regelen. In Immerloo blijven we met het Nationaal Programma Arnhem-Oost experimenteren met innovatieve schuldhulp voor gezinnen met multiproblematiek.

Gelijke kansen voor Arnhemse jeugd
Kinderen en jongeren in Arnhem moeten gelijke kansen krijgen om zich te ontwikkelen. Onderwijs is hierin cruciaal, van kinderopvang tot passend onderwijs voor elk talent. De gemeente zorgt voor goede schoolgebouwen en werkt samen met het onderwijs en maatschappelijke partners in Arnhem-Oost aan het verrijken van het onderwijs met extra aanbod op het gebied van sport, cultuur en stages. Uitval wordt zoveel mogelijk voorkomen, met als doel dat alle jongeren een startkwalificatie behalen. Basisvaardigheden en taalontwikkeling krijgen extra aandacht, met een plan dat inwoners van -10 maanden tot 100 jaar ondersteunt.

Voorkomen inzet jeugdhulp
Het aantal jongeren in zorg is de afgelopen jaren toegenomen. We willen dat kinderen en jongeren zich ontwikkelen naar zelfstandigheid en een gezond volwassen leven. Als het nodig is, ontvangen zij daarbij tijdig passende hulp. Ons doel is dat hulp zo licht en dicht mogelijk bij huis of thuis wordt ingezet en kinderen en jongeren zo veel mogelijk een normaal leven kunnen leiden. Belangrijk hierbij is dat problemen zo vroeg mogelijk worden gesignaleerd om erger te voorkomen. Dit doen we onder meer door de inzet van VAV (vertrouwd, aanwezig, veilig), waarbij gezinnen worden geholpen die vaak al veel verschillende trajecten hebben doorlopen. VAV doet wat nodig is en werkt samen met het gezin aan terugkeer van veiligheid in de thuissituatie. Daardoor worden zware vormen van hulp vermindert of zelfs voorkomen.

Ook door de goede samenwerking in de jeugdketen tussen de POH-Jeugd, huisartsen, sociale wijkteams en zorgaanbieders krijgen kinderen en jongeren met een hulpvraag in een zo vroeg mogelijk stadium en op de juiste plek ondersteuning. Bij 70 procent van de kinderen en jongeren die gesproken worden door de POH-jeugd is geen specialistische jeugdhulp nodig.

Transformatie sociaal domein
De stad groeit en inwoners worden ouder, waardoor de zorgvraag toeneemt. Tegelijkertijd zijn er personeelstekorten en stijgende zorgkosten. Arnhem zet de komende periode nog nadrukkelijker in op een transformatie van het sociaal domein, waarbij hulp en ondersteuning zo dicht mogelijk bij huis worden georganiseerd. De nadruk ligt op preventie en samenhang tussen welzijn en zorg, zodat complexe problemen en zware zorg zoveel mogelijk worden voorkomen. Binnen de zorg en ondersteuning worden groepsgewijze begeleiding en gerichte toewijzing van huishoudelijke hulp ingezet om de beschikbaarheid van zorg te waarborgen. Ook gaan we aan de slag met de uitvoering van het welzijns- en ouderenbeleid.

Een gezonde stad
Gezondheid is een belangrijke pijler voor een gelukkige en actieve deelname aan de samenleving. Daarom leggen we diverse beweegvoorzieningen aan waaronder skatebanen en pumptracks, met extra aandacht voor Arnhem-Oost. Samen met scholen en sportverenigingen worden openbare sportplekken gecreëerd en blijven we werken aan duurzame sportvoorzieningen, bijvoorbeeld door het vervangen van kunstgrasvelden. Ook (sport)evenementen als Tour of Holland dragen bij aan de leefbaarheid en gezondheid van de stad en geven bovendien een impuls aan de breedtesport.

Veiligheid
Een veilige stad voor onze inwoners blijft voor ons een prioriteit. De stad zet zich in tegen criminaliteit, overlast en digitale misdaad. We willen ook de komende jaren onze lokale aanpak van seksuele intimidatie voortzetten, waarmee we slachtoffers hulp bieden en seksuele intimidatie zoveel mogelijk voorkomen. Daarnaast is ons voorstel om extra te investeren in hulp aan Arnhemmers die te maken hebben gehad met een ongewenste seksuele ervaring.

Vanwege de stijging van het aantal Arnhemse meldingen bij Veilig Thuis willen we een extra lokale bijdrage geven om zo te voorkomen dat de wachttijden te veel oplopen. Ook stellen we voor om geld uit te trekken om plegers van huiselijk geweld een laagdrempelig traject te laten volgen, met als doel recidive en langdurig huiselijk geweld te voorkomen.

Arnhem-Oost
In Arnhem-Oost liggen grote uitdagingen op het gebied van werk, inkomen, wonen, gezondheid, onderwijs en veiligheid. Met het Nationaal Programma Arnhem-Oost werkt de gemeente, samen met maatschappelijke partners, aan structurele verbeteringen in de wijken Klarendal, Geitenkamp, Presikhaaf-West, Malburgen en het Arnhemse Broek. Buurtcentrum De Overkant wordt gesloopt en vervangen door nieuwbouw. In Malburgen wordt buurthuis de Hobbit onderdeel van een complex met sociale woningbouw en ook een gymzaal. We vernieuwen en verbeteren met middelen van het Nationaal Programma Arnhem-Oost speeltuin de Leuke Linde, inclusief het beheerdershuisje en wordt buurthuis De Overkant gesloopt en nieuw gebouwd. Met de middelen die we nu beschikbaar willen stellen, is de exploitatie en het onderhoud op langere termijn geborgd.

Een VERBONDEN Arnhem

Inclusieve stad
Arnhem streeft naar een inclusieve stad waar iedereen zich thuis voelt, ongeacht achtergrond, beperking of identiteit. We willen gemeenschappelijkheid bevorderen, bijvoorbeeld door komend jaar de subsidieregeling Burgerkracht voort te zetten (beslispunt: Voortzetten burgerkracht). We bestrijden discriminatie en stimuleren acceptatie, onder andere via kennisateliers en een aanpak tegen arbeidsmarktdiscriminatie. Op verzoek van de raad is ons voorstel om geld beschikbaar te stellen voor een integrale aanpak tegen moslimdiscriminatie. Ons bid voor Roze Zaterdag 2027 is inmiddels ingediend.

Meedoen vanaf dag 1
Als gastvrije stad bieden we duurzame opvang voor vluchtelingen en ondersteunen nieuwkomers bij hun integratie. Binnenkort ontvangt u hier (naar aanleiding van een aangenomen raadsmotie) een plan voor. Om aan onze wettelijke taak te voldoen op een wijze waarop we inburgeraars mee laten doen vanaf dag 1 stellen we voor extra budget beschikbaar te stellen voor de uitvoering van inburgering.

Cultuur en historie
Kunst en cultuur verbinden en dragen bij aan maatschappelijke vraagstukken zoals kansenongelijkheid. We versterken het culturele aanbod, stimuleren talentontwikkeling en geven cultuurhistorie een zichtbare plek in de stad. Naar aanleiding van een aangenomen raadsmotie stellen we voor budget beschikbaar te stellen voor een brede openstelling van Stichting Musis & Stadstheater, zodat er meer ruimte is voor lokale makers in het vernieuwde Stadstheater.

Eveneens in lijn met de wens van de raad, willen we voor het jaar 2025 eenmalig geld geven aan de Stichting Trolleymateriaal Arnhem. Hiermee kunnen zij de stallingsruimte van de historische trolleybussen betalen.

Inwonersbetrokkenheid
Om inwoners meer zeggenschap te geven, organiseren we burgerberaden over grote thema's. Na het eerste burgerberaad over afval starten we een nieuw beraad over klimaat. Participatietrajecten volgen het Arnhems Stappenplan Participatie om een uniforme en transparante werkwijze te garanderen.

Toegankelijke dienstverlening
We verbeteren de gemeentelijke dienstverlening door een gastvrij stadhuis en toegankelijke digitale diensten. Ook stellen we voor extra te investeren in de doorontwikkeling van onze digitale dienstverlening.

2. Perspectief op het Financieel Meerjarenbeeld

Financieel perspectief

Financiële uitdagingen gemeenten

Gemeenten worden gefinancierd uit het gemeentefonds, waarvan de hoogte bepaald wordt door de Rijksoverheid. Sinds 1995 werd daardoor de zogenaamde trap-op-trap-af-systematiek gehanteerd, maar vanaf 2024 wordt de groei van het gemeentefonds gekoppeld aan de stijging van het bruto binnenlands product. Omdat gemeenten in de periode 2022-2025 bij ongewijzigd beleid zouden profiteren van de extra rijksuitgaven aan defensie, landbouw en onderwijs, is eerder het besluit genomen om in 2026 de uitkering met drie miljard euro te korten. Deze greep uit het gemeentefonds wordt ook wel het 'ravijnjaar' genoemd en leidt in heel Nederland tot problemen. Doordat vorig jaar één van de geplande bezuinigingen op gemeenten (een deel van de opschalingskorting) is geschrapt, is dit bedrag vorig jaar tot 2,3 miljard euro teruggebracht. Vanaf 2026 wordt dit bedrag dus gekort op het gemeentefonds waar de verplichte taken van gemeenten uit worden betaald. In de afgelopen begrotingen hebben we in Arnhem deze korting op het gemeentefonds reeds verwerkt.

Spanningen in bestuurlijke en financiële verhoudingen Rijk en gemeenten

Minister Uitermark van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) signaleert spanningen in de bestuurlijke en financiële verhoudingen tussen het Rijk en gemeenten, waarbij vooral de gemeentelijke autonomie onder druk staat. Gemeenten krijgen steeds meer taken in medebewind zonder voldoende beleidsvrijheid of middelen, wat leidt tot een scheve taak-middelenbalans.

Daarnaast zorgt rijkssturing, met name in het sociaal domein, voor minder lokale beleidsruimte en vergroot dit de financiële risico's voor gemeenten. Nationale opgaven vereisen samenwerking tussen overheden, maar gemeenten kampen met capaciteitsproblemen en de stapeling van landelijke doelen maakt uitvoering complex. Ook wordt steeds meer regionaal samengewerkt, wat efficiëntie kan bevorderen, maar de democratische legitimiteit bemoeilijkt. De grens tussen gemeentelijke autonomie en medebewind vervaagt, waardoor gemeenten vooral uitvoerende taken krijgen zonder voldoende beleidsvrijheid. Dit alles leidt tot structurele spanningen en een vicieuze cirkel van bestuurlijke problemen.

Vooruitzichten voor gemeenten

Vanuit het Rijk komen vooralsnog geen signalen waaruit blijkt dat gemeenten uit het financiële ravijn geholpen worden. En dat ravijn is diep, zeggen de gemeenten zelf. Vooral voor 2026 vrezen veel gemeenten dat ze hun begroting niet rond krijgen. In de voorbereidingen rondom de Voorjaarsnota van het Rijk wordt door de VNG deze urgentie onder de aandacht gebracht: 'als het rijk ons niet tegemoetkomt, verschraling van voorzieningen voor onze inwoners onontkoombaar is en ook de ambities van het kabinet niet waargemaakt kunnen worden.'

Financieel beeld Arnhem

Ook in Arnhem is de structurele beperkte financiële ruimte bepalend voor de mate waarin knelpunten in de komende jaren opgevangen kunnen worden en ambities gerealiseerd kunnen worden. In lijn met de voorgaande jaren is er nog wel wat incidentele ruimte (bijvoorbeeld door inzet vanuit bestemmingsreserves) aanwezig, maar ontbreekt het aan voldoende structurele ruimte. Dit betekent dat er keuzes gemaakt moeten worden, dat er focus aangebracht moet worden en dat er prioriteiten gesteld moeten worden. In deze Perspectiefnota geven we een financieel beeld met toelichting op de autonome financiële ontwikkelingen en de overige financiële knelpunten waarin niet of nauwelijks keuzes te maken zijn. Daarnaast schetsen we het perspectief op de ambities en mogelijk knelpunten waar we als gemeente voor aan de lat staan of willen staan, maar waarvoor met de huidige inzichten geen of onvoldoende financiële middelen voorhanden zijn.

Mogelijk ontwikkelt de financiële ruimte zich in de komende periode wel naar een meer gunstig beeld. Op de eerste plaats blijft de VNG zich inzetten om het ravijnjaar (deels) op te lossen via een campagne, acties en door stevige gesprekken met het kabinet te voeren. Specifiek op het gemeentefonds speelt er daarnaast nog een aantal ontwikkelingen, die de financiële ruimte in de komende jaren substantieel kan beïnvloeden:

(Opnieuw) uitstel nieuw verdeelmodel Beschermd Wonen

In deze Perspectiefnota wordt uitgegaan van de invoering van het nieuwe verdeelmodel voor beschermd wonen per 2026. In de huidige Begroting 2025 is dit in de jaren 2026, 2027 en 2028 verwerkt. In de nieuwe Begroting 2026 betekent dit in de nieuwe jaarschijf 2029 een extra nadeel van ruim € 7 miljoen in vergelijking met 2028. De mogelijkheid is reëel dat er (net als vorig jaar) geen tijdige besluitvorming heeft plaatsgevonden over het

woonplaatsbeginsel en daarmee over de invoering van het nieuwe verdeelmodel. In dat geval verschuift het effect van de invoering van het model een jaar op en dit leidt tot de volgende (structurele) effecten:

Nieuw verdeelmodel Beschermd Wonen *Bedragen x € 1 miljoen*	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Beschermd Wonen nu in gemeentefonds (stelpost)	0	-4,9	-14,7	-23,0	-30.2
Beschermd Wonen met 1 jaar uitstel	0	0	-4,9	-14,7	-23,0
Effect op beeld	***0***	***4,9***	***9,8***	***8,3***	***7,1***

De meicirculaire 2025 zal deze duidelijkheid moeten verschaffen.

Hervormingsagenda Jeugd
De deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd (Commissie-Van Ark) adviseert dat het Rijk de helft van de landelijke tekorten op de jeugdzorg van 2023 (€ 628 miljoen) en 2024 (€ 828 miljoen) compenseert. De gemeenten zouden dus € 728 miljoen compensatie voor 2023 en 2024 moeten krijgen. Daarnaast geeft de commissie aan dat het niet wenselijk en niet haalbaar is om de beoogde besparingen vanaf 2026, zoals opgenomen in het meerjarig financieel kader in de hervormingsagenda jeugd, te handhaven. Het volume van het budget voor de jeugdzorg moet mee gaan groeien met het landelijke zorgbudget. Bij besluitvorming over de Voorjaarsnota 2025 wordt duidelijk of deze compensatie wordt toegekend (gedeeltelijk of voor het geheel) en in welke mate structurele tegemoetkoming aan de orde is. Vervolgens zal bij de meicirculaire een verdeling worden bepaald. Er is dus geen garantie dat dit bedrag ook daadwerkelijk wordt toegevoegd aan het gemeentefonds. Mocht deze compensatie (deels) toegekend worden, dan valt dit, onder voorbehoud van eventuele aanbevelingen van de commissie hieromtrent, aan de algemene middelen, aangezien de tekorten op jeugdzorg de afgelopen jaren ook zijn aangevuld vanuit de algemene middelen.

Nieuwe verdeelmodel gemeentefonds
In 2023 is een nieuw verdeelmodel van kracht geworden voor het gemeentefonds. Daarbij wordt gewerkt met een ingroeipad, om gemeenten stapsgewijs te bewegen richting de nieuwe uitkomsten. Arnhem is een voordeelgemeente binnen het nieuwe model. Tegelijkertijd wordt onderzoek gedaan naar verbetering van het model. Concreet betekent dit dat op een aantal onderdelen gerichte onderzoeken zijn uitgevoerd. Het nieuwe verdeelmodel zou per 2026 in moeten gaan. Een aantal van deze geplande onderzoeken is afgerond, maar een aantal loopt vertraging op of geeft aanleiding voor vervolgonderzoeken. De oorspronkelijke planning van het ministerie van BZK wordt niet gehaald om in de meicirculaire 2025 bekend te maken of aanpassingen per 2026 gewenst zijn en zo ja, wat hiervan het financiële effect per gemeente is. Uit de brief van de minister van BZK van 7 februari 2025 wordt duidelijk dat nieuwe model in het jaar 2026 nog niet van kracht is en het ingroeipad van 2025 ook in 2026 geldt.
Vanaf 2027 wordt de verdeling, en daarmee de suppletie-uitkering, zeker wel aangepast. Arnhem zou daardoor vanaf 2027 een voordeel van mogelijk een aantal miljoen extra tegemoet kunnen zien. Kanttekening hierbij is dat dit proces van herijking altijd voor- en nadeelgemeenten kent en daardoor vertragingen en aanpassingen ook reëel zijn. Ook de uitkomsten van de vervolgonderzoeken kunnen aanleiding zijn voor aanpassing van het (voorlopig) nieuwe model. Om die reden is in deze Perspectiefnota nog geen raming opgenomen van het mogelijke extra voordeel, maar wordt kan deze eventueel worden betrokken bij de begroting 2026 (als er in de meicirculaire duidelijker is) of anders bij het nieuwe coalitieakkoord dat volgend jaar opgesteld zal worden.

Leeswijzer financieel beeld
In dit hoofdstuk wordt hierna nader ingegaan op de autonome ontwikkelingen en de onvermijdelijke knelpunten. Dit leidt tot een financieel beeld voor de jaren 2025 tot en met 2029, waarbij ook de ontwikkeling van de weerstandsfactor in beeld wordt gebracht. In het volgende hoofdstuk worden ambities en mogelijke knelpunten geschetst waarvoor de (structurele) ruimte met het inzicht van dit moment ontbreekt, maar die we wel belangrijk vinden om als gemeente mee aan de slag te gaan. Mogelijk is er bij het opstellen van de Begroting 2026 meer zicht op aanvullende middelen vanuit de meicirculaire op basis van bijvoorbeeld de hiervoor geschetste ontwikkelingen. Rekening houdend met de besluitvorming van deze Perspectiefnota bestaat dan de mogelijkheid om een aantal van de genoemde ambities en mogelijke knelpunten in de Begroting 2026 van dekking te voorzien.

Autonome en overige financiële ontwikkelingen

Het financiële meerjarenbeeld in deze Perspectiefnota wordt grotendeels bepaald door ontwikkelingen op de jaarlijkse autonome posten met nauwelijks keuzevrijheid en door overige financiële ontwikkelingen, waarin in beperkte mate keuzes te maken zijn. Onderstaande tabel geeft op de eerste plaats inzicht in de verwachte meerjarige ontwikkeling van de autonome posten en vervolgens worden de overige financiële ontwikkelingen per programma geduid. Onder de tabel volgt een toelichting per onderdeel.

Autonome en overige financiële ontwikkelingen *Bedragen x € 1.000*	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**I/S**
Autonoom						
Gemeentefonds	4.957	17.068	17.214	16.798	18.060	S
Nominaal en areaal 2026	2.900	-18.500	-17.700	-16.500	-18.200	S
Nominale ontwikkeling IHP	-71	-142	-213	-284	-355	S
Indexatie DMP 2024 naar 2026		-12	-23	-34	-51	S
Voordeel zorg	6.250	4.010	4.010	4.010	4.010	S
Voordeel zorg - toevoeging aan BR Wmo en Jeugdzorg	-6.250					I
Dotatie overschot BW aan BR Wmo en Jeugdzorg laten vervallen	3.000	3.100	4.500	800		I
Actualisatie meerjareninvesteringsplanning (MIP)	2.132	959	1.008	586	549	S
Indexatie MIP			-62	-116	-170	S
Planningsrealisme MIP		-147	314	1.350		I
Indexatie opbrengsten OZB (inflatiecorrectie)		1.817	1.817	1.817	1.817	S
Indexatie opbrengsten OZB 2029 tot 5%					1.450	S
Aframen stelpost OZB	-860	-860	-860	-860	-860	S
Oninbare posten belastingen	-100	-100	-100	-100	-100	S
Dekking oninbare posten afvalstoffenheffing		77	77	77	77	S
Dekking oninbare posten rioolheffing		23	23	23	23	S
Toeristenbelasting	150	150	150	150	150	S
Actualisatie treasury	1.236	-246	291	-641	-746	S
Bestuur, dienstverlening en financiën						
Burgerzaken - Legesopbrengsten	-172	-1	236	-110	-110	S
Burgerzaken - Personele ontwikkelingen	596	528	292	-233	-200	S
Burgerzaken - Materiële lasten	-30	-30	-30	-30	-30	S
Burgerzaken - Doorontwikkeling	-40	-560	-200	-200	-200	S
Doorontwikkeling digitale dienstverlening	-330	-340	-340	-340	-340	S
Dekking doorontwikkeling digitale dienstverlening	259					I
Autonome technologische ontwikkelingen ICT-landschap		-500				I
Informatieveiligheid & Privacy		-2.100	-1.100	-1.100	-1.100	S
Kwaliteitsborging informatiebeheer		-100	-100	-100	-100	S
Uitvoering Wet open overheid (Woo)		-100	-100	-100	-100	S
Efficiency organisatieontwikkeling			2.700	2.700	2.700	S

Autonome en overige financiële ontwikkelingen *Bedragen x € 1.000*	2025	2026	2027	2028	2029	I/S
Veiligheid						
Zorg en Veiligheidshuis				-90	-90	S
Bereikbaarheid						
Versnellen vervanging gelijkrichters		-84	-148	-211	-275	S
Uitstellen uitbreiding parkeerareaal	-500					I
Economie						
Subsidie Connectr (24M78)		-200	-200	-200	-200	I
Onderwijs						
Non-formele educatie	-38	-38	-38	-38		I
Cultuur						
Historische trolleybussen onderdak behouden (24M155)	-20					I
Brede openstelling Stichting Musis & Stadstheater				-60	-60	S
Rozet	-850					I
Participatie en armoedebestrijding						
Kwijtschelding Afvalstoffenheffing	60	60	60	60	60	S
Doorberekenen lagere kwijtschelding in afvalstoffenheffing		-60	-60	-60	-60	S
Kwijtschelding Rioolheffing	170	170	170	170	170	S
Doorberekenen lagere kwijtschelding in rioolheffing		-170	-170	-170	-170	S
Kwijtschelding OZB en overige heffingen	10	10	10	10	10	S
BUIG 2025	-801	-1.263	-1.461	-1.812	-1.864	S
Werkgeverschap sociale werkvoorziening	-783	-743	-705	-669	-635	S
Beschermingsbewind	-800	-800	-800	-800	-800	S
Alleenverdienersproblematiek	-120					I
Studietoeslag	-410					I
Vergroten bereik Individuele inkomenstoeslag				-360	-360	S
Borging wettelijke termijnen en kwaliteit dienstverlening uitvoering participatiewet	-600	-600	-300			I
Welzijn en inclusie						
Integrale aanpak moslimdiscriminatie in Arnhem (24M142)	-50					I
Actualisatie lasten De Hobbit		-150	-150	-150	-150	S
Uitvoeringskosten inburgering	-400	-800	-800	-800	-800	S
De Overkant en de Leuke Linde		-250	-250	-250	-250	S
Gezondheid en sport						
Voordeel SPUK Sport	988					I
Voordeel subsidie Sportbedrijf	700					I
Exploitatielasten gymzalen	-225	-307	-307	-307	-307	S
Dekking exploitatielasten OZB, heffingen en verzekeringen gymzaal fluitekruid uit IHP		-20	-20	-20	-20	S

Autonome en overige financiële ontwikkelingen *Bedragen x € 1.000*	2025	2026	2027	2028	2029	I/S
Ruimtelijke ontwikkeling						
Adviescommissie Omgevingskwaliteit	-65	-65	-65	-65	-65	S
Stadsontwikkelfonds (24M143g)	-6.000					I
Wonen en leefomgeving						
Woonwagenstandplaatsen		-3.100				I
Wijkonderhoud			-3.220	-3.220	-3.220	S
Aanpak Invasieve Exoten	-160	-210	-160	-160	-100	S
Dekking Aanpak Invasieve Exoten		50				I
Totaal autonome en overige financiële ontwikkelingen	**3.733**	**-4.576**	**3.191**	**-1.640**	**-3.011**	
Waarvan structureel	*13.624*	*-3.141*	*-1.085*	*-3.552*	*-2.811*	
Waarvan incidenteel	*-9.891*	*-1.435*	*4.276*	*1.912*	*-200*	

Autonome ontwikkelingen

Gemeentefonds

Het voordeel op het gemeentefonds ontstaat vanwege het feit dat de september- en decembercirculaires 2024 niet meer in de begroting zijn verwerkt. De Begroting 2025 is namelijk gebaseerd op de meicirculaire 2024. Uit de september- en decembercirculaire 2024 ontstaan de volgende effecten:

- Als gevolg van wijzigingen in de uitkeringsfactor en actualisatie van de maatstaven ontstaat een voordeel van ruim € 3 miljoen in 2025, ruim € 2,5 miljoen in 2026, bijna € 2 miljoen in 2027 en bijna € 1 miljoen vanaf 2028.
- Vanaf 2026 rekenen we op basis van onze systematiek van constante prijzen met een structurele verhoging op basis van de verwachte indexatie van het accres. Dit levert ruimte op van ruim € 11 miljoen vanaf 2026, bedoeld ter dekking van de nominale en areale verhogingen aan de lastenkant in onze begroting.
- Een aantal nieuwe taakmutaties en (aanpassingen in) decentralisatieuitkeringen wordt met programma's verrekend.
- In de septembercirculaire 2024 is aangekondigd dat de landelijke taakstelling op jeugdzorg komt te vervallen. In Arnhem hadden we hiermee rekening gehouden door € 5 miljoen minder inkomsten gemeentefonds vanaf 2026 in te ramen en was op programma Zorg bij jeugd een taakstelling van € 5 miljoen opgenomen. Beide posten zijn nu komen te vervallen (dus een neutraal effect op de algemene middelen).
- De stelpost ruimte onder het plafond BTW-compensatiefonds is afgeraamd. In de Begroting 2025 is deze stelpost opgenomen ter vervanging van de middelen die gemeenten zouden ontvangen inzake de indexatie op de WMO-kosten. Deze middelen waren wel toegezegd, maar niet verwerkt in de meicirculaire, waardoor de Provincie aangaf dat hiermee in de Begroting 2025 geen rekening kon worden gehouden. In de septembercirculaire zijn deze middelen alsnog toegevoegd aan het gemeentefonds, waardoor de opgenomen stelpost kan komen te vervallen. In deze Perspectiefnota vinden we het voorbarig om opnieuw een mogelijke ruimte onder het BTW-compensatiefonds in te zetten, maar richting de Begroting 2026 zullen we deze mogelijkheid als een scenario op tafel houden.
- Daarnaast zijn de lasten beschermd wonen geactualiseerd. Bij de actualisatie kwam naar voren dat er sprake is van een daling van de lasten doordat een deel van de taken en daarmee van de besparing overgaat naar de regio. Dit leidt tot een voordeel van ruim 7 ton vanaf 2029.

Nominale en areale ontwikkelingen

Nominaal en areaal 2026

Op 26 februari is het Centraal Economisch Plan (CEP) gepubliceerd. Mede op basis hiervan wordt de loon- en prijsontwikkeling van de Arnhemse begroting geraamd. Daarnaast wordt op basis van de groei van de stad de volumeontwikkeling (areaalontwikkeling) van de begroting berekend. Totaal bedraagt de loon-, prijs- en volumeontwikkeling structureel € 18,0 miljoen in 2026, en € 17,9 miljoen structureel vanaf 2027.

Jaarlijks wordt bij de Perspectiefnota een raming gemaakt van de loon-, prijs- en volumeontwikkeling en wordt dit bij de Begroting verder uitgewerkt. De verschillen tussen raming en uitwerking zijn op de stelpost voor nominale ontwikkeling blijven staan en worden nu afgerond. Dit levert een incidenteel voordeel van € 2,9 miljoen in 2025 met name doordat de geraamde loonontwikkeling zich naar verwachting niet volledig gaat voordoen. Voor 2026 resteert een nadeel van € 0,2 miljoen, in 2027 een voordeel van € 0,5 miljoen en een voordeel van € 1,7 miljoen in 2028.

Indexatie Perspectiefnota *(bedragen x € 1 miljoen)*	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Loon-, en prijsontwikkeling 2026		14,7	14,5	14,5	14,5
Areaalontwikkeling 2026		3,7	3,7	3,7	3,7
Subtotaal		18,0	17,9	17,9	17,9
Verrekening restant voorgaande jaren	-2,9	0,1	-0,5	-1,7	
Totaal	***-2,9***	***18,5***	***17,7***	***16,5***	***18,2***

De loon- en prijsontwikkeling is als volgt opgebouwd:

Loon- en prijsontwikkeling 2026 *(bedragen x € 1 miljoen)*	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Loonontwikkeling eigen ambtenaren	1,4	1,3	1,3	1,3
Zorgcontracten	7,4	7,5	7,6	7,6
Onderhoud Openbare Ruimte	0,9	0,9	0,9	0,9
Subsidies Zorg en Welzijn	0,7	0,7	0,7	0,7
Subsidies Cultuur	0,5	0,6	0,6	0,6
Subsidies Sport	0,4	0,4	0,4	0,4
Subsidies Onderwijs	0,2	0,2	0,2	0,2
Subsidies Overig	0,2	0,2	0,2	0,2
Gemeenschappelijke Regelingen	1,0	1,0	1,0	1,0
Overig	2,0	1,7	1,6	1,6
Totaal	***14,7***	***14,5***	***14,5***	***14,5***

Loonontwikkeling eigen ambtenaren
Het CPB raamt in het CEP een loonontwikkeling voor de sector overheid van 2,0%. Aangezien de CAO-gemeenteambtenaren tot 31 maart 2025 loopt en een nieuwe CAO nog niet is afgesloten, nemen we de raming van het CEP over. De loonontwikkeling voor 2026 komt daardoor uit op € 1,4 miljoen.

Zorgcontracten
Met ingang van 2024 zijn er nieuwe regels rond de indexering van zorgcontracten. Nieuwe contracten worden geïndexeerd met 90% Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA) en 10% Prijs Particuliere Consumptie (PCC) die wordt aangevuld met een verrekening van het verschil tussen de voorlopige en definitieve raming van de OVA en de PCC van het voorgaande jaar. Een steeds groter deel van de zorgcontracten valt onder deze nieuwe indexeringsregels.
In de raming voor de Perspectiefnota is gerekend met een OVA van 4,2% en een PCC van 1,8%. Daarmee komt de gecombineerde index uit op 3,9%. Hiermee komt de raming voor de indexering van de zorgcontracten uit op € 7,4 miljoen in 2026 oplopend tot € 7,6 miljoen vanaf 2028.

Onderhoud Openbare Ruimte
Voor de raming van de ontwikkeling van het onderhoud in de openbare ruimte gebruiken we sinds enkele jaren de BDB-index grond-, weg- en waterbouw onderhoud (GWWo). Voor 2025 werd rekening gehouden met een prijsstijging van 7,6%. Doordat deze zich niet volledig heeft voorgedaan is de prijsstijging voor 2026 beperkt met 2,6%. Hierdoor komt de ontwikkeling van de kosten voor onderhoud in de openbare ruimte uit op € 0,9 miljoen.

Subsidies
Sinds vorig jaar wordt bij de indexering van de subsidies gediversifieerd in de verhouding loon- en prijsontwikkeling tussen verschillende categorieën subsidieontvangers. Voor alle subsidies worden dezelfde percentages voor loon- en prijsontwikkeling gehanteerd. Dit zijn dezelfde indexen die al gebruikt worden voor indexatie van de budgetten van de eigen organisatie, namelijk de loonvoet sector overheid en de index materiële overheidsconsumptie (IMOC). Er worden vijf verschillende categorieën gebruikt: zorg en welzijn, cultuur, sport, onderwijs en overig.

Voor de verhouding loon/prijs wordt voor zorg en welzijn aangesloten bij de verhouding die voor de zorgcontracten wordt gehanteerd, 90/10. Voor cultuur en sport is op basis van de jaarrekeningen van de afgelopen jaren gekeken naar de verhouding tussen personeelslasten en overige lasten. Deze bleek voor beide categorieën gemiddeld 45/55 te zijn. Voor onderwijs en overig wordt uitgegaan van de basisverhouding van 60% loonontwikkeling en 40% prijsontwikkeling. De loonvoet sector overheid is in het CEP geraamd op 2,0% en de IMOC op 2,1%. Daarmee volgen de onderstaande percentages per subsidiecategorie en bijbehorende indexatie.

Categorie	Verhouding	Percentage	Indexatie
Zorg en Welzijn	90% CAO Gem. 10% IMOC	2,0%	€ 0,7 miljoen
Cultuur	45% CAO Gem. 55% IMOC	2,1%	€ 0,5 miljoen
Sport	45% CAO Gem. 55% IMOC	2,1%	€ 0,4 miljoen
Onderwijs	60% CAO Gem. 40% IMOC	2,0%	€ 0,2 miljoen
Overig	60% CAO Gem. 40% IMOC	2,0%	€ 0,2 miljoen
Totaal			***€ 2,0 miljoen***

Een aantal subsidiepartners huurt vastgoed van de gemeente. De huur die zij betalen, wordt per 1 mei 2025 verhoogd met 3,34% respectievelijk 3,35% (afhankelijk van maand- of jaarbetaling) en loopt tot 30 april 2026. De subsidie is voor 2025 geïndexeerd met percentages die variëren tussen 3,2% en 4,2% (het laatste percentage betreft het beleidsterrein Zorg en Welzijn waar de indexatie voor 90% wordt bepaald door de loonvoet; voor de overige sectoren geldt een indexering die varieert tussen 3,2% en 3,5%) en wordt in 2026 geïndexeerd met een percentage dat varieert tussen 2,0% en 2,1%. Rekening houdende met het feit dat de subsidie indexering over de huurperiode voor 8 maanden wordt bepaald door de indexering over 2025 en 4 maanden over 2026, varieert de subsidie indexering over deze periode gemiddeld tussen 2,9% en 3,1%. In vergelijking met genoemde huurindexering van 3,34% respectievelijk 3,35% ligt deze daarmee tussen 0,44% en 0,24% onder de huurindexatie.

Met deze informatie voldoen we aan de toezegging om voor de zomer duidelijkheid te verschaffen over de index van de subsidies en huur van maatschappelijke organisaties.

Gemeenschappelijke regelingen

De indexatie van de gemeenschappelijke regelingen wordt per regeling, met het vaststellen van hun begroting door de deelnemers, bepaald. In maart is namens de wethouders financiën regio Arnhem een brief naar een aantal gemeenschappelijke regelingen gegaan (VGGM, MGR, GMR, BVO DRAN en de ODRA) waarin hen is opgeroepen om voor de indexatie aan te sluiten bij de prijsindexatie van het gemeentefonds zijnde 2,7%. Voor de raming van de indexatie van de gemeenschappelijke regelingen wordt hierbij aangesloten. Hiermee komt deze uit op € 1,0 miljoen. In aanloop naar de Begroting 2026 zullen de begrotingen van de verschillende gemeenschappelijke regelingen worden vastgesteld en daarmee dus ook de definitieve indexatie.

De VGGM is geconfronteerd met een hogere loonkostenontwikkeling dan waarmee in de begroting van 2024 rekening werd gehouden. Als lonen en prijzen stijgen en de gemeentelijke bijdrage niet in gelijke tred meeloopt, dan bestaat het risico dat de VGGM mogelijk onvoldoende middelen beschikbaar heeft om de opgedragen taken uit te voeren.

Overig

In de post overig zitten en budgetten die worden geïndexeerd met de IMOC (2,1%), CPI (2,6%) en de cao-ontwikkeling van de marktsector (4,1%). Onder andere algemene inkoopbudgetten die niet vallen onder openbare ruimte of zorg worden geïndexeerd met de IMOC. Dit is met € 1,8 miljoen het grootste deel van ‘Overig’. Het restant wordt onder andere gevormd door bijvoorbeeld representatiekosten die worden geïndexeerd met de CPI en ìnhuur dat geïndexeerd wordt met de cao-ontwikkeling van de marktsector.

Areaalontwikkeling 2025

In de begroting worden de budgetten die gevoelig zijn voor de groei van de stad geïndexeerd met de groei van het aantal inwoners of de groei van het aantal woningen. In de prognose groeit het aantal inwoners in 2026 met 1,0% en het aantal woningen met 0,9%. Om de verschillende budgetten in de begroting hierop aan te passen is een indexatie van € 3,7 miljoen nodig. Dit landt volgens de onderstaande verdeling in de verschillende programma’s.

Programma *(bedragen x € 1.000)*	Indexatie
Bestuur, dienstverlening en financiën	104
Veiligheid	69
Bereikbaarheid	219
Economie	0
Onderwijs	99
Cultuur	253
Participatie en armoedebestrijding	326
Zorg	2.081
Welzijn en inclusie	367
Gezondheid en sport	12
Klimaat en energie	4
Ruimtelijke ontwikkeling	16
Wonen en leefomgeving	175
Totaal	***3.725***

Nominale ontwikkeling IHP
Met ingang van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) onderwijs 2024-2039 is afgesproken dat de prijsontwikkeling voor onderwijshuisvesting wordt bepaald op basis van de VNG-norm. De VNG-norm 2025 is eind oktober 2024 gepubliceerd, terwijl de nominale ontwikkeling voor het IHP is bepaald op basis van de langjarige inflatieverwachting vanuit het CPB. Dit maakt dat we voortaan jaarlijks bekijken of de VNG-publicatie in het najaar afwijkt van de eerdere voorspelling voor de begroting in het voorjaar. Indien dit afwijkt, leidt dat tot een correctie. Voor 2025 zien we dat de VNG-norm met 5,7 procent in het najaar hoger uitvalt dan de 2 procent waarmee is gerekend en daarom een bijstelling in de benodigde dekking voor het IHP nodig is. Daarnaast is die dekking doorgerekend door bedragen tot en met 2028 door te indexeren. Dat was op verzoek van de raad en destijds de reikwijdte van de meerjarenbegroting (2025-2028). Deze perspectiefnota bevat de jaren 2026-2029 en daarmee komt jaarschijf 2029 erbij. Dat betekent dat alle investeringen en exploitatiemiddelen zoals besloten in het IHP voor het jaar 2029 aan de begroting worden toegevoegd. Omdat de afspraak is om bedragen in het IHP door te indexeren voor alle jaren in de meerjarenraming, worden deze middelen voor jaarschijf 2029 nu geïndexeerd. Bij vaststelling van het IHP was de benodigde jaarlijkse structurele verhoging van het financieel kader € 1,13 miljoen. Het effect van de VNG-norm 2025 én het toevoegen van een jaarschijf zorgt ervoor dat dit bedrag met € 71.000 moet worden verhoogd om het IHP te kunnen bekostigen.

Indexatie DMP 2024 naar 2026
De ramingen van de projecten binnen vijf jaar in het duurzaam mobiliteitsplan (DMP) zijn berekend op het prijspeil 2024. De vaststelling van het DMP duurde langer dan voorzien was. De ramingen zijn daarom nog niet volledig in de begroting verwerkt en geïndexeerd. Voor het opstellen van de begroting 2026 en het verwerken van de financiële effecten van het vaststellen van het DMP, dienen de ramingen incidenteel te worden geactualiseerd/geïndexeerd naar het prijspeil van 2026.

Voordeel zorg
Uit de actualisering van de prognose 2025 en voor 2026 en verder blijkt een structureel voordeel in 2025 en verder en een incidenteel voordeel in 2025.
De volgende zaken dragen bij aan het incidentele voordeel (€ 2,2 miljoen in 2025):

- Voor het beleidsveld beschermd wonen wordt een incidenteel voordeel van € 1,9 miljoen verwacht. Het aantal cliënten daalt licht. Dit voordeel is tijdelijk aangezien vanaf 2026 naar verwachting een nieuwe aanbesteding met aangepaste producten en tarieven van kracht is.
- Op het beleidsveld woonvoorzieningen en doelgroepenvervoer wordt een incidenteel voordeel van € 340.000 verwacht.

Het structurele voordeel (€ 4 miljoen) vanaf 2025 is als volgt opgebouwd:

- Aan bestaande budgetten wordt jaarlijks een bedrag voor nominaal (prijs en areaal) toegevoegd. Deze bedragen zijn niet volledig benut. Dit zorgt voor een voordeel van circa € 2,5 miljoen.

- Bij de prognose voor de Perspectiefnota 2025 was een grote groei te zien voor met name jeugdzorg. Die groei heeft doorgezet, maar minder sterk dan verwacht. Tevens was een verwachte prijscompensatie opgenomen, deze blijkt in werkelijkheid iets lager te liggen. Het voordeel bedraagt circa € 275.000.
- Daarnaast is zichtbaar dat de inzet van PGB blijft dalen en hier wordt ook een structureel voordeel verwacht van € 1,2 miljoen.

Hierdoor ontstaat in 2025 een totaal voordeel van € 6,2 miljoen, waarvan wordt voorgesteld deze toe te voegen aan de BR WMO en Jeugdzorg. Voor 2026 en verder komt het structurele voordeel van € 4 miljoen ten gunste van de algemene middelen.

Dotatie overschot Beschermd Wonen aan BR Wmo en Jeugdzorg

We kiezen bij de ingroei naar het negatieve herverdeeleffect van Beschermd Wonen voor een ander ingroeipad. Dit betekent een oploop met € 5,9 miljoen per jaar in plaats van de huidige begrote € 5,1 miljoen per jaar. Het gevolg is dat er budget beschikbaar komt, waarvan we voorstellen om dat op twee manieren in te zetten. Een budget van € 6 miljoen kan ingezet worden voor het sociaal domein waarmee in totaal € 15 miljoen beschikbaar is als incidentele dekking die betrokken kan worden bij de transformatie van het sociaal domein (zie ook hoofdstuk Transformatie Sociaal Domein). Daarnaast kan het overschot in de begroting op Beschermd Wonen dat in de jaren 2025 tot en met 2028 zou worden gedoteerd aan de bestemmingsreserve WMO en Jeugdzorg (in totaal € 11,4 miljoen), conform begrotingsregels vrijvallen ten gunste van de algemene middelen. Dit komt neer op € 3 miljoen in 2025, € 3,1 miljoen in 2026, € 4,5 miljoen in 2027 en € 0,8 miljoen in 2028. In de risicoparagraaf is een risico opgenomen voor eventuele effecten van een tariefstijging.

Actualisatie meerjareninvesteringsplanning (MIP)

Op basis van de realisatie over 2024 zijn de planningen van de investeringsprojecten in het MIP geactualiseerd. Hierdoor verschuift de realisatie van een aantal projecten naar een later jaar. Dit kan diverse oorzaken hebben, zoals personele wisselingen of knelpunten in de capaciteit. De grootste verschuiving zijn projecten die niet in 2024 gerealiseerd zijn, maar in 2025 gerealiseerd zullen worden en daarmee vanaf 2026 leiden tot kapitaallasten in de begroting. Dit leidt tot een voordeel van € 2,1 miljoen in 2025. Dit leidt ook tot verschuivingen in de komende jaren, wat tot een voordeel leidt van € 1,0 miljoen in 2026 en 2027 aflopend tot € 0,5 miljoen in 2029. De projectuitgaven zijn daarnaast geïndexeerd voor de verwachte prijsstijgingen. Hiervoor zijn de indices gebruikt, voor Grond-, weg- en waterbouw nieuwbouw (3,0%) en Bedrijfsgebouwen nieuwbouw (1,0%). Voor de indexering moet in 2026 € 62.000 gereserveerd worden, oplopend tot € 170.000 in 2029.

Planningsrealisme MIP

Niet alle investeringen volgen hun oorspronkelijk geplande investeringsritme. Dit kan diverse redenen hebben zowel intern (bv. personele wisselingen) als extern (vertraging bij leveranciers). Voor alle investeringsprojecten wordt een realistische planning gemaakt. Door onvoorziene omstandigheden wordt in een aantal gevallen deze planning niet gehaald. Vooraf valt niet te zeggen welke projecten dit betreft. Door de vele investeringsprojecten die lopen, is het op basis van ervaring, echter wel een zekerheid dat dit bij een aantal projecten zal gebeuren. Projecten die later dan oorspronkelijk gepland afgerond worden, worden later geactiveerd, waardoor de kapitaallasten in de begroting naar achteren schuiven. Hier wordt sinds vorig jaar rekening mee gehouden door een deel planningsrealisme in te ramen.

Voor het gehele MIP, inclusief nieuwe investeringen, is het planningsrealisme opnieuw geraamd. Hiervoor wordt een aflopende reeks van 70%, 50% en 30% voor de verwachtte onderuitputting van de kapitaallasten geraamd. Dit geeft een nadeel voor het financieel beeld van € 0,1 miljoen in 2026 en een voordeel van € 0,3 miljoen in 2027 en € 1,4 miljoen in 2028. Het voordeel dat ontstaat doordat de reeks die vorig jaar is ingeboekt de jaren 2025, 2026 en 2027 betrof. Voor 2026, 2027 en 2028 wordt nu dus een groter deel aan onderuitputting geraamd. Voor 2026 ontstaat toch een nadeel als gevolg van de verschuiving van investeringsprojecten in de tijd.

OZB

Afgesproken is dat de geraamde opbrengsten OZB, exclusief areaalontwikkeling, jaarlijks met 5 procent stijgen ter dekking van de stijging van lonen en prijzen en andere bestedingsdoelen. De aanvullende indexatie boven op de inflatiecorrectie is in de begroting reeds cumulatief verwerkt voor de jaarschijven tot en met 2028. Voor jaarschijf 2029 wordt deze aanvullende indexatie in de Begroting 2026 verwerkt, vooralsnog in lijn met het huidige beleid van een jaarlijkse stijging van 5 procent. Voor 2029 betekent dit een bedrag van € 1.450.000 structureel.

Het deel dat specifiek is bedoeld voor inflatiecorrectie wordt jaarlijks met een gelijkblijvende reeks in de begroting opgenomen. Voor 2026 betreft dit een bedrag van € 1.817.000 structureel. Uitgangspunt is om net als vorig jaar

een totale stijging van 5 procent van de opbrengsten OZB te realiseren. Dit betekent dat de gemiddelde (verwachte) lastenstijging OZB ook 5 procent per jaar is. De daadwerkelijke waardeontwikkeling kan afwijken van de waardeontwikkeling waar voor de tariefberekening van uit is gegaan. Met als gevolg dat ook de gemiddelde lastenstijging af kan wijken van de 5 procent.

Ter vergelijking is in onderstaande tabel de landelijk (verwachte) gemiddelde stijging van de woonlasten OZB over de afgelopen jaren opgenomen (bron: COELO):

	2023	2024	2025
Gemiddelde stijging woonlasten OZB landelijk	6,0%	5,9%	6,9%

Bij de Begroting 2011 is besloten structureel een stelpost meeropbrengsten OZB te begroten van € 860.000, die losstaat van de jaarlijkse tariefberekening. De reden voor het opnemen van deze stelpost was dat destijds elk jaar bleek dat er op de OZB een positief resultaat werd behaald. De afgelopen jaren laten zien dat de realisatie van deze meeropbrengsten onder druk staat. De verschillen tussen de feitelijke waardeontwikkeling en de bij de tariefberekening gehanteerde te verwachten waardeontwikkeling zijn beperkt, waardoor ook afwijkingen op de op basis van de tariefberekening begrote opbrengsten minder te verwachten zijn en de stelpost minder realistisch is. We stellen daarom voor om deze stelpost vanaf 2025 volledig af te ramen.

Het is de intentie om voor de Begroting 2026 in beeld te brengen in hoeverre indexatie van het ondernemersfonds (SOFA) mogelijk is, bijvoorbeeld door middel van een lichte verhoging van de tarieven voor niet-woningen, waardoor dit voor de algemene middelen een neutraal effect is.

Oninbare posten lokale heffingen

Om diverse redenen worden belastingvorderingen oninbaar verklaard. Vaak gebeurt dit nadat een deurwaarder in de laatste stap van het invorderingstraject tot de conclusie komt dat er geen verhaalsmogelijkheden zijn. Andere redenen voor oninbaar verklaren zijn bijvoorbeeld een faillissement van de belastingschuldige, of het gevolg van de uitkomst van een schuldregeling.
In de begroting is jaarlijks een bedrag van € 250.000 opgenomen ter dekking van kosten oninbaar van belastingvorderingen. De afgelopen jaren is sprake van een overschrijding van dit bedrag en de verwachting is dat structureel € 100.000 meer nodig is.
Het huidige budget van € 250.000 is naar rato van de opbrengsten toegerekend aan de afvalstoffenheffing, rioolheffing en ozb (overige heffingen te verwaarlozen). Uit een nadere analyse blijkt dat voornamelijk bij de afvalstoffenheffing en ook bij de rioolheffing relatief veel oninbaar wordt verklaard. Herberekeningen op basis van de percentages oninbaar per heffingsoort laten zien dat de aanvullende € 100.000 volledig aan de afvalstoffen- en rioolheffing kan worden toegerekend. Voorgesteld wordt om voor 2026 en verder het hogere bedrag van kosten oninbaar door te berekenen in de tarieven van de riool- en afvalstoffenheffing.

Toeristenbelasting

We kennen in Arnhem twee verschillende tarieven voor de toeristenbelasting: een laag tarief van € 2,00 (2024: € 1,00) per persoon per nacht voor overnachten op een camping, in een slaapzaal of op een aanlegplaats in de jachthaven en een hoog tarief € 3,50 (2024: € 2,50) per persoon per nacht voor overnachten in andere accommodaties, met name hotels en B&B's.

Dit is inmiddels ook als zodanig vertaald in de verordening Toeristenbelasting 2025, welke in november 2024 door de raad is vastgesteld. Verder zien we een toename (in de prognose) van het aantal overnachtingen en is het realistisch om de opbrengsten uit de toeristenbelasting naar boven bij te stellen.

De bijstelling is op basis van de cijfers over 2023 en medio 2025 ontvangen we de cijfers over 2024.
Deze aanpassing is behoedzaam en we verwachten in aanloop naar de begroting 2026 een nieuwe inschatting te kunnen doen. Indien de uitkomsten hier aanleiding toe geven volgt er nog een herziening van opbrengsten uit toeristenbelasting.

Actualisatie treasury

De treasurybegroting is geactualiseerd. De begroting is bijgesteld op basis van:

- De realisatie;
- De huidige en verwachtte financieringsbehoefte;
- De interne verrekening van de rentelasten;
- De uitgezette leningen;

- Ons belang in de Bank Nederlandse Gemeenten.

Uit de actualisatie volgt een voordeel voor 2025 van € 1,2 miljoen, een nadeel van € 0,3 miljoen voor 2026, een voordeel van € 0,2 miljoen voor 2027 en een structureel nadeel van € 0,7 miljoen vanaf 2028.
Het voordeel in 2025 ontstaat met name doordat onze financieringsbehoefte lager is en de rente naar beneden is bijgesteld. We hoeven dus minder te lenen dan verwacht en dat gebeurt daarnaast goedkoper. Vanaf 2026 neemt het de financieringsbehoefte toe, met name doordat het investeringsvolume toeneemt, al ontstaat er nog steeds een voordeel, doordat de eerdere raming wordt verlaagd. Structureel bedraagt dit € 1,4 miljoen.
Op de interne verrekening van de rente ontstaat een nadeel doordat een te laag rentepercentage voor de financieringskosten werd verrekend in de verschillende programma's. Dit resulteert in een structureel nadeel van € 1,1 miljoen.

Daarnaast zijn de rente-inkomsten op de leningen die we als gemeente hebben verstrekt naar beneden bijgesteld. De leningenportefeuille is de laatste jaren aanzienlijk afgenomen doordat bestaande leningen (eerder) zijn afgelost, maar er geen nieuwe leningen zijn verstrekt. Dit levert een structureel nadeel van € 0,9 miljoen.

Bestuur, dienstverlening en financiën

Burgerzaken

Legesopbrengsten
De leges zijn ten aanzien van de nieuwste trends van bevolkingsgroei en spreiding in aanvraag herrekend, met als consequentie dat in de jaren 2025 (€ 172.078), 2026 (€ 1.251) en vanaf 2028 (€ 110.102) minder leges dan begroot worden opgehaald. In 2027 verwachten we juist een piekjaar (€ 236.453) op met name reisdocumenten, waarin het financieel effect ten opzichte van de huidige begroting positief zal zijn.

Personele ontwikkelingen
De afgelopen tijd is bij Burgerzaken onderzocht hoeveel capaciteit nodig is op basis van verwachte werkvoorraad en verwerkingstijd. Het verkregen inzicht heeft ertoe geleid dat voor wat betreft de inzet van regulier personeel, deze inzet structureel lager is dan begroot. Hier is dan ook sprake van een voordeel voor de algemene middelen, zoals getoond in de eerste rij in onderstaande tabel. Mochten er onvoorziene tegenvallers zijn, zoals ziekteverzuim en onverhoopte afname van productiviteit, dan kan dit worden opgevangen in het begrote structurele inhuurbudget. Omdat er steeds meer wettelijke eisen gesteld worden door het Rijk, is de wisselwerking tussen voldoende kwantitatief en kwalitatief personeel in combinatie met de inzet van betrouwbare technologie een must. Op het moment dat uit jaarlijkse evaluaties/verantwoordingen volgt dat we hieraan niet voldoen, kunnen sancties volgen.

Ten behoeve van de inzet van capaciteit specifiek voor de paspoortpiek is tot en met 2027 in de begroting een bedrag van € 555.000 opgenomen. Ook deze inzet is geactualiseerd en dit leidt in de eerste jaren tot een voordeel voor de algemene middelen. Vanaf 2028 wordt dat een nadeel, omdat vanaf dat jaar geen middelen meer voor de piek zijn begroot. We verwachten wel dat de paspoortpiek vanaf 2028 afneemt ten opzichte van het niveau in de jaren 2025-2027. We houden er echter rekening mee dat die afname wordt gecompenseerd door een toenemend aantal aanvragen als gevolg van een stijgend inwoneraantal. Door de toename zullen deze middelen die nodig zijn voor de piek langzamerhand steeds meer regulier worden, omdat met het reguliere personeel dan het tegen die tijd hogere aantal inwoners dient te worden geholpen. Voor de vergelijking met de jaren tot 2028 is dit in onderstaande tabel nog wel apart weergegeven.

Mutatie in € / Jaar	2025	2026	2027	2028	2029	
Personele inzet regulier	+ 303.278	+ 269.432	+ 47.649	+ 24.095	+ 11.017	S
Personele inzet paspoortpiek	+ 292.696	+ 259.045	+ 244.510	- 257.072	- 211.072	S
Totale inzet	***+ 595.974***	***+ 528.477***	***+ 292.159***	***- 232.977***	***- 200.055***	

Daarnaast is het nodig om ook te voldoen aan wettelijke vereisten van hardware op de afdeling Burgerzaken. Hiermee worden de vervanging van onder andere kluizen en andere hardware bedoeld, waarvoor een gemiddeld jaarlijks structureel budget van € 30.000 nodig is.

Doorontwikkeling
Eind 2024 is besloten om de doorontwikkeling van de afdeling Burgerzaken met de huidige focus te stoppen. Er is een korte termijn plan 2025 uitgewerkt dat de basis moet vormen voor het structurele plan vanaf 2026. Doordat de voortgang is vertraagd, is het niet meer haalbaar om de doorontwikkeling in 2025 af te ronden en is voor 2026 een

aanvullend, incidenteel budget nodig. Doorontwikkeling in samenspel van menskracht en digitalisering blijft onze continue aandacht houden, ook na 2026 als de eerste digitaliseringsslag van onze processen Burgerzaken in 2026 is afgerond. Er worden steeds meer wettelijke eisen gesteld door het Rijk die dienen te zorgen dat onze bedrijfsprocessen kwalitatief en kwantitatief voldoende robuust en betrouwbaar zijn. Op het moment dat uit jaarlijkse evaluaties/verantwoordingen volgt dat we hieraan niet voldoen, kunnen sancties volgen. Dit vraagt om grip op processen en de wisselwerking met beschikbare technologie. Voor de borging zijn nog geen structurele middelen opgenomen in de begroting. Ons voorstel is:

€ per jaar	**2025**	**2026**	**2027 e.v.**	
Begroot	520.000	0	0	S
Nodig	560.000	560.000	200.000	S
Mutatie op Algemene middelen	***-40.000***	***-560.000***	***-200.000***	

Onder de incidentele kosten voorzien we inzet van een projectmanager en een procesanalist. Structureel is de inzet van een medewerker proces & optimalisatie en de tijdsinzet van medewerkers (procesverantwoordelijken) die hiervoor niet beschikbaar zijn voor reguliere taken, vereist.

Doorontwikkeling digitale dienstverlening

De trend om onze digitale dienstverlening (zowel intern als extern) te verbeteren en meer papierloos te werken zetten we voort. We optimaliseren verder onze digitale dienstverlening, van digitale aanvraag tot papierloze afhandeling, waarbij we in lijn met de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (Wmebv) onze inwoners informeren vanuit de Berichtenbox MijnOverheid of MijnOmgeving. We hebben al grote stappen gezet en willen deze vooruitgang verder doorzetten voor al onze producten en diensten.

Daarbij willen we ook stappen zetten in het creëren van een naadloze en consistente inwonerervaring over alle kanalen heen, of het nu online, per telefoon, of aan de balie is. In een hackaton hebben we reeds beproefd om dossierinformatie over een schuldhulpverleningstraject op basis van common ground principes toegankelijk te maken voor inwonercontact medewerkers. Zodoende kunnen ze direct helpen tot waar het wenselijk is, zonder door te verwijzen en extra stress voor inwoners te creëren. We willen dit principe nader in praktijk brengen.

Voor kwalitatieve, transparante en efficiënte dienstverlening is procesgericht werken en monitoring essentieel en een sleutel voor succes. Door inzichten uit monitoring en procesmatig te werken zijn we in staat sneller mee te bewegen op veranderingen, prioriteiten te stellen en continu te verbeteren. Structurelere ondersteuning op gebied van processen en monitoring is daarbij noodzakelijk om blijvend tot slimme oplossingen te komen.

In het kader van efficiënt werken, digitaliseren onze akten burgerlijke stand, daarbij zorgen we voor dat akten voor medewerkers tijd en plaat onafhankelijk vindbaar en toegankelijk zijn, zodat deze ter dienstverlening snel gebruikt kunnen worden of aangeleverd bij andere gemeente. Bij de inrichting houden gaan we niet alleen uit van huidige akten, maar ook nieuwe aanwas.

Bij de ontwikkelingen van dienstverlening kijken we ook naar de mogelijkheden om op een verantwoorde manier kunstmatige intelligentie (AI) in te zetten. AI kan zorgen voor meer inclusieve dienstverlening, bijvoorbeeld door automatische vertalingen, transcripties en spraakherkenning aan te bieden, zodat inwoner met een taalbarrière makkelijker toegang hebben tot onze diensten.

Er is voldoende capaciteit voor beheer en instandhouding, echter geen ruimte voor continu veranderingen doorvoeren op de digitale dienstverlening. Benodigd om dat structureel zelf te kunnen doen vraagt om middelen voor de continue werkzaamheden om de digitale dienstverlening (technisch) te realiseren en te onderhouden.

Autonome technologische ontwikkelingen ICT-landschap

Ontwikkelingen ICT en informatieveiligheid

Om goede en veilige dienstverlening richting inwoners en bedrijven te kunnen blijven leveren, is ICT voor de gemeente steeds meer van cruciaal belang. Het ICT landschap verSaaSt, wat inhoudt dat steeds meer applicaties naar de cloud gaan. Deze transitie wordt grotendeels bepaald door ICT leveranciers die hun diensten alleen nog via de cloud aanbieden. Hierin moeten wij meebewegen op onze ICT-infrastructuur en personele capaciteit. Daarnaast hebben wij de concepten van een Informatievisie (I-Visie) en de uitvoeringsstrategie (I-Agenda) opgesteld waarin een vertaalslag is gemaakt van de gemeentelijke ambities en hoe we dit kunnen realiseren. De uitvoeringsagenda moet daarin ook een meerjarige financiële vertaling gaan geven voor de begrotingen van de komende jaren.

De wereld om ons heen verandert in rap tempo. We zien dat technologische ontwikkelingen zoals quantum computing en artificial intelligence (AI) razendsnel gaan. Dit biedt ons kansen, maar levert ook dreigingen op. Met beide willen we goed omgaan. Ook zien we dat de geopolitieke situatie verandert. Dreigingen nemen toe – cybercriminaliteit treft ook steeds vaker (semi)overheden. Europese en landelijke wetgeving verandert hierin mee en de eisen die worden gesteld aan overheden worden fors opgeschroefd. Het is hierdoor noodzakelijk om continu te blijven investeren in een veilige en solide ICT omgeving en om daarnaast ook te investeren in procesmanagement en -kwaliteit.
Om te kunnen anticiperen op de razendsnelle ontwikkelingen, en om te voorkomen dat er jaarlijks losse knelpunten aan de raad moeten worden voorgelegd, is het van belang om een variabel budget voor ICT en informatieveiligheid vast te stellen. Hierdoor kunnen we snel inspelen op actualiteiten om daarmee de dienstverlening op een veilige wijze te kunnen continueren. In aanloop naar de begroting volgt er een meer uitgewerkt voorstel inclusief concreet voorgesteld variabel budget.

Meerkosten migratie applicaties naar de cloud
In 2025 wordt er door de ICT-afdeling van De Connectie een plan gemaakt voor de migratie van de onpremise technologie naar de cloudtechnologie. Noodzakelijk omdat vrijwel alle leveranciers hun software alleen nog maar voor de cloud ontwikkelen en gaan leveren. Dit is een complexe exercitie omdat we enerzijds minder techniek lokaal nodig hebben (en daaraan dus ook minder kosten hebben) maar anderzijds meer cloudtechniek zullen moeten afnemen (toename in de kosten daaraan). De gehele operatie zal meerdere jaren in beslag nemen en daarbij is ook het tempo van de leveranciers medebepalend.

Hoe dit meerjarig financieel zal uitpakken is nog onduidelijk en onzeker (daar moet het plan het beeld voor gaan geven). De verwachting is wel dat dit in 2026 tot meerkosten zal leiden omdat er dan een aantal zeer grote applicaties naar de cloud zullen gaan. De meerkosten kennen een omvang van € 500.000. Die meerkosten zijn dus niet voor planvorming maar voor uitvoering. In de jaren erna is er ook sprake van vrijvallende investeringsruimte (door minder onpremise technologie) bij de ICT-afdeling van De Connectie die in samenhang gezien moet worden met de meerkosten van cloudgebruik. In het plan zal dat zichtbaar moeten worden. Het kan dus wel zo zijn dat er in 2027 en verder ook een toename van kosten zal zijn, maar dat is op dit moment nog onzeker.

Informatieveiligheid & Privacy

In 2022 is besloten om te investeren op gebied van informatieveiligheid en privacy omdat we niet voldeden aan de wettelijke vereisten vanuit de Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO) en Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). We hebben dit onafhankelijk laten toetsen wat deed beeld bevestigde. Destijds is besloten om qua budget- en formatieaanvraag onder het externe advies te zitten, om rekening te houden met het absorptievermogen van de organisatie. Bestuurlijk is destijds al aangegeven dat het mogelijk zou zijn dat er in een later stadium alsnog een uitbreiding aangevraagd zou worden. De destijds aangevraagde budgetten zijn aangewend voor de noodzakelijke bezetting van verplichte functies en voor de programmatische aanpak van de achterstanden.

De afgelopen jaren hebben we mooie stappen gemaakt. Gelijktijdig hebben we gemerkt dat zowel de lijnorganisatie als programmaorganisatie tegen grenzen aanlopen terwijl de doelstelling van voldoen aan wet- en regelgeving nog niet was behaald. Dit kwam enerzijds doordat er in de domeinen ‘nieuw’ (eerder onbekend) werk opgehaald werd en anderzijds doordat de vraag in de organisatie naar ondersteuning op vlak van Informatiebeveiliging & Privacy (IB&P) toenam door groeiend bewustzijn.

Opgemerkt dient te worden dat de wereld om ons heen de afgelopen paar jaar ook fors is veranderd. Het huidige dreigingsbeeld en de zichtbaarheid van de vele incidenten in ons land, waarbij ook (semi)overheden getroffen worden, maakt duidelijk dat een verdere investering in informatieveiligheid en privacy noodzakelijk is om ons te wapenen tegen de risico’s (zie eveneens de risicoparagraaf).

De aangevraagde budgetten zijn benodigd om noodzakelijke stappen te zetten op het pad naar compliance aan wet- en regelgeving. Om de producten vanuit het programma te verankeren in de organisatie en om achterstanden in te lopen, moet structureel worden geïnvesteerd in zowel technische beveiliging, als procesoptimalisatie en formatie. Projecten lopen over de as van Bedrijfscontinuïteit, Identity and Access Management, Privacy en Kwaliteitsmanagementsysteem Informatieveiligheid.

Wet- en regelgeving breidt steeds verder uit, waardoor er de komende jaren veel op de organisatie af komt. Ook met de nu opgenomen budgetten is het nodig om deze verplichte implementaties te temporiseren waarbij het uitgangspunt (voldoen aan wet- en regelgeving en het beheersbaar maken van de risico’s) op termijn overeind blijft.

Ook is er sprake van onzekerheden die nog niet financieel vertaald kunnen worden. Dit omvat onder andere de effecten uit de gemeentebrede risicoanalyses en IT-disaster recovery. De structurele impact hiervan zal gedurende het traject inzichtelijk worden gemaakt.

Kwaliteitsborging informatiebeheer

Informatie is één van de belangrijkste bedrijfsmiddelen van een overheidsorganisatie. De ontwikkeling van digitaal werken en digitale dienstverlening verloopt in een hoog tempo. Tegelijkertijd hebben overheden moeite om hun informatiebeheer op orde te krijgen. Het aantal wetten en regels rondom informatie nemen toe waardoor overheden onder druk worden gezet om hun informatiebeheer op orde te krijgen, zoals wetgeving die bepaalt dat overheidsinformatie herbruikbaar moet zijn en veel sneller openbaar en beschikbaar moet zijn voor het publiek. Dit stelt hoge eisen aan informatieverwerking en informatiebeheer.

Het wettelijk verplichte kwaliteitssysteem voor informatiebeheer levert een belangrijke bijdrage aan het verbeteren van de bedrijfsvoering, een goede dienstverlening aan burgers, bedrijven en een open en transparante overheid, het mogelijk maken van een reconstructie van ons handelen en doen van (historisch) onderzoek en zorgt ervoor dat we aan onze wettelijke verplichtingen voldoen. Voor de borging, onderhoud, implementatie, controle en naleving is capaciteit benodigd:

- Ontwerpen kaders en richtlijnen die onderdeel zijn van het kwaliteitssysteem, implementatie en onderhoud.
- Afstemming met diverse disciplines binnen de organisatie die verantwoordelijk zijn om onderdelen van het kwaliteitssysteem op te leveren, te implementeren en te onderhouden.
- Zorgen dat de “audit cyclus”/ PDCA cyclus ten aanzien van het kwaliteitssysteem wordt uitgevoerd.

Uitvoering Wet open overheid (Woo)

Bij de invoering van de Wet open overheid (WOO) is voor 2024 en 2025 tijdelijk budget toegekend van € 400.000 respectievelijk € 250.000 uitmondend in een structureel budget van € 100.000 vanaf 2026. Het implementatiebudget is toereikend gebleken, maar structureel is €180.000 benodigd. Ten opzichte van het huidige jaar is er profijt van de nieuwe anonimiseringssoftware, waardoor het lakken zelf makkelijker gaat en er minder wordt uitbesteed. Wel is het aantal WOO-verzoeken gestegen (van 94 in 2023, naar 114 in 2024) en de uitvoering van WOO-verzoeken voor zowel de vakafdeling als het ondersteuningsteam blijft arbeidsintensief. Met een totaalbudget van € 180.000 kunnen zowel de goede kwaliteit en de betere doorlooptermijnen gehandhaafd worden.

Officiële Bekendmakingen van verordeningen e.d. betreft een complexe taak met een hoog risicoprofiel. Deze werkzaamheden worden daarom uitbesteed bij het enige gespecialiseerde bureau in Nederland, waarvoor de kosten ongeveer € 20.000 per jaar bedragen. Dit is in lijn met alle andere grotere gemeenten.

Efficiency organisatieontwikkeling

In de Perspectiefnota 2025 zat een groot aantal bezuinigingen. Afgesproken is dat de ambtelijke organisatie daarin ook een aandeel neemt door efficiënter te werken. Die opgave is inmiddels uitgewerkt met voorstellen die passen in de lopende organisatieontwikkeling. In 2023 is die gestart met het organisatieprogramma LWAA (Lekker Werken aan de Ambities van Arnhem). Daaruit is ook de organisatievisie OPO voortgekomen (Opgavegericht werken, Professional centraal en Ongedeelde organisatie) die begin 2024 is vastgesteld. Die visie maakt dat we effectiever gaan werken met meer werkplezier, maar op onderdelen ook efficiënter. Zo gaan er onder meer efficiencyvoordelen ontstaan door het organisatiebreed programmeren van opdrachten en projecten (opgavegericht werken); het vaker benoemen van een behandelaar met integraal mandaat (professional centraal) en snellere besluitvorming bij dilemma’s tussen beleidsvelden of tussen beleid en uitvoering (ongedeelde organisatie). Naarmate we onze activiteiten preciezer afstemmen en beter organiseren op de vragen en problemen in de stad kunnen we gerichter en effectiever werken. Naarmate we de fasen en bijdragen in projecten intern beter afstemmen, ontstaat minder frictieverlies.

Deze effecten zijn toegedeeld naar de verschillende clusters en ingeboekt met ingang van 2027, zodat in de aanloop daarheen de verschillende maatregelen kunnen worden ingevoerd en de krimp via natuurlijk verloop kan worden opgevangen.

Veiligheid

Zorg en Veiligheidshuis

Voor de periode 2021 - 2027 heeft de rijksoverheid jaarlijks € 150 miljoen vrijgemaakt om de gemeentelijke dienstverlening aan inwoners met een kwetsbare positie te versterken. Arnhem heeft ervoor gekozen deze

middelen bij het Zorg en Veiligheidshuis (ZVH) onder te brengen ter professionalisering hiervan. Als deze zogenaamde POK middelen vervallen, zal het ZVH haar tarief aan de deelnemende gemeenten verhogen, dus ook aan de gemeente Arnhem. Dit zal op jaarbasis voor Arnhem € 90.000 bedragen.

Bereikbaarheid

Versnellen vervanging gelijkrichters

Op verzoek van de provincie wordt voorgesteld de gelijkrichters sneller te vervangen dan eerder aangenomen. We stellen daarom voor om in plaats van 2 per jaar, 4 gelijkrichters per jaar te vervangen.

Het vervangen van de gelijkrichters biedt ook kansen in het kader van netcongestie. Er lopen diverse initiatieven om de trolley-infrastructuur te gebruiken voor andere gebruikers dan het openbaar vervoer. Het vervangen van de gelijkrichters biedt mogelijkheden om de gelijkrichters hiervoor geschikt te maken en de aansluiting te verzwaren voor meerdere gebruikers. De investering leidt tot een oplopende reeks aan kapitaallasten vanaf 2026.

We stellen voor om een investeringskrediet van jaarlijks € 1,3 miljoen beschikbaar te stellen voor het vervangen van de gelijkrichters en de aanvullende jaarlijkse kapitaallasten hiervan (opgebouwd naar een bedrag van € 274.560 in 2029) vanaf 2026 structureel te dekken uit de algemene middelen.

Uitstellen uitbreiding parkeerareaal

Voor 2025 was een bedrag van € 500.000 begroot aan extra parkeerinkomsten. Dit ten gevolge van de uitbreiding van het gereguleerd parkeren gebied. Doordat vaststelling van het duurzaam mobiliteitsplan langer heeft geduurd dan voorzien, hierna nog het parkeerbeleid moet worden vastgesteld en pas daarna kan worden begonnen met de uitbreiding van het gereguleerd parkeren gebied, worden deze inkomsten in 2025 niet gerealiseerd.

We stellen voor om de verwachte parkeeropbrengsten en de afdracht van de BR Bereikbaarheid aan de algemene middelen, incidenteel met € 500.000 naar beneden bij te stellen.

Economie

Subsidie Connectr

Voor Arnhem vormen de maatschappelijke opgaven op het gebied van duurzaamheid en energietransitie niet alleen uitdagingen, maar ook economische kansen. Onze ambitie is dat het regionale energie ecosysteem stevig groeit en binnen Europa bekend staat als ‘Hotspot Energy’. Dit doen we door innovatie te stimuleren met behulp van Connectr en de ambitie om het European Center for Flexible Energy Solutions te vestigen. Dit is aangekondigd tijdens de Arnhem Electricity Week.
Naast het stimuleren van innovatie binnen het energiecluster doen we dit ook door het verbinden van de twee topcluster van Arnhem namelijk de creatieve sector en de energy sector. Samen met het cluster Internationaal laten we tijdens de jaarlijkse Arnhem Electricity Week alle ontwikkelingen en ambities zien binnen ons energycluster.

De afgelopen jaren is gewerkt aan het opstarten van nieuwe initiatieven, welke ook zijn opgenomen in deze Perspectiefnota, zoals:

- Connectr (met mogelijke aanvulling European Center for flexible energy solutions)
- Arnhem Electricity Week:
- Programma Creatief x Energie;

Onze investeringen in deze initiatieven hebben gezorgd voor een veelvoud aan investeringen door andere partijen in onze energiesector en ons vestigingsklimaat aantrekkelijk gemaakt voor belangrijke spelers in Arnhem en een aantrekkende werking gehad op internationale spelers zoals Milence, Hyosung en Volstora. Om dit te kunnen behouden en uit te bouwen is het nodig dat deze ontwikkelingen duurzaam wordt voortgezet.
Connectr en de samenwerkende partners (waaronder provincie Gelderland) zijn hiertoe bereid en willen ook financieel bijdragen. De provincie Gelderland heeft voor het meerjarenplan van Connectr de komende jaren een subsidiebijdrage van € 1,2 miljoen per jaar gereserveerd. Dit vraagt dat er ook vanuit de gemeente Arnhem voldoende financiële middelen beschikbaar worden gesteld.

Op 30 mei 2024 hebben partijen die samenwerken in Connectr het initiatief gelanceerd om het ‘European Center for flexible energy solutions' te realiseren in Arnhem. De propositie daarvoor wordt nu uitgewerkt. Op basis hiervan zullen verdere vervolgstappen met betrekking tot capaciteit (kwartiermaker en boegbeeld) en financiering gezet worden. Mogelijk wordt hierbij ook een beroep gedaan op de gemeente Arnhem.

Onderwijs

Non-formele educatie

Bij het beoordelen van subsidieaanvragen voor het regionale programma voor non-formele educatie, is voor het project 'Samen taal in Malburgen' van City at Home per ongeluk een verouderde projectbegroting als uitgangspunt genomen. Een ingediende herziene begroting is abusievelijk niet meer gebruikt voor de subsidieverlening. Doordat alle ruimte binnen het subsidieplafond is verleend, dit een administratieve fout van de gemeente betreft en deze partij op inhoudelijke gronden wél recht heeft op subsidie, is het voorstel om dit te herstellen vanuit de algemene middelen voor een bedrag van € 38.051 per jaar gedurende de subsidieperiode.

Beheer MFC's

De kosten voor het beheer van de MFC's zijn niet in lijn met de beschikbare middelen waarbij dit al langere tijd leidt tot overschrijdingen. Dit blijkt uit de jaarrekeningen 2023 en 2024. Dit heeft onder andere te maken met een te lage formatie aan beheerders waardoor moet worden ingehuurd, een te lage kostendekkendheid uit huren en servicekostenvergoedingen en gebruik voor sociale activiteiten tegen te lage tarieven. Onderzoek naar het integraal accommodatiebeleid en inhoudelijke en financiële (structurele) oplossingen zijn gaande, maar daarmee op dit moment niet direct voorhanden. De kans is daardoor aanwezig dat er ook vanaf 2025 een soortgelijke overschrijding plaats gaat vinden. In de Begroting 2026 en Turap-2 2025 komen we om die reden met een voorstel.

Cultuur

Historische trolleybussen onderdak behouden

De gemeenteraad heeft bij de behandeling van de Begroting 2025 een motie aangenomen om de Stichting Trolleymateriaal Arnhem éénmalig in 2025 financiële steun te geven voor de stallingsruimte van historische trolleybussen, zodat de stichting op zoek kan naar definitieve stallingsruimte. Voor het jaar 2025 wordt om die reden eenmalig € 20.000 ter beschikking gesteld vanuit de algemene middelen.

Brede openstelling Stichting Musis & Stadstheater

In 2020 is de motie Cultuurhuis voor heel Arnhem' (20M349) aangenomen. Met deze motie roept de raad op om in het nieuwe Stadstheater maximaal ruimte te bieden aan lokale makers, zowel in het gebouw als het gebruik van het gebouw. Stichting Musis & Stadstheater heeft een exploitatiebegroting 2028 opgesteld waarin MSA gedurende het jaar ruimte (o.a. Grote Zaal, Kleine Zaal, Studio, foyers) beschikbaar stelt om niet of tegen zeer gereduceerd tarief, de zogenaamde 'brede openstelling'. Doelgroep zijn lokale en regionale initiatieven en makers die ondersteuning verdienen, zoals amateurverenigingen, kleinere gezelschappen of collectieven, of organisaties die activiteiten organiseren met een grote maatschappelijke of sociale relevantie. Deze afspraken zullen worden vastgelegd in de subsidiebeschikking voor MSA vanaf 2028. Hiermee wordt invulling gegeven aan de motie. Dit past ook in de lijn van de nieuwe Uitgangspunten Cultuur, waarin we nadrukkelijk inzetten op meer ondersteuning van lokale makers.

Om gehoor te geven aan deze beleidskeuze van de raad is op basis van de huidige inzichten een aanvullende subsidie van € 60.000 per jaar noodzakelijk. Dit wordt veroorzaakt doordat, terwijl er weinig tot geen inkomsten zijn, de vaste lasten wel doorlopen, zoals techniek, energie, schoonmaak. Ook zal personeel worden ingezet voor het begeleiden (productie en techniek) van deze activiteiten. Voor deze diensten is een stijging van 10% voor een deel van de personeelslasten in de begroting opgenomen.

We zijn volop in gesprek met MSA over de keuzes die gemaakt kunnen worden en wat deze betekenen voor zowel het functioneren van Stadstheater (en Musis) als voor de toekomstige exploitatie. In de opgestelde exploitatiebegroting 2028 zijn aannames opgenomen waaronder de mogelijke inkomsten uit hoofde van verhuur aan gezelschappen zoals Phion, Theater Oostpool en Introdans. Ook hierover worden nog diverse gesprekken gevoerd.

Rozet

Rozet heeft te maken met structurele tekorten op de begroting. In 2024 is er incidenteel € 425.000 subsidie (zijnde de helft van het tekort van € 850.000) verleend, waarbij we hadden gehoopt op een structurele oplossing vanaf 2025. Dit is, ondanks intensief contact en nauwe samenwerking, niet gelukt. Ook voor 2025 is het verwachte tekort € 850.000. De eigen vermogenspositie van Rozet is niet toereikend om dit tekort (in zijn geheel of gedeeltelijk) op te kunnen vangen. Daarom willen we dit bedrag incidenteel subsidiëren. Dit bedrag beschikken we in delen en onder gerichte voorwaarden, om zo te komen tot structurele oplossingen die gaan leiden tot een toekomstbestendig

Rozet. Hierover informeren we de raad afzonderlijk. Rozet heeft aangegeven dit jaar nog meer incidentele kosten te verwachten. Tegelijkertijd zien we dat de nieuwe horecapartij op de begane grond van het Rozetpand financiële voordelen met zich meebrengt, waarin de begroting van Rozet nog geen rekening is gehouden. We denken dat een aanvullende subsidie van maximaal € 850.000 in 2025 toereikend zal zijn.

Participatie en armoedebestrijding

Kwijtschelding lokale heffingen

Het budget voor verruiming van kwijtschelding van lokale heffingen blijkt te ruim begroot. Daarom wordt het budget naar beneden bijgesteld. Voor afvalstoffen- en rioolheffing wordt de verlaging van kwijtschelding meegenomen in de berekening van de tarieven met ingang van 2026. Voor OZB geldt dit niet. Dit betekent een incidenteel voordeel van € 240.000 voor 2025 en een structureel voordeel van € 10.000 met ingang van 2026.

BUIG 2025

De systematiek van de Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG) maakt de omvang van het budget dat Arnhem ontvangt voor het grootste deel moeilijk voorspelbaar. Het gedeelte dat te beïnvloeden is, heeft betrekking op de inzet van loonkostensubsidie. Het knelpunt dat nu wordt voorzien, betreft de meest actuele stand van het saldo BUIG (budget wat ontvangen wordt en prognose van de uitgaven voor BUIG lasten) en het saldo dat reeds is opgenomen in de begroting. Dit betreft het voorlopige budget 2025. Het nadeel betreft een saldo van € 0,8 miljoen in 2025, waarbij het gaat om een nadeel op de lasten van € 5 miljoen en een voordeel op de baten van € 4,2 miljoen. Dit saldo loopt in de jaren daarna op naar € 1,9 miljoen in 2029.

Werkgeverschap sociale werkvoorziening

Door meerdere niet beïnvloedbare factoren vallen de kosten voor Werkgeverschap Sociale Werkvoorziening (WgSW) structureel hoger uit. Het gaat hierbij met name om de loonontwikkeling bij SW-medewerkers. Voor 2025 en verder is er geen ruimte om dit binnen de reserves van de Modulaire Gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGR SD CG) op te vangen. Het zal daarmee uit de gemeentelijke bijdragen van de deelnemende gemeenten moeten komen. Regiobreed gaat het om een bedrag van € 1,5 miljoen. Voor Arnhem betekent dit een nadeel van € 783.000 in 2025 aflopend naar € 635.000 in 2029 (rekening houdend met een uitstroom van SW-medewerkers van 5%).

Beschermingsbewind

In 2024 zijn de landelijk vastgestelde tarieven voor bewindvoering met 6% gestegen t.o.v. 2023. Daarnaast zijn er ook meer inwoners die gebruik maken van bewindvoering. Dit betekent dat in 2024 het budget van € 4,3 miljoen met € 0,6 miljoen is overschreden. In 2025 stijgen de tarieven weer met 6%, dit leidt (zonder stijging van aanvragen) tot een structureel tekort van € 0,8 miljoen. Dit betreft een ontwikkeling die grotendeels autonoom is en die we ook landelijk terugzien. Er zijn in het verleden al instrumenten ingezet als goedkoper alternatief voor bewind (Budget Ondersteuning op Maat) en de samenwerking met bewindvoerders via een Convenant, maar ook dat heeft niet geleid tot een structurele daling van deze kosten. Een verlaging van kosten kan alleen als er beleidswijzigingen worden doorgevoerd.

Alleenverdienersproblematiek

In de septembercirculaire hebben we een decentralisatieuitkering van € 346.000 ontvangen om inwoners te compenseren die te weinig bijstand hebben ontvangen in het kader van alleenverdienersproblematiek. Met ingang van 2025 ontvangen we hiervoor structureel een bijdrage van het rijk. De verwachting was dat in 2024 de gehele compensatie afgerond kon worden, maar dat is niet gelukt. In 2024 is er inclusief uitvoeringskosten € 70.000 besteed. De verwachting is dat we in 2025 nog € 120.000 nodig hebben. Omdat het niet bestede deel van € 276.000 in het jaarekeniresultaat van 2024 is verwerkt, nemen we voor 2025 het bedrag van € 120.000 op. Het is geen optie om deze inwoners niet te compenseren, het betreft een wettelijke taak en we hebben er extra middelen voor ontvangen.

Studietoeslag

Vanaf april 2022 is de regeling individuele studietoeslag overgegaan van aanvraag bijzondere bijstand naar een inkomensregeling. Deze landelijke regeling is voor mensen die door een structurele fysieke beperking niet in staat zijn om zelf inkomen te verdienen naast hun studie. De wijziging van de regeling heeft tot gevolg dat de aanvraag nu met terugwerkende kracht kan worden gedaan tot ingangsdatum. Het is mogelijk om 5 jaar lang (vanaf april 2022) de toeslag met terugwerkende kracht aan te vragen. De regeling voor studietoeslag is bovendien een openeinderegeling. In de begroting is meerjarig al rekening gehouden met een stijging. Het is echter zeer moeilijk om een meerjarige prognose af te geven. Voor 2025 komen we met de huidige cijfers en aannames op een tekort

van € 410.000 uit. Voor 2026 en verder is het nog niet mogelijk om met een prognose te komen, we gaan de realisatie zeer nauwlettend volgen en onderzoeken hoe we meer grip kunnen krijgen op het prognosticeren van de studietoeslag.

Vergroten bereik Individuele inkomenstoeslag

In de begroting van de jaren 2023 tot en met 2026 is jaarlijks € 2 miljoen opgenomen voor het verbeteren van de Inkomensregelingen. Hiermee hebben we de pilot voor de Bijverdienbeloning uitgevoerd, onderzoek gedaan naar de Inkomensregelingen en o.a. het proces en bereik verbeterd van de Individuele Inkomenstoeslag (IIT). Het vergroten van het bereik van de IIT leidt structureel tot meer verstrekkingen. Tot en met 2027 is er dekking beschikbaar, met ingang van 2028 ontstaat er een knelpunt van € 360.000.

Borging wettelijke termijnen en kwaliteit dienstverlening uitvoering participatiewet

In 2024 is extra inzet gepleegd om te voorkomen dat achterstanden in doorlooptijden van aanvragen in het kader van de participatiewet te groot werden. Belangrijkste redenen waren de hoge werkdruk (we bereiken steeds meer inwoners met onze regelingen en we willen persoonlijk contact en maatwerk bieden) en de door- en uitstroom van ervaren personeel. Door maatregelen te treffen, zoals het verbeteren van werkprocessen en het reduceren van inhuur, kunnen we het tekort voor het grootste deel ‘zelfstandig’ terugbrengen. Echter, de werkdruk blijft hoog en doorlooptijden staan onder druk en daarom verwachten we ondanks deze maatregelen een overschrijding op de uitvoeringskosten in 2025 en 2026 van € 600.000 en in 2027 van € 300.000. Zodoende kan Arnhem doorlooptijden zoveel mogelijk binnen de wettelijke termijnen houden, blijven we inzetten op het versterken van bestaanszekerheid en krijgen we de ruimte om de basis op orde te brengen. Dit is een belangrijke voorwaarde binnen de opgave ‘Transformatie sociaal domein’.

Welzijn en inclusie

Integrale aanpak moslimdiscriminatie in Arnhem

Bij de begrotingsbehandeling 2025 is middels motie 24M142 gevraagd om € 50.000 ter beschikking te stellen in 2025 voor uitwerking van een plan van aanpak moslimdiscriminatie. Voorgesteld wordt om deze middelen voor de uitvoering van de acties naar aanleiding van dit plan van aanpak op te nemen in de begroting in 2025.

Actualisatie lasten De Hobbit

In Malburgen wordt op de hoek van de Zwanebloemlaan en de Fluitekruidstraat een buurthuis, gymzaal en 12 sociale huurappartementen gebouwd. Voor deze ontwikkeling (ook wel bekend al de Hobbit) is samen met Volkshuisvesting, Rijnstad en de gemeente een business case opgesteld. Hierover is de raad in 2020 geïnformeerd. De business case gaat uit van verschillende exploitaties. De grondexploitatie behelst de aankoop van gronden/panden, bouwrijp maken en vervolgens verkoop van de bouwrijpe grond voor het buurthuis en sociale woningbouw. Voor de aanleg van de openbare ruimte is subsidie van de provincie beschikbaar. Het buurthuis (en de sociale woningbouw) wordt gebouwd en gefinancierd door Volkshuisvesting, waarbij de gemeente en Rijnstad beoogd huurder zijn. De bouw van de gymzaal wordt gedaan door de gemeente, waarbij het Sportbedrijf de exploitatie in handen neemt. De realisatie van het project is een lang gekoesterde wens van de wijk en levert een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid in deze Arnhem-Oost wijk. De huurkosten, het gebruikersonderhoud en overige exploitatielasten voor de gemeente zijn niet afdoende in de begroting verwerkt. Deze kosten bedragen structureel € 150.000.

Uitvoeringskosten inburgering

De afgelopen jaren is de instroom van nieuwkomers sterk gegroeid. Arnhem heeft in het kader van hun inburgering de wettelijke taak om hen te begeleiden en krijgt hiervoor, zoals alle gemeenten, een tegemoetkoming van de kosten via het gemeentefonds. Deze tegemoetkoming van € 700.000 is echter niet toereikend om alle uitvoeringskosten te dekken.

Om toch aan onze wettelijke taak te voldoen, hebben we de afgelopen jaren extra incidenteel en structureel geld uitgetrokken. Dit betreft een structureel bedrag van afgerond € 400.000 en een incidenteel bedrag van jaarlijks € 530.000 tot en met 2028 uit de bestemmingsreserve Inburgering, integratie en asiel. Met dit geld en het geld uit het gemeentefonds kunnen we in ieder geval 800 nieuwkomers begeleiden. Eind 2024 zaten we echter al op een niveau van 1.290 dossiers. Als gemeente hebben wij geen invloed op de hoogte van de instroom.
Conform de wet Inburgering heeft elke nieuwkomer recht op in totaal drie jaar begeleiding. Een deel van de nieuwkomers die in 2022 zijn ingestroomd, stroomt dus in 2025 weer uit. De verwachting is echter dat de instroom groter is dan de uitstroom. Voor 2025 gaan we uit van 1375 dossiers.

Om aan onze wettelijke taken te voldoen op een wijze waarop we inburgeraars mee laten doen vanaf dag 1 als we structureel meer capaciteit hebben voor de begeleiding van nieuwkomers. Met de huidige middelen kunnen 800 dossiers worden begeleid. Om ook de extra 575 dossiers te kunnen begeleiden is in 2025 incidenteel € 400.000 en vanaf 2026 € 800.000 structureel benodigd.

De Overkant en de Leuke Linde

Welzijn gaat in de kern over activiteiten die bijdragen aan het welzijn van inwoners. In de praktijk worden deze activiteiten ontplooid in en rond diverse locaties, zoals buurthuizen. Ook kan het voorzieningen betreffen voor inwoners waarbij ook een beheerderslocatie hoort (De Leuke Linde). Via investeringen vanuit Nationaal Programma Arnhem-Oost worden buurtcentrum de Overkant en speeltuin De Leuke Linde vernieuwd. Deze voorzieningen worden hiermee toekomstbestendige bruisende middelpunten van Presikhaaf voor ontmoetingen van bewoners en waar kinderen kunnen leren sporten en ontwikkelen. Dit brengt structureel hogere kosten met zich mee voor exploitatie en onderhoud binnen beleidsveld Welzijn.

Bij buurtcentrum de Overkant gaat het om sloop huidig pand en nieuwbouw. Hierna zal dit vernieuwde pand verhuurd worden aan een partij tegen een hogere huur dan eerder. Dit is een subsidiepartij, dus hier zal een verhoogd subsidiebedrag tegenover staan. Inschatting op dit moment is een structureel bedrag van € 200.000. Dit bestaat voor de helft uit eigenaarslasten en kapitaalslasten voor het gedeelte van de investering welke nog niet volledig gedekt kan worden binnen het Nationaal Programma Arnhem-Oost. Hiervoor is een investeringskrediet van € 675.000 nodig. Het andere gedeelte is een inschatting van hogere lasten aan subsidiepartijen in verband met gestegen huurprijzen.

Speeltuin de Leuke Linde wordt vernieuwd, inclusief het beheerdershuisje. De investering wordt gedekt met middelen van het Nationaal Programma Arnhem-Oost. Wel worden er structurele lasten verwacht voor onder andere exploitatie en onderhoud. Inschatting op dit moment is een structureel bedrag van € 50.000.

Gezondheid en sport

Voordeel sport

Voordeel spuk sport 2023; ontvangen in 2025

Gemeenten (en sportbedrijven) kunnen de btw die hen in rekening wordt gebracht voor investeringen, beheer en dienstverlening in sport, vanaf 2019 niet meer in aftrek brengen. Om de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties te stimuleren, kunnen gemeenten jaarlijks de specifieke uitkering stimulering sport (SPUK Sport) aanvragen om dit btw-nadeel te compenseren.

De gemeente Arnhem ontvangt een voorschot en met de jaarrekening wordt de verantwoording in orde gemaakt. Het resultaat is dat de gemeente in 2025 nog een bedrag zal ontvangen van het ministerie. De vertraging wordt veroorzaakt, doordat het ministerie in eerste instantie de teveel betaalde voorschotten terug haalt en vervolgens vinden de nabetalingen aan de gemeenten met een lager voorschot plaats. De vaststellingsbeschikking van de spuk sport 2023 is ontvangen en voor Arnhem is een aanvullende verlening toegekend van € 988.000.

Voordeel subsidie Sportbedrijf

Voor het jaar 2024 heeft het Sportbedrijf extra budget ontvangen voor verwachte loon- en prijsstijgingen. Een deel hiervan bleek niet nodig. Het risico rond loon- en prijsstijging op huur en energie is in eerste instantie incidenteel afgedekt binnen het subsidiekader van het Sportbedrijf. Bij aanvang van het boekjaar 2024 ontving de gemeente het signaal van Sportbedrijf, dat deze middelen slechts gedeeltelijk zouden hoeven worden ingezet.
Vanuit de subsidieverlening geeft de recente kwartaalrapportage wederom een voordeel van € 1,2 miljoen op de exploitatie van Sportbedrijf over 2024. Dit heeft ertoe geleid, dat de gemeente in de kwartaalrapportages meer toelichting en duiding vraagt bij de ontwikkeling van de exploitatie over betreffende subsidie- en boekjaar. Daarnaast wil de gemeente in eerder stadium de (concept) begroting en aanvraag beoordelen.

Er ligt een afspraak met sportbedrijf, waarin € 700.000 wordt teruggevorderd door de gemeente en het andere deel van € 500.000 wordt ingezet door sportbedrijf om de toegenomen kosten betreffende het afvoeren van oude kunstgrasvelden te dekken. Dit staat los van de verduurzaming van de velden. De verwachting van Sportbedrijf blijft onveranderd dat het tekort op de exploitatie de komende jaren verder wordt teruggedrongen. Hiervoor zijn al diverse initiatieven gestart om de bedrijfsvoering toekomstbestendig te maken.

Exploitatielasten gymzalen

Sporthal Middachtensingel

De structurele lasten voor de nieuwe sporthal aan de Middachtensingel zijn niet volledig in de begroting verwerkt. Er zijn aanvullende middelen nodig ter omvang van € 225.000, waarvan € 172.000 voor het eigenarenbeheer en € 53.000 subsidiemiddelen ten behoeve van de exploitatie door het Sportbedrijf. Vanaf 2026 is structurele dekking vanuit de algemene middelen nodig.

Gymzaal Fluitekruid

Behoudens de kapitaallasten moeten de overige exploitatielasten voor gymzaal Fluitekruid nog worden begroot. Per saldo gaat het om de eigenaarslasten en het tekort op de exploitatie bij het Sportbedrijf. Dit is een bedrag van jaarlijks € 82.207 vanaf 2026 (prijspeil 2026). Aangezien deze investering onderdeel uitmaakt van het integraal huisvestingsplan (IHP) is er reeds dekking voor de kosten voor OZB, heffingen en verzekering van samen € 19.685. Het resterend tekort is daarmee € 62.522.

Ruimtelijke ontwikkeling

Adviescommissie Omgevingskwaliteit

Met de invoering van de Omgevingswet zijn de welstandstaken ondergebracht in de adviescommissie omgevingskwaliteit. Omdat de taken voor deze commissie onder de Omgevingswet zijn uitgebreid (op stedenbouw en landschap), zijn er meer leden toegevoegd. Incidenteel was hiervoor tot en met 2024 geld beschikbaar gesteld. Gezien het structurele karakter van de uitbreiding van taken stellen we voor om het budget voor de adviescommissie omgevingskwaliteit met € 65.000 structureel te verhogen vanaf 2025.

Stadsontwikkelfonds

Woningbouw en stadsontwikkelfonds

De woningbouwopgave is één van de grootste ambities van deze bestuursperiode. Het tekort aan woningen maakt dat de urgentie groot is en deze ook breed gevoeld wordt. Om de ambities ten aanzien van de stedelijke ontwikkeling te realiseren is de bestemmingsreserve Stadsontwikkelfonds ingesteld. Het Stadsontwikkelfonds wordt gevuld vanuit een positief jaarresultaat van het grondbedrijf nadat het weerstandsvermogen van het grondbedrijf op het vereiste niveau is gebracht.
Door inzet van het stadsontwikkelfonds zijn we in staat woningbouwontwikkelingen te versnellen en om zorg te dragen voor cofinanciering als we bijdragen van andere overheden krijgen voor Arnhemse woningbouwprojecten. Het stadsontwikkelfonds willen we met het oog op deze doelen blijven inzetten. Naast het borgen van de voortgang of versnelling van projecten, zijn deze middelen ook bedoeld voor onder andere het realiseren van meer sociale huurwoningen, maatschappelijke functies of vergroening van de openbare ruimte. Het Stadsontwikkelfonds werkt in de praktijk tot nu toe goed. Zo heeft het fonds bijgedragen aan belangrijke stappen voor het project Spoorzone Arnhem-Oost, de realisatie van flexwoningen op het Merwedeterrein, en aan projecten zoals de Koepel en de Hobbit. Aandachtspunt bij de woningbouwprojecten is dat we daarbij telkens bekijken hoe we de woningen van energie voorzien.

Op 13 november 2024 heeft de raad de motie ‘Behoud Stadsontwikkelfonds’ aangenomen. Hiermee heeft de raad opnieuw het belang van het fonds onderstreept. In de motie wordt aangegeven dat de raad van mening is dat volkshuisvesting een overheidstaak is en de gemeente aangewezen is om ervoor te zorgen dat er meer woningen moeten worden gebouwd én dat deze woningen betaalbaar moeten zijn. De raad heeft opgeroepen om bij de Perspectiefnota 2026 te streven naar een opnieuw gevuld Stadsontwikkelfonds, en indien dit niet lukt op basis van positieve grondopbrengsten in de Perspectiefnota een voorstel te doen voor een andere financieel robuuste systematiek.

Vulling BR Stadsontwikkelfonds komende jaren onzeker

Het grondbedrijf heeft over 2024 een positief resultaat behaald van € 7 miljoen ten opzichte van het begrote resultaat. De voornaamste reden voor dit positieve resultaat is de tussentijdse winstneming Schuytgraaf die in 2024 heeft plaatsgevonden door een sterke stijging van de grondprijzen. In 2024 is daarnaast de gebiedsexploitatie Spoorzone (inclusief Rijnpark fase 1) vastgesteld. De gebiedsexploitatie Spoorzone levert een aanzienlijke bijdrage aan de invulling van de woningbehoefte in Arnhem. De gemeente neemt hierbij actief de regie in handen om het volkshuisvestelijk programma in de Spoorzone te realiseren en het woningbouwtekort te verminderen. Die regie en actieve rol bij de ontwikkeling van de Spoorzone, maar ook bij (toekomstige) gebiedsontwikkelingen, brengt ook risico’s met zich mee.

De benodigde weerstandscapaciteit is afgezet tegen het beschikbare weerstandsvermogen. Conform de nota grondbeleid is het volledige jaarresultaat 2024 van € 7 miljoen toegevoegd aan de bestemmingsreserve grondexploitatie om het weerstandsvermogen aan te vullen. Het beschikbare weerstandsvermogen eind 2024 van het grondbedrijf is niet afdoende om de volledige benodigde weerstandscapaciteit grondbedrijf te dekken. Als de omvang van het weerstandsvermogen groter is dan 110% van het risicoprofiel wordt het meerdere vanuit de reserve Grondexploitatie overgeheveld naar het Stadsontwikkelfonds. In geval het weerstandsvermogen lager is dan 100%, zal de Algemene Reserve voor dat verschil tot 100% ook moeten dienen als weerstandsvermogen voor het grondbedrijf (paragraaf 3.6 nota grondbeleid). Er wordt om die reden aanvullend een beroep gedaan voor € 25,85 miljoen op de Algemene Reserve ten behoeve van het afdekken van het risico grondbedrijf.

Het gevolg van de benodigde inzet van het positieve resultaat grondbedrijf, van 7 miljoen, voor de benodigde weerstandscapaciteit, is dat er geen dotatie aan de bestemmingsreserve Stadsontwikkelfonds kan worden gedaan. Het is de verwachting dat dotaties aan het Stadsontwikkelfonds vanuit het jaarresultaat van het grondbedrijf voor de komende jaren zullen uitblijven. Immers eventuele positieve resultaten in de komende jaren van het grondbedrijf zullen eerst ingezet dienen te worden om de benodigde weerstandscapaciteit grondbedrijf af te dekken, totdat er geen aanspraak meer gedaan hoeft te worden op de Algemene Reserve voor het afdekken van een deel van het risico grondbedrijf. En mochten er de komende jaren nog nieuwe gebieds- en grondexploitaties ter vaststelling worden aangeboden aan de raad, dan zal het benodigde weerstandsvermogen nog verder zal toenemen. Er kan dan ook worden geconcludeerd dat het grondbedrijf het Stadsontwikkelfonds in de komende jaren naar verwachting niet kan voeden met positieve jaarresultaten.

Miljarden voor woningbouw bij het Rijk, wel cofinanciering vereist
Op vrijwel alle woningbouwprojecten zit tegenwoordig een zogenaamde ‘onrendabele top’. In het regeerprogramma van het Rijk is € 5 miljard beschikbaar voor (het afdekken van onrendabele toppen voor) woningbouw en € 2,5 miljard voor mobiliteitsmaatregelen om woningbouw mogelijk te maken. Gedurende dit jaar wordt duidelijk wat de criteria zijn voor gemeenten om aanspraak te kunnen maken op deze middelen. Vaak is bij subsidiemogelijkheden van het Rijk gemeentelijke cofinanciering een vereiste. Deze bijdragen en hun cofinanciering worden vaak aan specifieke projecten gekoppeld.

De € 5 miljard van de Rijksoverheid wordt ingezet om verschillende regelingen te financieren:

- In de vorige kabinetsperiode heeft de gemeente een grote bijdrage ontvangen voor de Spoorzone Arnhem-Oost. Momenteel verkennen we of we een aanvraag kunnen indienen voor de tweede fase voor Rijnpark, aangezien het Rijk waarschijnlijk opnieuw geld beschikbaar gaat stellen voor grootschalige woningbouwlocaties.
- Er komt binnenkort waarschijnlijk een nieuwe ronde om woningbouwimpulsmiddelen aan te vragen. Gemeenten moeten bij deze regeling opdragen voor 50% van het publiek financieel tekort. Voor subsidies van andere overheden is het dan ook noodzaak dat we als Arnhem voldoende middelen beschikbaar hebben om ook zelf projecten mogelijk te blijven maken.
- Op dit moment is de Realisatiestimulans in ontwikkeling. De Realisatiestimulans is een nieuwe voorspelbare bijdrage, gebaseerd op het totaal aantal gerealiseerde betaalbare woningen per jaar. Het gaat hierbij om een bijdrage van gemiddeld € 7.000 per gerealiseerde woning in het betaalbare segment. Omdat dit een regeling achteraf is (na realisatie), kan het wenselijk zijn dat een gemeentelijke voorfinanciering gewenst is.
- Een deel van de € 5 miljard is beschikbaar voor woningbouw in de gebieden van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid, waar Arnhem-Oost er een van is. Het gaat om woningen in het midden en goedkope segment en om sociale huurwoningen. De realisatie van deze woningen leidt tot aanzienlijke wijkverbeteringen aangezien ook een stevige investering in de kwaliteit van de openbare ruimte wordt gedaan. Er zijn plannen ingediend voor Arnhem-Oost, en er is gekeken naar projecten buiten Arnhem-Oost die de druk op Arnhem-Oost verminderen als ze worden gerealiseerd. Het gaat om projecten voor de versnelling van de woningbouw in Presikhaaf, Malburgen, Rijnpark, Arnhem-West en de Nijmeegseweg. De komende periode vindt samen met het ministerie de uitwerking van de hoofdafspraak over de gebieden plaats.

Robuuste systematiek
Arnhem maakt goede kans om middelen van het Rijk binnen te halen, maar daarvoor is gemeentelijke cofinanciering vereist. Om tot een langjarige robuuste financiële systematiek te komen voor het realiseren van meer sociale en betaalbare woningen in Arnhem is meer nodig. De vraag is dus hoe we kunnen zorgen voor een

duurzame vulling van het Stadsontwikkelfonds, nu de optie vanuit het positieve resultaat van het grondbedrijf de komende jaren zeer klein is.

Een eerste mogelijkheid is om een structurele toevoeging aan het fonds in de begroting op te nemen, zoals bijvoorbeeld bij het IHP gebeurt. Echter de structurele financiële ruimte is zeer beperkt en daarnaast zijn dit soort ontwikkelingen juiste met incidentele middelen te financieren. Om tot een systematiek te komen met een toevoeging van incidentele middelen aan het fonds is het voorstel om, in geval van een positief gemeentelijk jaarresultaat, jaarlijks bij de jaarrekening 50% van de niet begrote maar wel gerealiseerde jaarwinst van de gemeente toe te voegen aan BR Stadsontwikkelfonds. Deze voeding van het fonds bedraagt maximaal € 6 miljoen per jaar. Het toevoegen van het jaarresultaat wordt begrensd door de minimale hoogte van de weerstandsfactor van 1,0. Wanneer de gemeente dan een meevaller heeft in de vorm van een niet begroot voordelig jaarrekeningresultaat dan wordt eerst de BR Stadsontwikkelfonds aangevuld voordat de meevaller in de algemene reserve beschikbaar komt voor andere zaken. Mogelijke gewenste verdere vulling van het Stadsontwikkelfonds wordt vervolgens integraal afgewogen. Het voorstel is dat de woningbouwopgave op deze wijze prioriteit krijgt ten opzichte van andere opgaven. Kanttekening is dat de voeding van het fonds van jaar op jaar kan wisselen en volledig afhankelijk is van of er een positief jaarresultaat is.

Korte termijn
De aangegeven aanvullingen op het Stadsontwikkelfonds zullen met name bijdragen aan gebiedsontwikkelingen die op de langere termijn hun uitwerking krijgen. Voor een aantal ontwikkelingen is het van belang om vooruitlopend daarop éénmalig een extra bedrag aan het Stadsontwikkelfonds toe te voegen. Deze gebiedsontwikkelingen spelen op de korte termijn en behoeven een extra inzet van de gemeente, al dan niet als voorfinanciering of co-financiering voor bijdragen van andere overheden. Wij stellen daarom voor om in 2025 voor de gebiedsontwikkelingen die op korte termijn spelen een bedrag van € 6 miljoen toe te voegen aan het Stadsontwikkelfonds. Dit bedrag is gebaseerd op het gemiddelde kengetal voor de publieke onrendabele top en de gevraagde cofinancieringsbijdrage.

Wonen en leefomgeving

Woonwagenstandplaatsen
In 2024 is besloten om in totaal veertien extra woonwagenstandplaatsen te realiseren op drie zgn. pilotlocaties (Bethaniënstraat, Merwedestraat, Gelderse Rooslaan). Daarnaast is er een nieuw te ontwikkelen locatie in Schuytgraaf voorzien. Hiermee zet de gemeente een belangrijke stap in het voorzien van een behoefte aan nieuwe standplaatsen. We volgen de uitspraak van het Europese Hof die stelt dat de woonwagenbewoners recht hebben op het behoud van hun eigen cultuur.
De uitbreiding van deze locaties loopt echter traag. Het toevoegen van woonwagenstandplaatsen is ruimtelijk, juridisch en financieel een omvangrijke en complexe opgave. Het proces om tot uitbreiding van de standplaatsen te komen, kan niet zelfstandig door de gemeente worden doorlopen. De gemeente is ook afhankelijk van de samenwerking met de huurdersvereniging, bewoners en corporaties.
Door gebrek aan consensus met en tussen bewoners en ook bedreigingen, moesten planningen regelmatig worden bijgesteld, met alle financiële consequenties van dien (gestegen rentelasten, hogere bouwkosten, meerwerk aannemer, toegenomen plankosten). Gelet op de vele afhankelijkheden blijven er grote onzekerheden met betrekking tot de planning.
Voor de verschillende locaties zijn de doorrekeningen geactualiseerd. Om op de beoogde locaties de uitbreidingen te realiseren is € 3,1 miljoen incidenteel in 2026 nodig. Hiervoor zijn verschillende redenen. Allereerst omdat de inrichtingsschetsen voor de drie pilotlocaties zijn aangepast op basis van aangescherpte normen voor brandveiligheid en toegankelijkheid voor hulpdiensten. De inrichting wordt daardoor duurder. Bovendien kon op basis van de verkenningen per locatie (koop of huur) een meer nauwkeurige doorrekening worden gemaakt van de nog vast te stellen grondexploitaties. We gaan uit van vaststelling van de grondexploitaties in 2026.

Wijkonderhoud
In het najaar 2023 is een Europese aanbesteding geweest voor het dagelijks onderhoud in ons stadsdeel Centrum, Spijkerbuurt en Arnhems Broek (CSA) voor het jaar 2024 (zie ook raadsbrief Het dagelijks onderhoud in stadsdeel Centrum, Spijkerbuurt en Arnhems Broek van 16 januari 2024). Voor een deel van dit dagelijks onderhoud is de Europese aanbesteding mislukt, doordat de inschrijvingen resulteerden in een forse overschrijding van het begrote budget. Op twee van de vier percelen heeft maar één marktpartij ingeschreven. Deze overschrijding is voor de jaren 2025 en 2026 in de begroting opgenomen, om intussen alternatieve manieren van uitvoering te kunnen onderzoeken en voorbereiden. Op dit moment lopen de voorbereidingen voor nieuwe aanbestedingen van de

stadsdelen Noordoost, Noordwest en Bossen & Parken. De gunning van deze opdrachten vindt plaats in augustus/september 2026. Er is een raming gemaakt van de benodigde budgetten vanaf 2027 en verder.

Tegelijkertijd onderzoeken we hoe het wijkonderhoud op een andere manier uitgevoerd kan worden. De verwachting is overigens niet dat een andere manier van uitvoeren significant goedkoper zal zijn, maar uiteraard is dat wel onze inzet. Om budgetten beschikbaar te hebben op het moment dat de overige genoemde stadsdelen aanbesteed moeten worden (medio 2026), is voor alle stadsdelen samen een bedrag van in totaal € 3.220.000 nodig.
Voor het uitvoeren van dit werk op de in de begroting vastgestelde ambitieniveaus zijn deze kosten onvermijdelijk. Niet toekennen zal leiden tot verdere verlaging van het onderhoud in de stad (dat met uitzondering van de binnenstad al op een laag onderhoudsniveau zit). Dit zal leiden tot een rauw beeld en een verslechtering van leefbaarheid. Ook zal er op een minder duurzame manier worden gewerkt (met betrekking tot in te zetten voertuigen, materiaal en dergelijke). Er zit hoe dan ook een ondergrens aan verlaging van de kosten omdat we moeten zorgen voor een veilige, toegankelijke openbare ruimte.

Aanpak Invasieve Exoten

In de begroting 2025 is een bezuiniging doorgevoerd op de aanpak van invasieve exoten: € 3 ton in de jaren 2025 tot en met 2027. Voortschrijdend inzicht laat zien dat er toch aanvullend budget nodig is om tot een effectieve aanpak te komen. Voor de aanpak van de Reuzenberenklauw (Unielijst) en de Japanse duizendknoop is een aanvullende inspanning nodig op het nog bestaande budget om deze soorten op orde te krijgen tot een beheersbaar niveau. Hierna is de inschatting dat een structureel budget van € 100.000 voldoende is om de huidige en nieuw vestigende invasieve plantensoorten op een beheersbaar niveau te houden. Het vertragen of niet meer uitvoeren van de beheersing invasieve exoten zal leiden tot meerkosten op de totale beheersing van invasieve exoten. Het verminderen van beheersing van invasieve exoten zal eerdere investeringen op invasieve exoten te niet doen en daarmee leiden tot kapitaalvernietiging.

Dit betekent concreet dat er vanaf 2025 tot en met 2028 incidenteel een bedrag van € 160.000 per jaar noodzakelijk is voor een efficiënte aanpak. Dit in aanvulling op het reeds in begroting opgenomen incidentele budget. Tevens is er in 2026 een incidenteel budget van € 50.000 noodzakelijk voor de gezamenlijke aanpak met bewoners. Dit budget van € 50.000 kan bekostigd worden uit de reeds beschikbaar gestelde middelen vanuit het Groenfonds.

Ook na 2028 is de bestrijding van invasieve exoten noodzakelijk om kapitaalvernietiging tegen te gaan. Voorgesteld wordt om het incidentele budget van € 100.000 per jaar structureel beschikbaar te stellen om ongewenste uitbreiding tegen te gaan en nieuwe exoten die zich aan dienen (zoals bv watercrassula) direct aan te kunnen pakken.

Ambities met dekking uit bestemmingsreserve of bestaande budgetten

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de financiële ontwikkelingen die (deels) gedekt kunnen worden vanuit heffingen, bestemmingsreserves of ruimte in bestaande budgetten. Onder de tabel is een nadere toelichting op elk onderdeel opgenomen.

Gedekt uit bestemmingsreserves of bestaande budgetten *Bedragen x € 1.000*	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**I/S**
Vervolg Actieprogramma "Samen maken we Arnhem"	-50	-44				I
Dekking vanuit BR Burgerparticipatie	50	44				I
Vastgoed Informatie Systeem	-90					I
Dekking uit middelen vastgoedbeheer	90					I
Herverdeling middelen Dienstverleningsvisie	100	-100				I
Experiment gesloten coffeeshopketen	330	-110	-110	-110		I
Investering tijdelijke gymzaal Fluitekruid		-3	-3	-3	-3	S
Dekking vanuit BR Onderwijs		3	3	3	3	S
Financiering herstel schade gymzaal Olympus	-300					I
Dekking vanuit schadevergoeding	300					I
Herverdeling middelen Schoolmoestuinieren	425	-95	-330			I
Voortzetten Regeling Burgerkracht		-64				I
Dekking vanuit BR Burgerinitiatieven sociaal domein		64				I
Preventieve hulp ter voorkoming van erger (Z&V)		-120	-120	-120		I
Dekking vanuit BR Beschermd en weerbaar		120	120	120		I
Aanpak seksuele intimidatie			-184	-184	-184	I
Dekking vanuit BR Beschermd en weerbaar			184	184	184	I
Opvang stijgend aantal meldingen Veilig Thuis		-200	-200	-200		I
Dekking vanuit BR Beschermd en weerbaar		200	200	200		I
Kinderkamp 11		-29	-28	-28	-28	S
Dekking vanuit huurinkomsten		16	15	15	15	S
Bijdrage Platform Klimaatbesteding Arnhem		-100	-100	-100	-100	S
Dekking vanuit rioolheffing		100	100	100	100	S
Continuering Arnhemse Aanpak Energie Armoede		-1.500	-500			I
Dekking vanuit BR Klimaat en energie		1.500	500			I
Begroten bestedingsplan transitie Omgevingswet	1.411	-298	-206	-214	-222	I
Verlenging Subsidieregeling Groenblauwe Initiatieven		-180				I
Dekking vanuit rioolheffing		180				I
Betaalbaarheid en versnelling woningbouw	-350	-350				I
Dekking vanuit BR Volkshuisvesting	350	350				I

Gedekt uit bestemmingsreserves of bestaande budgetten *Bedragen x € 1.000*	2025	2026	2027	2028	2029	I/S
Ontwikkelperspectief Malburgen	-300					I
Dekking vanuit BR Volkshuisvesting	300					I
Bestaande woningvoorraad	-27	-200	-100	-100		I
Algemeen woonbeleid	-126	-63	-63	-63	-3	I
Dekking vanuit BR Volkshuisvesting	153	263	163	163	3	I
Investeringskrediet Stadsoase				-32	-32	S
Dekking vanuit BR Klimaatadaptatiefonds		580				I
Investeringskrediet Bomenplan				-23	-23	S
Dekking vanuit middelen bomenplan				23	23	S
Verkabelen hoogspanningskabels (structureel)					-72	S
Dekking vanuit BR Volkshuisvesting	1.363					I
Haalbaarheidsonderzoek verkabeling Elst-Kattenberg	-137					I
Dekking vanuit BR Volkshuisvesting	137					I
Voortzetting Wijkgroenagenda's			250			I
Dekking vanuit Klimaatadaptatiefonds			-250			I
Totaal gedekt uit bestemmingsreserves of bestaande budgetten	**3.629**	**-36**	**-658**	**-369**	**-339**	
Waarvan structureel	*0*	*-13*	*-13*	*-45*	*-117*	
Waarvan incidenteel	*3.629*	*-23*	*-646*	*-324*	*-222*	

Vervolg Actieprogramma "Samen maken we Arnhem"

Sinds 2022 voeren wij het actieprogramma 'Samen maken we Arnhem' uit vanuit de middelen in de bestemmingsreserve burgerparticipatie. In 2025 verwachten we de volgende activiteiten van totaal € 49.356 uit te voeren en daarmee aan de reserve te onttrekken:

- Opstellen Participatieverordening
- Kinderburgemeester
- Externe trainingen participatietrajecten
- Aanscherpen Arnhems Stappenplan Participatie.

Al met al betekent dit dat we verwachten dat er voor 2026 € 44.474 uit de reserve aan middelen overblijft. Deze resterende middelen onttrekken we in 2026, waarmee de reserve daarna op nihil uitkomt.

Wij beogen in 2026 verdere trainingen en begeleiding te financieren en het uitvoeren van de maatregelen die naar voren komen uit de algehele evaluatie burgerparticipatie, waaraan we nu werken. Wij denken hierbij aan de nodige hulpmiddelen en trainingen om burgerparticipatie naar een hoger niveau te tillen. Ook verwachten wij in 2026 kosten te maken aan de (verdere) implementatie en uitwerking van de participatieverordening. Bijvoorbeeld in de vorm van aanvullende handreikingen voor de organisatie en voor inwoners en initiatiefnemers.

Vastgoed Informatie Systeem

Op 1 januari dit jaar is de gemeente overgestapt op een nieuw vastgoed informatie systeem. Om deze voldoende te laten functioneren is een aantal aanvullende werkzaamheden nodig die ten tijde van de aanbesteding en het aangaan van het contract met de leverancier, niet of onvoldoende waren voorzien. Dit gaat bijvoorbeeld om enkele koppelingen met gemeentelijke systemen en ondersteuningsvragen om nog niet voorziene kleine aanpassingen te realiseren. De ervaringen bij de implementatie bij ICT-systemen is namelijk dat dergelijke verzoeken zullen worden gedaan. Deze onvermijdelijke kosten kunnen worden opgevangen binnen de middelen voor vastgoedbeheer.

Herverdeling middelen Dienstverleningsvisie

In de begroting voor het jaar 2025 staat een bedrag van € 200.000 opgenomen voor de uitvoering van de Dienstverleningsvisie. Met deze middelen is beoogd om:

- € 100.000 in te zetten voor een kwartiermaker inclusief ondersteuning
- € 75.000 voor het aanpakken van “laaghangend fruit” om de dienstverlening te verbeteren
- € 25.000 inzet van ervaringsdeskundigen en ontwikkelen communicatieplan

Naar verwachting zullen deze activiteiten in 2025 niet tot een gehele uitnutting van de daarvoor bestemde begrote middelen leiden. Omdat de vertaling van de visie naar activiteiten in het derde kwartaal van 2025 vast te stellen uitvoeringsagenda in 2026 en verdere jaren vorm zal krijgen, wordt voorgesteld om dit bedrag (budgetneutraal) te verdelen over 2025 (€ 100.000) en 2026 (€ 100.000).

Experiment gesloten coffeeshopketen

In het regeerakkoord van 2017 is afgesproken dat er een experiment komt met de teelt en verkoop van hennep of hasjiesj voor recreatief gebruik. Arnhem heeft hiervoor al middelen ontvangen tot en met 2021 (elk jaar € 162.500). Het experiment is pas in 2024 gestart, waardoor de middelen van alle voorgaande jaren nog niet zijn ingezet. Dit gaat in totaal om € 440.000. Nu het experiment wel is gestart, worden de middelen in de komende 4 jaar ingezet. Om die reden worden de middelen in de begroting over de komende jaren verdeeld.

Investering tijdelijke gymzaal Fluitekruid

Een meting heeft uitgewezen dat de akoestiek in de tijdelijke gymzaal Fluitekruid niet voldoet aan normen voor geluidsbelasting. Om dit te herstellen is een aanvullende investering van € 50.100 nodig. Als de akoestische maatregelen niet worden uitgevoerd, betekent dit dat de gymzaal voor zowel leerlingen, docenten en voor het avondgebruik door het de geluidsgrenzen overschrijdt. De gymzaal zal dan niet door het Sportbedrijf in exploitatie worden genomen. Daarnaast verplicht het de school, in het kader van de Arbo-wet, om alsnog maatregelen te treffen voor het docerend personeel. Langdurig blootstellen aan een te hoge geluidsbelasting veroorzaakt gehoorschade. Het is destijds niet expliciet meegenomen in de aanbesteding, omdat men er van uit ging dat deze maatregelen onderdeel zouden uitmaken van de werkzaamheden. Dit bleek na plaatsing anders te zijn. De akoestische maatregelen vormen een standaard onderdeel bij de bouw van gymzalen, sportzalen en sporthallen en worden gedekt van uit het IHP.

Financiering herstel schade gymzaal Olympus

Dit betreft de verwerking van het collegebesluit van 5 november 2024 over het (versneld) uitvoeren van herstelwerkzaamheden voor het weer bruikbaar maken van de gymzalen van het Olympuscollege. Hierin is afgesproken om bij Turap-1 2025 aanvullende baten en lasten voor € 0,3 miljoen te ramen. De extra lasten worden ofwel gedekt vanuit de begroting van Olympus, ofwel vanuit een vergoeding van de verzekering.

Herverdeling middelen Schoolmoestuinieren

In Turap-2 2024 en de Nota Budgetoverheveling is reeds een herverdeling van de middelen voor het schoolmoestuinieren aangekondigd. In de besteding van het budget werd in eerste instantie uitgegaan van de aankoop van gronden voor centrale schoolmoestuinen, maar inmiddels is de insteek om dat op bestaande schoolpleinen te realiseren. Door de herverdeling kan de regeling tot en met 2027 worden voortgezet.

Voortzetten Regeling Burgerkracht

De regeling Burgerkracht is onlangs verlengd met 1 jaar tot 2026. De raad is hierover geïnformeerd door middel van de raadsbrief *Voortzetting Subsidieregeling Burgerkracht in 2025* en een tussenevaluatie van de regeling. Deze regeling wordt bekostigd vanuit de middelen in de bestemmingsreserve Burgerinitiatieven sociaal domein. Voor de regeling is in 2025 incidenteel € 100.000 beschikbaar. Dit is inclusief overheadkosten. Naar verwachting zal dit bedrag, (in vergelijking met de uitgaven van vorige jaren), in 2025 volledig worden benut.
Met verschillende interne beleidsvelden (welzijn, sport, cultuur, veiligheid, groen en openbare ruimte) is gesproken over de bijdrage die deze regeling levert aan de doelstellingen per beleidsveld. De algemene conclusie is getrokken dat de regeling zeker aansluit bij deze verschillende beleidsvelden en dat gezamenlijk een voorstel zal worden uitgewerkt om de regeling alsnog ook in 2026 incidenteel voor in totaal € 100.000 (inclusief overheadkosten) te kunnen voortzetten. Omdat nog resterend uit het niet benutte plafond uit het jaar 2024, € 63.675 in de bestemmingsreserve per 31-12-2025 aanwezig is, stellen wij voor deze resterende middelen ter dekking in 2026 in te zetten. Vooralsnog worden de lasten ter hoogte van dit bedrag in de begroting opgenomen. Ondertussen zal er tot en met 2026 worden bekeken hoe de regeling structureel is in te passen in andere wijkgerelateerde regelingen en regelingen die beschikbaar zijn binnen de bovengenoemde beleidsvelden. Dit moet uiteindelijk leiden tot een

logische en efficiënte ondersteuningsstructuur om zo te sturen en te werken aan de leefbaarheidsdoelen in de wijk, waaronder het verhogen van de sociale cohesie.

Preventieve hulp ter voorkoming van erger (Z&V)

Het SCG biedt hulp aan mensen die te maken hebben gehad met een ongewenste seksuele ervaring. Er zijn extra uren noodzakelijk voor het leveren van ondersteuning. Als we niet investeren, dan zullen wachttijden oplopen en inwoners minder goed geholpen worden.
Bij Kairos kunnen plegers van huiselijk geweld een laagdrempelig traject volgen. Kairos wil graag eerder kunnen instappen wanneer het ijzer heet is en de kans op acceptatie van de hulpverlening groter is. Ook denken ze hiermee tijdig te kunnen inspringen, wanneer de patronen nog niet zijn vastgeroest. Het doel is dat hiermee recidive en langdurig huiselijk geweld wordt voorkomen. voor 2026 tot en met 2028 wordt hiervoor elk jaar € 120.000 uit de bestemmingsreserve Beschermd en Weerbaar ingezet.

Aanpak seksuele intimidatie

De aanpak van seksuele intimidatie komt voort uit een wens van de gemeenteraad, waarin de raad opriep om te komen met een lokale aanpak voor dit onderwerp om slachtoffers hulp te bieden en om seksuele intimidatie te voorkomen. Er is geld beschikbaar tot en met 2026 voor zowel de aanpak als de inzet van een medewerker die uitvoering geeft aan dit onderwerp. De behoefte is om zowel deze belangrijke aanpak, als de medewerker die vorm geeft aan deze aanpak structureel wordt gemaakt dan wel verlengd, ook na 2026. Om die reden wordt in de jaren 2027 tot en met 2029 elk jaar € 184.000 uit de bestemmingsreserve Beschermd en Weerbaar ingezet.

Opvang stijgend aantal meldingen Veilig Thuis

Er is een stijging in het aantal meldingen bij Veilig Thuis (met name Arnhem). Hiervoor is een extra lokale bijdrage nodig specifiek voor de Arnhemse toename van het aantal meldingen om te voorkomen dat de wachttijden te veel oplopen. Idealiter wordt hier 2 FTE extra voor ingezet. Dit komt neer op € 200.000 per jaar in de jaren 2026 tot en met 2028, welke uit de bestemmingsreserve Beschermd en Weerbaar worden gedekt.

Kinderkamp 11

De gemeente is eigenaar van Kinderkamp 11, die wordt verhuurd aan Skar voor reguliere kinderopvang en opvang voor kinderen met een Vroegschoolse Educatie (VE). Dit is een voorziening voor kinderen met een achterstand in onder andere taalontwikkeling. Het aantal kinderen dat met een taalachterstand naar de basisschool gaat is in dit deel van Arnhem het hoogst. De Kinderkamp is op dit moment een van de meest intensieve VE-locaties en gemeenten zijn verplicht om te zorgen voor de beschikbaarheid van een VE-aanbod.

Afgelopen voorjaar 2024 heeft Skar dringend verzocht om een verbetering van dit pand, omdat er sprake zou zijn van achterstallig onderhoud of de kwaliteit niet meer voldoet aan hedendaagse normen. Dit zou o.a. gaan om vocht, een verwarming die regelmatig uitvalt en een vervallen uitstraling. Gezien de achterstanden van deze kinderen, het gebruik van de locatie en haar wettelijke taak is het voor de gemeente belangrijk om deze voorziening daar te behouden. Daarom is afgelopen najaar een inventarisatie gedaan van benodigde verbeteringen aan het pand. Dit gaat om isolatie, mechanische ventilatie en mogelijk zonnepanelen. De kapitaallasten worden doorberekend in de kostprijs dekkende huur. Om te voorkomen dat de betaalbaarheid voor Skar in het geding komt wordt deze verhoging weer deels terug gesubsidieerd. Momenteel vindt afstemming plaats om het behoud van deze voorziening te borgen, waarbij een langjarige inpassing onderdeel uitmaakt van de bredere ontwikkeling van de uitbreiding van het Ibn-i Sina.

Bijdrage Platform Klimaatbesteding Arnhem

Vanuit meerdere groepen in de stad is het initiatief geboren om het platform 'Arnhem Klimaatbestendig' op te richten. Het platform Arnhem Klimaatbestendig richt zich vooral op de bewustwording en het stimuleren van het nemen van maatregelen door particulieren. Dit gaat via klimaatcafé 's, de website arnhemklimaatbestendig.nl, het geven van informatie op bewonersavonden en andere vormen van communicatie.
Tot en met 2025 is een bedrag van € 100.000 beschikbaar, dat wordt toegerekend aan de rioolheffing. Voorgesteld wordt om hier ook voor 2026 en de jaren daarna structureel een bedrag van € 100.000 voor te reserveren en deze lasten te betrekken bij de rioolheffing.

Continuering Arnhemse Aanpak Energie Armoede

We zien dat de opgave die er ligt in het kader van energie armoede niet is afgerond. Deze opgave was tot nu toe gefinancierd met incidentele middelen via het Nationaal Programma Arnhem-Oost. Om de continuïteit van de huidige aanpak te borgen zijn de structurele middelen van Duurzaamheid vanaf 2026 niet toereikend. In 2026 en 2027 worden de uitgaven van € 1.500.000 (2026) en € 500.000 (2027) gedekt met een onttrekking uit de BR Klimaat en Energie.

Begroten bestedingsplan transitie Omgevingswet

Tot 1 januari 2032 hebben de gemeenten de tijd om te komen tot één omgevingsplan voor de gemeente. Hiervoor zijn vanuit het Rijk zijn incidentele middelen beschikbaar. De transitie naar één omgevingsplan is een intensieve en ingewikkelde opgave. Het gaat om het samenbrengen van de oude bestemmingsplannen (van rechtswege al overgegaan naar Omgevingsplan), bruidsschat, verordeningen, regelingen en beleidsdocumenten in het omgevingsplan en deze integreren in een nieuwe structuur. Dit is een opgave waarbij meerdere vakgroepen in de organisatie intensief betrokken zijn. Om dit te realiseren is er de aankomende jaren extra formatie nodig. Dit is vastgelegd in een bestedingsplan. Voorgesteld wordt om op basis van het bestedingsplan de incidentele middelen, die zijn overgeheveld vanuit 2024 (€ 1,7 mln.), te verdelen over de jaren 2025-2031.

Verlenging Subsidieregeling Groenblauwe Initiatieven

De subsidieregeling Groenblauwe Initiatieven werd door het college vastgesteld op 6 december 2022. Zoals ook blijkt uit onze monitoring van de inzet en resultaten van de regeling is de regeling een groot succes. Het aantal mensen en organisaties dat van de regeling gebuikt maakt is groot en neemt nog altijd toe, ook in de kwetsbare wijken van onze stad. Alleen het bedrijfsleven bleef tot nu toe achter. Met de inzet van deze regeling dragen wij samen met bewoners en ondernemers aanzienlijk bij aan een groene, leefbare en klimaatadaptieve stad. De subsidieregeling loopt in 2025 af. Er volgt een evaluatie van de regeling en een verlenging van de regeling zal voorgelegd worden aan de raad. Er is in de begroting 2026 deels dekking voor deze verlening opgenomen, deze dekking is echter niet voldoende. We stellen voor de regeling met een jaar te verlengen en ook in 2026 een aanvullend bedrag van € 180.000 hiervoor beschikbaar te stellen en deze kosten te betrekken bij de rioolheffing.

Betaalbaarheid en versnelling woningbouw

De ambitie van onze gemeente als het gaat om wonen zijn verwoord in de Woonvisie. We hebben meer betaalbare woningen in onze gemeente nodig om aan de behoefte te voldoen. Tegelijk willen we hiermee de tweedeling in onze stad verminderen. Dit beleid is vertaald naar een groot aantal acties. Betaalbaarheid staat onder druk. Dit vraagt om acties. Dit doen we door in te zetten op conceptueel bouwen proberen we door meer efficiëntie in de bouwketen woningen met een goede prijs-kwaliteit verhouding te realiseren. Meer in de breedte is het van belang in goed contact te blijven staan met alle partners die betrokken zijn bij de nieuwbouw. Dit doen we door te participeren in de op te richting stichting waardoor het Bouwberaad de komende tijd zich verder kan door ontwikkelen. Dit geldt voor de nieuwbouw, maar ook voor optop projecten. Optoppen is tegelijk een van de onderdelen van de aanpak van de bestaande voorraad. Immers, de meeste woningen staan er al.

We brengen inzichtelijk wat het verband is tussen diverse acties die nu al op dit vlak worden uitgevoerd zoals de bewustwordingscampagne verhuizen, de woonruimteverdeling op basis van de huisvestingsverordening, en housing first voor bijzondere doelgroepen. Een groot deel van de bestaande voorraad betreft particuliere huurwoningen. Eind 2024 is de verhuurverordening en de leegstandverordening ingevoerd. Hiermee gaat de gemeente behoorlijk interveniëren in deze markt. Het is van belang de contacten met de huurders in goede banen te leiden via het Huurdershuis en de contacten met de verhuurders via de doorontwikkeling van het stedelijk verhuuroverleg. We stellen voor om deze kosten van incidenteel € 350.000 in 2025 en € 350.000 in 2026 te dekken vanuit de gereserveerde middelen voor de betaalbaarheid en versnelling woningbouw in de BR Volkshuisvesting.

Ontwikkelperspectief Malburgen

Voor Malburgen wordt met middelen vanuit Nationaal Programma Arnhem-Oost een ruimtelijk-fysiek ontwikkelperspectief opgesteld, waarin aan de hand van de sociale opgaven voor deze wijk beschreven wordt welke fysieke kansen er zijn voor de wijk om de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de wijk te versterken.
Dit perspectief 'Malburgen Samen Vooruit' schetst een visie op de wijk in 2040. De meerwerkkosten voor het opstellen van het Ontwikkelperspectief Malburgen bedragen € 40.000. Samen met bewoners en Volkshuisvesting werken we aan een nieuw Ontwikkelperspectief voor Malburgen, dat rond de zomer wordt aangeboden aan de gemeenteraad. Het Ontwikkelperspectief heeft een horizon van 15 jaar en loopt tot 2040. In het Ontwikkelperspectief worden kansrijke projecten benoemd om Malburgen te verbeteren. Vaak zijn dit projecten die vragen om een samenwerking tussen gemeente, corporatie(s), ontwikkelaars, beleggers, gebiedspartners en bewoners. Voor verschillende ambities is nog geen budget beschikbaar.

Vissenbuurt
Het project Vissenbuurt gaat over de sloop-nieuwbouw van 186 sociale huurwoningen in Malburgen. In oktober 2024 is de Startnotitie Vissenbuurt vastgesteld waarin de ruimtelijke kaders voor deze transformatie zijn weergegeven. Daarin is aangegeven dat er tussen 204 en 260 woningen teruggebouwd kunnen worden. De gemeentelijke kosten voor sloop- en nieuwbouw bedragen € 260.000. We stellen voor om deze kosten van incidenteel € 300.000 in 2025 te dekken vanuit de BR Volkshuisvesting.

Woonbeleid

In Arnhem staan we voor grote opgaven. We moeten de groei van onze stad in goede banen leiden en tegelijkertijd de nijpende woningnood en woonongelijkheid oplossen. Daarbij zetten we in op goede woningen voor iedereen. Dit betekent ook dat woningen die verhuurd worden een goede kwaliteit moeten hebben en de gezondheid niet schaden. Daarom willen we geld vrijmaken voor de aanpak van een aantal woning-specifieke problemen zoals schimmelvorming. We stellen voor deze kosten van incidenteel € 27.000 in 2025, € 200.000 in 2026, € 100.000 in 2027 en € 100.000 in 2028 te dekken vanuit de BR Volkshuisvesting.

Voor de uitvoering van de Woonvisie Arnhem 2024-2029/2034 is daarnaast budget nodig voor reguliere onderzoekskosten, juridische advieskosten en andere advieskosten, bijvoorbeeld met betrekking tot het stimuleren van collectieve wooninitiatieven CPO en een woonconcept voor jongeren met een beperking. Ook is een indexatie opgenomen op de incidentele kosten, die de komende jaren doorlopen. We stellen voor om deze kosten van incidenteel € 126.000 in 2025, € 126.000 in 2025, € 63.000 2026, 2027 en 2028 en € 3.000 in 2029 en 2030 te dekken vanuit de BR Volkshuisvesting.

Stadsoase

Het plan voor een Stadsoase gaat over het gebied rondom het Stadstheater. Culturele gebouwen en een groene openbare ruimte vormen samen de Stadsoase: een fijne plek voor mens, plant en dier. Het plan sluit aan op de verbouwing van het Stadstheater. Die verbouwing heeft gevolgen voor de inrichting van de openbare ruimte. Het nieuwe theater maken we toegankelijk voor bezoekers, werknemers en artiesten. Hiervoor is ruimte nodig, vooral aan de kant van de singel. De rest van het gebied maken we zo groen mogelijk. Het gebied rond de Waalse kerk vormt het groene hart van de Stadsoase. Dit wordt een groene, koele plek met watervallen en een beekje. Dit helpt om het stadsklimaat aangenaam te houden.

Voor een toegankelijk Stadstheater is in de begroting al in middelen voorzien. Voor het groene hart van de Stadsoase is een investeringsbudget in 2027 noodzakelijk. Vanuit het Klimaatadaptatiefonds wordt in 2026 een incidentele bijdrage geleverd van € 580.000 voor dit investeringsbudget. De daaruit voortvloeiende structurele kapitaallasten bedragen vanaf 2028 een bedrag van € 32.500. We onderzoeken de mogelijkheid om deze bedragen (deels) te betrekken bij de rioolheffing.

Bomenplan

Om het bestaande Bomenbeleid en de Arnhemse groene ambities te kunnen blijven realiseren, is het noodzakelijk dat het bestaande investeringskrediet Bomenplan beschikbaar blijft. In onze vergroeningsopgave hebben bomen het meeste impact op het klimaatbestendig maken van de stad, het versterken van de biodiversiteit, het verbeteren van het welzijn en het creëren van een leefbare stad. Daarom is het van groot belang om dit investeringskrediet te handhaven. Zonder extra bomen en groeiplaatsverbeteringen bij bestaande bomen, geen leefbare gezonde groene stad.

Het voorstel is dan ook om het bedrag van € 1.000.000 investeringskrediet, dat tot en met 2026 deels incidenteel beschikbaar is, ook in 2027 beschikbaar te stellen. Dit betekent vanaf de jaarschijf 2027 een aanvullend investeringsbudget van € 650.000 met daaruit vloeiende kapitaallasten van € 25.000 vanaf 2028. Deze structurele kapitaallasten kunnen vanaf 2028 gedekt worden uit de reeds beschikbaar gestelde exploitatiemiddelen voor het bomenplan. Voor aanvullende krediet in toekomstige jaren zal onderzocht worden of deze tevens bekostigd kunnen worden uit reeds beschikbaar gestelde middelen.

Verkabelen hoogspanningskabels

In het kader van artikel 22a van de Elektriciteitswet 1998 kan een college van burgemeester en wethouders of een college van gedeputeerde staten (hierna: gemeente of provincie) bij de netbeheerder een verzoek indienen om een bovengronds gedeelte van een elektriciteitsnet te verplaatsen of vervangen door een ondergronds deel. Dit verzoek kan worden ingediend voor door de minister van Economische Zaken en Klimaat aangewezen tracédelen. Op grond van artikel 22a, zevende lid van Elektriciteitswet 1998 is de uitwerking van deze regeling opgenomen in het “Besluit van 3 oktober 2018, houdende nadere regels met betrekking tot het verplaatsen of verkabelen van een hoogspanningsverbinding” (hierna: AMvB). In deze AMvB is bepaald dat de eigen bijdrage van de gemeente is gemaximeerd op € 975.000 per kilometer nieuw aan te leggen tracédeel (prijspeil 2018). Om te voorkomen dat de reële omvang van de maximale bijdrage door inflatie afneemt, is tevens bepaald dat het bedrag jaarlijks van rechtswege wordt geïndexeerd. De totale lengte van de verkabeling bedraagt ca. 1,5 km.

In de bestemmingsreserve Volkshuisvesting is een bedrag van € 1,5 miljoen opgenomen voor het verkabelen van de hoogspanningskabels. We stellen voor om hieruit het haalbaarheidsonderzoek verkabeling Elst-Kattenburg te

dekken. Dit betreft het onderzoek naar de verkabeling van de bovengrondse 150 kV-verbinding Elst-Kattenberg (tussen mast 61 en mast 67). In 2025 wordt dit haalbaarheidsonderzoek door de netbeheerder, in afstemming met de gemeente, uitgevoerd. Het resterende bedrag in de bestemmingsreserve kan vervolgens in 2025 vrijvallen en voorgesteld wordt dit om te zetten in een investeringskrediet van € 1,8 miljoen (inclusief de indexatie van de afgelopen jaren), waarbij vanaf 2029 de kapitaallasten ten laste van de algemene middelen worden gebracht.

Voortzetting Wijkgroenagenda's

De wijkgroenagenda's zijn eind 2026 voor alle wijken van Arnhem afgerond. Voor de agenda's die in 2025 en 2026 zijn opgesteld volgt daarna in 2027 nog een uitvoeringstraject. Daarvoor is ruimte aanwezig van € 250.000 in het klimaatadaptatiefonds. Vanaf 2027 zal gestart worden met een actualisatie van de wijkgroenagenda's. Ook daarop zullen vergroeningsmaatregelen volgen. De verwachting is dat deze maatregelen gedekt kunnen worden uit bestaande onderhoudsbudgetten en het groenfonds/bomenplan.

Lasteneffect riool- en afvalstoffenheffing

In deze Perspectiefnota wordt voor een aantal ontwikkelingen en ambities voorgesteld om deze te door te berekenen in de hoogte van de riool- en afvalstoffenheffing. Het gaat daarbij om:
Bijdrage Platform Klimaatbestendig Arnhem

- Verlenging Subsidieregeling Groenblauwe Initiatieven
- Vertaling Burgerberaad afval in Uitvoeringsagenda Arnhem Schoner 2025-2026
- Oninbare posten lokale heffingen
- Kwijtschelding lokale heffingen

Aangezien het tarief verlagend effect van de lagere kosten voor kwijtschelding een groot deel van de tarief verhogende effecten compenseert, is het totaaleffect van bovenstaande punten op de hoogte van de riool- en afvalstoffenheffing beperkt. Voor de afvalstoffenheffing betekent doorberekenen van bovenstaande punten een gemiddelde lastenstijging van € 0,22 structureel. Voor de rioolheffing gaat het voor 2026 om een gemiddelde lastenstijging van bijna 1 procent, vanaf 2027 is er sprake van een zeer beperkt dalend effect op de lasten.

In het berekende lasteneffect is de doorberekening van de vertaling Burgerberaad Afval in de uitvoeringsagenda Arnhem Schoner 2025-2026 niet meegenomen, aangezien de financiële consequenties hiervan nog niet in beeld zijn. In 2024 hebben wij een Burgerberaad Afval georganiseerd met als centrale vraag: "Wat kan de gemeente Arnhem doen om de hoeveelheid afval van inwoners, instellingen en bedrijven tot een minimum te beperken". Na 5 intensieve en waardevolle bijeenkomsten heeft het Burgerberaad Afval uiteindelijk 28 adviezen geformuleerd. Op dit moment worden deze adviezen vertaald en verwerkt in een uitvoeringsagenda afval, die in het tweede kwartaal van 2025 aan de raad wordt aangeboden. We stellen voor om na behandeling van de uitvoeringsagenda door de raad, de financiële consequenties van de vastgestelde maatregelen te betrekken bij de afvalstoffenheffing.

Ook de effecten van de jaarlijkse actualisatie van de afval- en rioolbegroting, in verband met onder andere prijsstijgingen, zijn niet meegenomen. Deze actualisatie vindt plaats in aanloop naar de Begroting 2026. In de tarieven voor 2026 die eind 2025 aan uw raad ter besluitvorming worden voorgelegd, worden de effecten van beide punten verwerkt.

Conclusie

De hiervoor toegelichte autonome ontwikkelingen, financiële ontwikkelingen in de diverse programma's en ambities waarvoor dekking aanwezig is binnen bestemmingsreserves of bestaande budgetten leiden in totaal tot het volgende beeld:

Financieel beeld 2025-2029 Bedragen x € 1.000	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Totaal autonome en overige financiële ontwikkelingen	3.733	-4.576	3.191	-1.640	-3.011
Totaal gedekt uit bestemmingsreserves of bestaande budgetten	3.629	-36	-658	-369	-339
Totaal Perspectiefnota	**7.361**	**-4.612**	**2.532**	**-2.009**	**-3.350**
Waarvan structureel	*13.624*	*-3.154*	*-1.098*	*-3.597*	*-2.928*
Waarvan incidenteel	*-6.262*	*-1.457*	*3.631*	*1.588*	*-422*

Hieruit blijkt door de jaren heen een wisselend beeld te ontstaan, variërend van een voordeel in 2025 tot een nadeel vanaf 2029. Het structurele aandeel daarin is vanaf 2026 in alle jaren negatief. Het is echter van belang om dit beeld af te zetten tegen de uitgangspositie in de huidige Begroting 2025 om inzichtelijk te krijgen wat het effect voor de algemene reserve is. In de Begroting 2025 zijn namelijk reeds (vanuit voorgaande jaren) mutaties aan de algemene reserve geraamd. Samen met het beeld dat in deze Perspectiefnota wordt geschetst ontstaat vervolgens een nieuwe raming van de mutaties aan de algemene reserve voor de komende jaren:

Financieel beeld 2025-2029 Bedragen x € 1.000	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Toevoeging (+) of onttrekking (-) aan de algemene reserve cf Begroting 2025	2.118	-6.555	4.488	344	2.247
Totaal financieel beeld	7.361	-4.612	2.532	-2.009	-3.350
Totaal na Perspectiefnota	**9.479**	**-11.167**	**7.020**	**-1.665**	**-1.103**
Waarvan structureel	*59.709*	*1.387*	*1.311*	*-5.290*	*-18*
Waarvan incidenteel	*-50.229*	*-12.554*	*5.709*	*3.625*	*-1.085*

Dit leidt tot een totaalbeeld in bovenstaande tabel. Voor de begroting beoordeelt de Provincie het structurele aandeel hiervan. Daaruit blijkt dat in de jaren 2025 tot en met 2027 een structurele toevoeging aan de algemene reserve verwacht wordt. Dit slaat om in 2028, waarin een structurele onttrekking nodig is. Vanaf 2029 kantelt het beeld weer en koersen we vooralsnog op een (vrijwel) structureel sluitend beeld. Daarbij beweegt de weerstandsfactor zich in een aantal jaren richting het in de verordening opgenomen uitgangspunt van 1,4:

Financieel beeld 2025-2029	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Weerstandsfactor	1,3	1,2	1,3	1,3	1,3

In het volgende hoofdstuk wordt een perspectief geschetst van de ambities en mogelijke knelpunten die Arnhem voor de komende jaren ook ziet ontstaan.

3. Perspectief op Ambities en mogelijke knelpunten

In dit hoofdstuk lichten we in meer beschrijvende zin toe welke ambities we hebben in (lopend) beleid en uitvoering en welke mogelijke knelpunten worden voorzien. Deze ambities en mogelijke knelpunten hebben we door het ontbreken van het financiële meerjarenperspectief in deze Perspectiefnota niet van concrete dekking kunnen voorzien. Wij gaan tijdens de behandeling van de Perspectiefnota graag met u in gesprek over uw prioriteiten hierin zodat u ons richting kunt geven in de aanloop naar de ontwerp-Begroting 2026.

Een DUURZAAM Arnhem

Voortzetten beleid energietransitie
Om de energietransitie in Arnhem te realiseren worden de komende jaren (2025 – 2040) diverse energieprojecten ontwikkeld en gerealiseerd. De meeste investeringen en financieringen zullen worden gedaan door de rijksoverheid, bedrijven, banken en andere vermogensbeheerders. Als we deze financiers naar de Arnhemse projecten willen leiden, moeten we voor cofinanciering zorgen. Daarmee kan dan bijgedragen worden aan de ontwikkelkosten, eventuele onrendabele toppen en kapitaallasten van investeringen die voortkomen uit deze projecten, waarmee we de versnelling van de energietransitie willen borgen. Met name voor de woningbouwopgave is het essentieel dat er collectieve energiesystemen worden ontwikkeld. In maart jl. heeft uw raad hierover de Startnotitie ‘Randvoorwaarden en beslisboom bij rolneming door de gemeente Arnhem in de energietransitie’ ontvangen.

Continuering Arnhemse Aanpak Energie Armoede
De aanpak van energiearmoede is nog niet afgerond en wordt nu steeds met incidentele middelen gefinancierd. Hoewel sommige initiatieven, zoals buurtklusbedrijven, ook samenwerkingen aangaan met andere partijen, is continuering gewenst zolang de problematiek bestaat. Tot en met 2027 is er incidenteel geld beschikbaar, daarna niet meer.

Verhuiscoach
Om ouderen te helpen bij het vinden van een passende woning, is de afgelopen jaren een verhuiscoach ingezet. Na 2026 is hier geen budget meer voor beschikbaar.

Kwaliteitsimpuls Werklocaties
We werken aan voldoende ruimte voor werk en kwalitatief sterke werklocaties. De Visie Werklocaties is daarbij het kader en daarop zijn vanaf 2023 extra middelen ingezet. Er zijn opgaven in Spoorzone Arnhem-Oost en ambities omtrent verduurzamen en verdichten (ook regionaal vastgelegd in RPW) op alle werklocaties in de stad.
In 2026 kan nog gebruikt worden gemaakt van de bestaande middelen. Vanaf 2027 valt een deel van deze middelen weg en vanaf 2028 vallen ze in zijn geheel weg. Als we onze huidige inzet willen continueren, moeten we daarvoor middelen uittrekken.

Detailhandelsbeleid
In mei wordt het nieuwe Detailhandelsbeleid aangeboden voor bestuurlijke besluitvorming. In dit nieuwe beleid worden keuzes voorgesteld om de (wijk) winkelcentra en de detailhandelsstructuur te versterken, verbreden en vernieuwen. Hiertoe wordt een stimuleringsregeling voorgesteld. De stimuleringsregeling geeft concrete uitvoering aan de motie ‘investeer ook in de wijkwinkelcentra’ (november 2023) en verdiept het amendement ‘Aanpak voor vitale en leefbare wijkwinkelcentra.’ Voor de uitvoering hiervan is geen dekking aanwezig.

Programma creatief x energie
Op basis van motie "Belang creatieve sector voor innovatie" (21M263) bij de vaststelling van de Economische Agenda is het programma Creatief X Energie opgezet. Dit is in 2024 gestart. In dit programma is met succes een aantal cross-sectorale projecten gestart. CxE is onderdeel geworden van het landelijke programma PONT (De publieke ontwerppraktijk) van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. We hebben tot en met 2025 budget voor dit programma. Willen we deze samenwerking versterken en met meer partijen uitbouwen, dan zijn vanaf 2026 extra middelen nodig.

Doorontwikkeling Nieuwe Haven – Cleanport
De Nieuwe Haven is vanwege haar unieke functie in de stad belangrijk voor de economie van de stad. De haven gaat een steeds nadrukkelijkere rol spelen in de ambities op het gebied van energie-transitie en de ontwikkeling van de (innovatieve) Maritieme Maakindustrie. Deze ontwikkeling is ingezet. Tot en met 2025 is hiervoor budget beschikbaar. Mochten we dit op het huidige niveau willen voortzetten, dan zijn er vanaf 2026 middelen nodig.

Circulariteit
Onderdeel van de uitvoeringsagenda Circulariteit 2024-2026 is borging van circulair denken en doen in de diverse afdelingen binnen de gemeentelijke organisatie. Dit gebeurt door versnelling, aanjagen en het beschikbaar stellen van onderzoeken. Als we de ondersteuning van circulaire initiatieven in de stad voor de verschillende vastgestelde sectoren (zoals textiel, reparatie en circulair) willen voortzetten, zijn hiervoor vanaf 2026 middelen nodig. Hier vallen ook lidmaatschap aan Cirkelstad (circulair bouwen) en Living Lab regio Arnhem onder. De circulaire subsidieregeling tot slot kan ook bijdragen aan de ambities.

Electricity week
De Arnhem Electricity Week 2024 werd georganiseerd om de internationale zichtbaarheid van het Arnhemse energy cluster te vergroten. Connectr neemt hierin de leiding, met als hoogtepunt de European Power Summit, waarbij de inhoud werd verzorgd door hoogleraren van TU Delft, TU Eindhoven en Universiteit Twente. De Electricity Week is een evenement dat helpt om belangrijke spelers binnen de sector lokaal te binden.
Grote energiebedrijven zoals Tennet, Alliander en DNV ondersteunen en financieren het event, maar ze verwachten ook betrokkenheid en financiële steun van de gemeente. Deze beperkte co-financiering vanuit ons, heeft gezorgd voor een veelvoud aan investeringen van andere partijen. Tot en met 2025 is voor deze co-financiering budget beschikbaar. Mochten we de Arnhem Electricity Week willen blijven organiseren, dan zijn er vanaf 2026 middelen nodig.

Een GROEN Arnhem

Laadinfra en deelvervoer
We hebben grote ambities op het terrein van schone en duurzame mobiliteit. Elektrisch vervoer is daar een belangrijk onderdeel van, en daarmee opladen ook. De aanleg van een aantal laadpleinen en een proef met deelvervoer kan daaraan bijdragen.

Investeringskrediet Toegankelijke hoofdlooproutes
In de begroting 2023-2026 zijn middelen gereserveerd voor het uitvoeren van de acties uit het uitvoeringsplan VN-verdrag Handicap op de domeinen Vastgoed en Openbare Ruimte. Inmiddels is er een goede start gemaakt met het uitvoeren van de werkzaamheden. Op basis van de opgedane ervaringen voor de looproutes, blijkt de opgave voor de looproutes omvangrijker dan eerder ingeschat.

Diervriendelijke beheersing rattenpopulatie
De zichtbare aanwezigheid van de rat in het stadsbeeld wordt steeds meer ervaren als een probleem. Een effectieve en diervriendelijke aanpak voor de beheersing hiervan kan bijdragen aan de beheersing van de rattenpopulatie. Mochten we meer in willen zetten op de aanpak en beheersing zijn extra middelen nodig.

Beekdal Paasberg
Enkele jaren geleden hebben bewoners het initiatief genomen om het beekdal Paasberg om te vormen tot een openbaar park. Momenteel is het gebied versnipperd en alleen toegankelijk voor sportclubs en scholen, waardoor de potentie niet volledig wordt benut. Het plan is om hier een groen (sport)park van te maken, met betere sport- en bewegingsmogelijkheden, verbeterde sportfaciliteiten en een verkeersluw karakter met meer ruimte voor voetgangers en fietsers. Daarnaast draagt het park bij aan het verminderen van wateroverlast en het creëren van een klimaatbestendig stadsdeel.

Het college heeft de raad eerder geïnformeerd over dit initiatief en samen met gebruikers een gebiedsanalyse uitgevoerd. Afgelopen jaar is intensief gewerkt aan een plan waarin alle betrokken partijen zijn meegenomen. Het streven is de gebiedsvisie voor het zomerreces aan de raad voor te leggen.

Een KANSRIJK Arnhem

Transformatie Sociaal Domein
Binnen het Sociaal Domein voorzien we natuurlijk ambities die we willen verwezenlijken maar zijn er ook mogelijke knelpunten. Deze ambities en mogelijke knelpunten worden in hoofdstuk 4 van deze Perspectiefnota verder toegelicht. Daar gaan we ook verder in op de Transformatie van het Sociaal Domein die hard nodig is om dit domein betaalbaar en toegankelijk te houden voor Arnhemmers die dit het hardste nodig hebben.

Gratis bibliotheekpas tot 24 jaar
Arnhem zet zich in voor de aanpak van laaggeletterdheid, hiertoe ligt binnenkort het 'Uitvoeringsplan Vaardig Arnhem 2025 - 2028' ter besluitvorming voor. Een belangrijk onderdeel is om de gratis bibliotheekpas blijvend beschikbaar te maken voor jongeren tot 24 jaar. Het budget dat eerder beschikbaar is gesteld stopt na 2025.

Sportpark Schuytgraaf
Al lange tijd wordt gesproken over de aanleg van een basketbalveld en sport/speelplek in Schuytgraaf. In dit deel van de stad zijn weinig voorzieningen terwijl het aantal inwoners stijgt. De ambitie is om op het sportpark een beweeg en verblijfsvoorziening te creëren voor een (3x3) basketbalveld, een buiten gym en een skatevoorziening. De huidige functie kan grotendeels blijven bestaan (schaats en skeeler). Voor de realisatie is onvoldoende budget aanwezig.

Horecastewards
Vorig jaar is budget beschikbaar gesteld voor het aanstellen van een horecastewards. De horecaondernemers zouden na 1 jaar de kosten voor de steward overnemen. Helaas lijkt dat niet te lukken en wordt opnieuw een beroep gedaan op de gemeente om de stewards te blijven financieren.

Een VERBONDEN Arnhem

Arnhem Gastvrije Stad
We vangen vluchtelingen en ontheemden van waar ook ter wereld ruimhartig op en realiseren duurzame, menswaardige en structurele opvang. We bieden hen, ongeacht hun status, vanaf dag 1 toekomstperspectief. Dit doen we door ze te helpen met wonen, werken, taal, geld, opleidingen, sport en gezondheid. Zo kunnen ze meedoen in onze Arnhemse samenleving en gelijktijdig bouwen aan een stevig en duurzaam fundament. Momenteel werken we aan een voorstel om deze Arnhemse Aanpak te borgen voor de komende tien jaar. In dit voorstel, dat in Q2 2025 aan de raad wordt aangeboden, heeft ook motie 24M130 ‘Kansrijke start voor statushouders’ een plek. Onze Arnhemse aanpak wordt op dit moment deels gefinancierd met incidentele budgetten. Indien we dit op termijn willen borgen, zijn daar middelen voor nodig.

Fair Pay
De cultuursector kampt met diverse knelpunten: stijgende huisvestingslasten, stijgende personeelskosten als gevolg van CAO-afspraken, honoraria die achterblijven bij andere sectoren en die noodzaken tot een eerlijke beloning (Fair Practice Code) en het uiteenlopen van gemeentelijke huurindexatie en subsidie-indexatie. Begrotingen van culturele instellingen en praktijken van culturele en creatieve makers staan stevig onder druk. In het ook door Arnhem ondertekende Cultuurconvenant 2025-2028 tussen het Ministerie van OCW, Landsdeel Oost en zes Cultuurregio’s is ‘fair pay’ of een eerlijke beloning als een uitgangspunt bij subsidieverstrekking en opdrachtverlening opgenomen. Om de meerkosten van fair pay te kunnen financieren zijn geen middelen aanwezig.

Herhuisvesting Theater Oostpool/Introdans
Er wordt in lijn met de Uitgangspunten Cultuur en de motie ‘Cultuurhuis voor heel Arnhem’ onderzocht waar Theater Oostpool en Introdans vanaf 2029 gehuisvest kunnen worden. Om uitvoering te kunnen geven aan de motie en voor de huisvestinglasten zijn onvoldoende middelen gereserveerd.

Uitganspuntennota Cultuur 2025-208
In de Uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2025-2028 die dit jaar aan u zal worden voorgelegd is opgenomen hoe we Arnhemse makers optimaal willen faciliteren, hoe iedereen moet kunnen genieten van en deelnemen aan een breed, divers en toegankelijk cultuuraanbod, hoe we meer fysieke ruimte nodig hebben voor kunst en cultuur en hoe we dit mogelijk kunnen maken. Uitvoering van deze ambities en actiepunten kan deels binnen de huidige cultuurbegroting door herprioritering. Twee speerpunten kunnen niet worden bekostigd binnen de huidige cultuurbegroting. Allereerst gaat het om nieuwe spelers in het Arnhemse cultuurlandschap die nu worden ondersteund via incidentele Rijksmiddelen. Deze zogenoemde SPUK-middelen zijn per 2026 niet meer

beschikbaar. Het gaat hier om initiatieven die een aanbod ontwikkelen voor talentontwikkeling en professionalisering van jonge makers en voor de ontwikkeling van nieuwe genres die met hun activiteiten een nieuw publiek weten te bereiken. Willen we nieuwe spelers binnen het subsidiehuis definitief een plek te geven, dan zijn daarvoor middelen nodig.

Daarnaast willen we de positie van onze Rijksgezelschappen en het productiehuis podiumkunsten in de stad versterken. Deze instellingen dragen, naast hun landelijke taak, steeds meer bij aan het culturele programma in de stad, zoals het bijdragen aan stadsbrede evenementen en participatieprojecten met sociale partners in de stad. Bovendien spelen zij, samen met o.a. ArtEZ, een belangrijke rol in de doorstroming en ontwikkeling van nieuw podiumkunstentalent. Wij zien vanuit de ambities in de Uitgangspuntennota (structurele samenwerking in de keten van talentontwikkeling) een intensivering van hun rol. Willen we hun rol in de stad uitbreiden en verstevigen dan zijn daar ook middelen voor nodig.

Visie toerisme en recreatie
Toerisme en recreatie zijn van groot belang voor gemeente Arnhem in economische zin, maar ook voor de leefomgeving, leefbaarheid en het welbevinden van haar inwoners. In het tweede kwartaal van 2025 zal de Visie toerisme en recreatie ter besluitvorming worden voorgelegd. Om de basis op orde te brengen en straks uitvoering te kunnen geven aan deze nieuwe visie is er naar verwachting capaciteitsuitbreiding en structureel werkbudget nodig voor bijvoorbeeld uitbreiding en beheer van routenetwerken en vitaliteitsonderzoek vakantieparken.

Opkomstbevordering verkiezingen
De democratie vraagt continu aandacht en onderhoud. De afgelopen jaren hebben we rond verkiezingen getracht de opkomst te bevorderen. Het huidige budget bleek loopt na 2026 af.

Duurzame alternatieven voor reisbewegingen
Op dit moment kennen wij een uitruilmogelijkheid voor de fiets binnen het IKB voor medewerkers die minimaal twee dagen in de week gebruik maken van de fiets voor woon-werkverkeer. Zij kunnen tot een bedrag van € 750,- 1 keer per 3 jaar uitruilen. Daarnaast kunnen medewerkers hun gemaakte kilometers voor woon-werkverkeer fiscaal vriendelijk uitruilen voor €0,23 per kilometer.
In de huidige arbeidsmarkt is het cruciaal om onze medewerkers een werkplek te bieden die aantrekkelijk en goed bereikbaar is. Naast onze ambities op het gebied van duurzaamheid en onze noodzaak tot aantrekkelijk werkgeverschap, geeft het recent vastgestelde Duurzaam Mobiliteitsplan – waarmee lopen, fietsen en het openbaar vervoer belangrijker worden – ons als gemeente ook een voorbeeldfunctie.
In dat licht zouden we medewerkers de mogelijkheid kunnen bieden om te kiezen uit meerdere duurzame vervoersopties die aansluiten bij hun persoonlijke situatie. Voorbeelden zijn het ophogen van de uitruilmogelijkheid voor de fiets binnen het IKB om hiermee het fietsgebruik verder te stimuleren, het verstrekken van NS-businesskaarten aan medewerkers en het inrichten van parkeerhubs. Momenteel worden dit soort opties nader onderzocht.

Capaciteitsvraagstukken
Er zijn ook ambities en mogelijke knelpunten die mogelijk vragen om aanpassingen in capaciteit. Dit speelt bijvoorbeeld rondom de structurele inbedding van de ambities ten aanzien van diversiteit en inclusie, (technologische) ontwikkelingen bij burgerparticipatie, het monitoren van beleidsdoelen, datagestuurd werken, bescherming van de hoge/grote natuurwaarden, inzet op duurzaamheid (mogelijk gedekt via rijksmiddelen) en om een brug te creëren tussen beleid en uitvoering in die gebieden van Arnhem waar meerdere maatschappelijke opgaven bij elkaar komen en de gemeente een actieve rol wil aannemen.

4. Transformatie Sociaal Domein

De transformatie van het Sociaal Domein

Arnhem groeit, de gezondheid van onze inwoners staat onder druk en mede daardoor doen zij een toenemend beroep op ondersteuning en zorg. Zo krijgt gemiddeld 1 op de 7 jongeren jeugdhulp en wordt er door onze steeds ouder wordende inwoners steeds meer een beroep gedaan op zorg en ondersteuning. Omdat we in de toekomst onvoldoende zorgprofessionals hebben, is het nodig om maatregelen te nemen om deze groeiende zorgvraag te beheersen. Daarbij staat voorop dat Arnhemmers die dit het hardste nodig hebben, gebruik kunnen blijven maken van goede en betaalbare voorzieningen.

Wij zetten vol in op gezondheidsbevordering en preventie – op alle niveaus: universele preventie, collectieve preventie, geïndiceerde preventie en zorg-gerelateerde preventie. Hierbij is het uitgangspunt dat wij zo vroeg mogelijk gezondheidsproblemen willen voorkomen. Daarom vinden wij een Kansrijke Start voor alle Arnhemse kinderen, een brede sociale basis, een gezonde en beweegvriendelijke leefomgeving en voldoende faciliteiten die Arnhemmers in hun beweegbehoeftes ook zo belangrijk. Een gezonde leefstijl waarbij aandacht is voor beweging, voeding, slaap/ontspanning, verantwoord middelengebruik en de sociaal-emotionele ontwikkeling is essentieel voor de (ervaren) gezondheid van onze inwoners. Het model van Positieve gezondheid is hier een mooie leidraad in.

De ondersteuning en zorg moeten zo veel mogelijk op een laagdrempelige manier in de wijk of thuis beschikbaar zijn. We zetten volop in op preventie, op het vergroten van samenredzaamheid en op algemeen toegankelijke collectieve voorzieningen. De aanvullende individuele ondersteuning en zorg die door professionals moet worden geboden willen we om onze inwoners heen organiseren, bijvoorbeeld door middel van wijknetwerken van welzijn- en zorgaanbieders. Zo kan tijdig goede ondersteuning en zorg worden geboden, waarmee we ook complexere en zwaardere problemen willen voorkomen. Hierbij geven we professionals de ruimte en verlagen we waar mogelijk de administratieve lasten.

Wij vervolgen de denkrichtingen die we hebben beschreven in de Perspectiefnota 2025 en de geamendeerde Begroting-2025. In lijn hiermee hebben we de afgelopen jaren een aantal belangrijke stappen gezet.

Om te borgen dat iedereen gelijkwaardige kansen heeft om zich te ontwikkelen en mee te doen, is een stevige sociale basis nodig die de leefbaarheid in de Arnhemse wijken vergroot. In het nieuwe welzijnsbeleid, dat uw raad in januari heeft vastgesteld, ligt dan ook de focus op de eigen kracht van inwoners en zetten we in op het versterken van de preventieve functie van het welzijnsbeleid.

Voor Arnhemmers met een zorgvraag organiseren we meer samenhang in de toeleiding; we verbinden welzijn en zorgaanbieders en zorgen dat aanbieders lichte ondersteuning dichtbij kunnen bieden. In twee wijken zijn inmiddels welzijns- en zorgnetwerken gestart met een beperkt aantal welzijns- en zorgaanbieders en het sociaal wijkteam. Waar kan, stimuleren deze aanbieders groepsbegeleiding in plaats van individuele begeleiding. Dit versterkt de zelfredzaamheid en samenwerking van inwoners. Door de inzet van VAV (vertrouwd, aanwezig, veilig) en de POH-Jeugd worden zware vormen van jeugdhulp verminderd of zelfs voorkomen.
De aanpak van de wachtlijst voor huishoudelijke ondersteuning is bemoedigend. De wachtlijst is gedaald van 535 naar 53 inwoners, waardoor de meest kwetsbare inwoners snel hulp krijgen. Bovendien gaan we aan de slag met de uitvoering van het ouderenbeleid.

In de zware zorg organiseren we eveneens meer samenhang. Hulptrajecten in de jeugdzorg (100.000 euro of meer) worden geanalyseerd. Bij stagnatie of uitstroomproblemen zoeken we naar alternatieve mogelijkheden. De eerste resultaten zijn positief: passende zorg en meer perspectief voor jongeren en ouders. Ook hebben we een lokaalplan voor de implementatie beschermd wonen, beschermd thuis en maatschappelijke opvang vastgesteld en werken aan de uitvoering. Dit zorgt ervoor dat mensen die dit nodig hebben een passend vangnet krijgen in onze stad. Om een beter antwoord te kunnen bieden op mensen met verward gedrag op straat is het traject Samen Sterk gestart met politie, zorgaanbieders, het sociaal wijkteam en de GGD. We zetten in op wijk-GGD, bemoeizorg en “streettriages”. Op basis van de ervaringen die worden opgedaan, wordt het vervolgtraject opgezet. Bovendien is er een breed regionaal netwerk rondom het Integraal Zorgakkoord opgezet en een gezamenlijk regioplan gemaakt. Ook is er een regionaal uitvoeringsplan voor de Hervormingsagenda. Dit alles ondersteunt de transformatie van het welzijnswerk en de zorg.

Uitdagingen en ontwikkelingen
Tegelijkertijd zien we dat er meer nodig is. Door de aanhoudende personeelstekorten is de mate waarin er ondersteuning en zorg kan worden verleend, niet onbegrensd. De vergrijzing leidt tot een zorgvraag die verder toeneemt en complexer wordt. Ook stijgen de kosten van ondersteuning en (jeugd)zorg, bijvoorbeeld door autonome stijging van de (jeugd)zorgvraag, maar ook door veranderingen in de CAO. Zo heeft de CAO Sociaal Werk meer doorgroeimogelijkheden gekregen en zijn de lonen binnen deze sector gestegen. Dit leidt tot een kostenstijging van circa 20% in drie jaar voor welzijns- en wijkteamorganisaties. De compensaties vanuit het Rijk voor deze stijgingen zijn niet toereikend. Daarnaast speelt de krapte op de arbeidsmarkt een rol bij de loonkostenstijgingen.

Voor bijvoorbeeld het Sociaal Wijkteam betekent onvoldoende compensatie voor bovenstaande ontwikkelingen onder andere dat het aantal wijkcoaches moet worden afgebouwd en daarmee de ondersteuning van inwoners wordt verschraald en/of (sneller) beëindigd. Hierbij speelt het risico dat ondersteuning en zorg verschuift naar duurdere individuele voorzieningen. Tenslotte zien we (landelijk) een toename van het aantal incidenten met en de overlast van personen met onbegrepen gedrag.

Daarnaast zijn er ontwikkelingen waarmee we (in de toekomst) worden geconfronteerd. Zo heeft de deskundigencommissie jeugd recent een advies uitbracht, met daarin onder meer de aanbeveling om de hervormingsagenda jeugd te verbreden naar een integrale jeugd- en gezinsagenda. In deze agenda moet de verbinding worden gezocht met onder andere onderwijs, volwassen-GGZ en bestaanszekerheid.
Ook is er een Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord [AZWA] in de maak, dat mede als doel heeft om het medisch domein te ontlasten. Dit is nodig met het oog op de vergrijzing. In dit traject spreken Rijk, gemeenten en zorgpartijen onder andere over het verplaatsen van een deel van het budget vanuit de zorgverzekeringswet naar gemeenten.

Organisatie Sociaal Domein
De manier waarop het sociaal domein nu is georganiseerd maakt het tegelijkertijd dikwijls ook moeilijk om onze doelen voor Arnhem te bereiken. Vooral voor inwoners met complexe problemen. We hebben de laatste jaren hard gewerkt aan nieuwe aanpakken en andere werkwijzen in het sociaal domein. Maar: het sociaal domein is ook erg versnipperd. Er zijn veel verschillende wetten, regelingen, geldstromen, aanbieders en instanties. Dit maakt het moeilijk om stevige samenhangen te creëren tussen verschillende voorzieningen op verschillende leefdomeinen. Elke voorziening, interventie en pilot heeft eigen regels en criteria. Deze zijn op zichzelf logisch en werken in geval van lichtere problematiek vaak goed. Maar in geval van complexe problemen leiden ze samen niet altijd tot het juiste hulpaanbod en dikwijls ook tot hoge kosten. Bovendien is het aanbod voor inwoners en professionals, zoals huisartsen, als gevolg vaak onoverzichtelijk. Inwoners met meerdere ondersteunings- of zorgvragen komen daardoor vaak niet snel genoeg op de juiste plek terecht. We kunnen dit niet alleen veranderen, maar dit vraagt een gezamenlijke investering van betrokken partijen en van het Rijk.

Transformatie noodzakelijk
Om deze onbedoelde effecten te doorbreken, is fundamentele transformatie van het stelsel noodzakelijk. Betere ondersteuning en hulp voor onze Arnhemmers tegen acceptabele kosten ís mogelijk, mits we met alle betrokken partijen gaan denken vanuit het gehele stelsel om de inwoner heen. Alleen op die manier komen we voorbij deelgebieden, pilots, specialismes en institutionele grenzen en gaan we van ketens naar netwerken rond inwoners en in wijken.

De transformatie van het sociaal domein is geen gemakkelijke opgave, maar wel één die noodzakelijk is. Bovendien is het een opgave die ook het zogeheten fysieke domein raakt. Zo wordt circa 30 procent van de gezondheid van inwoners namelijk bepaald door hun fysieke leefomgeving. Tegelijkertijd is een goed werkend sociaal domein nodig om onze ambitie van een leefbare, ongedeelde stad te kunnen realiseren.

Op onderdelen is de transformatie van het sociaal domein, zoals geschetst, al gestart. Bijvoorbeeld door op gebied van welzijn de focus te leggen op leefbaarheid en preventie in de wijk, door het vergroten van bestaanszekerheid met behulp van integrale schuldhulpverlening, en door de start met het ontdubbelen, ontsnipperen, vereenvoudigen en slimmer verbinden van het aanbod door middel van zogeheten zorgnetwerken.

Tegelijkertijd zijn er ook elementen die de transformatie ophouden dan wel tegenwerken. Zoals loon- en prijsstijgingen van organisaties in de sociale basis, die niet volledig gecompenseerd zijn en die zorgen dat organisaties hun dienstverlening aan inwoners moeten terugbrengen. Voor onze subsidiepartners op het gebied van welzijn en maatschappelijke opvang geldt dat door de nieuwe cao Sociaal Werk uit 2023 de lonen binnen deze

sector dermate sterk zijn gestegen dat er een gat is ontstaan tussen beschikbare middelen vanuit de gemeente en benodigde middelen bij deze subsidiepartners. Dit gat is in 2024 en 2025 incidenteel opgelost. Het structurele karakter van deze CAO-ontwikkeling maakt echter dat dit knelpunt vanaf 2026 langjarig aan de orde is en een fundamentele oplossing behoeft. Indien deze oplossing niet wordt gevonden, kunnen deze organisaties onvoldoende werken aan de zo noodzakelijke transformatie. Daarnaast is er sprake van veel innovatie en pilots, maar wordt dit met name op incidentele basis gefinancierd.

Om zorg en ondersteuning voor onze inwoners die dit het hardste nodig hebben toegankelijk en betaalbaar te houden, is kortom een grondige transformatie nodig die alle onderdelen binnen het sociaal domein zoveel mogelijk met elkaar verbindt. De komende maanden werken we onze transformatieaanpak verder uit, zodat we in de ontwerp-Begroting 2026 een uitgewerkt plan aan uw raad kunnen voorleggen. Hierin zullen ook de ambities en mogelijke knelpunten in het sociaal domein, die terugkomen in de volgende paragraaf, worden betrokken.

Financieel kader
Zoals eerder in deze Perspectiefnota aangegeven wordt in 2025 een budget van € 6 miljoen aan de bestemmingsreserve Wmo en Jeugdzorg toegevoegd waarmee in totaal circa € 15 miljoen beschikbaar is als incidentele dekking die betrokken kan worden bij de transformatie van het sociaal domein. Structurele dekking zoeken we o.a. door binnen het sociale domein (structurele) knelpunten integraal af te wegen en ook te betrekken bij structurele voordelen die op termijn in het sociaal domein als gevolg van de transformatie kunnen ontstaan. Daarnaast bezien we of we middelen – die nu worden besteed aan maatregelen die niet of minder bijdragen aan de beoogde transformatie – in kunnen zetten voor nieuwe maatregelen die de transformatie van het sociaal domein verder ondersteunen.
De gedachte achter de transformatie sociaal domein is dat meer resultaat tegen relatief minder kosten kan worden bereikt als ingezet wordt op preventie, collectieve oplossingen en samen met ketenpartners nieuwe systeem-doorbrekende aanpakken in te voeren. Om die reden zal in de Begroting een samenhangende investeringsaanpak worden voorgesteld, die we in de komende jaren verder uitwerken en implementeren.

Ambities en mogelijke knelpunten in het Sociaal Domein

In deze paragraaf lichten we in meer beschrijvende zin toe welke ambities en mogelijke knelpunten in (lopend) beleid en uitvoering worden voorzien. Deze nemen we mee in de integrale afweging die we gaan maken in het kader van de transformatie sociaal domein. De uitkomst daarvan zullen we bij de Begroting 2026 aan uw raad voorleggen. Net als bij de ambities en mogelijke knelpunten zoals beschreven in hoofdstuk 3 gaan wij ook graag met u in gesprek over uw prioriteiten in het sociaal domein, zodat u ons richting kunt geven in de aanloop naar de ontwerp-Begroting 2026.

Bestaanszekerheid

Vroegsignalering
In een tijd waarin steeds meer mensen te maken krijgen met onzekerheid over hun financiële situatie, willen we zo vroeg mogelijk in contact komen met inwoners die geldzorgen hebben. Ons doel is om te voorkomen dat deze zorgen uitmonden in problematische schulden. Dit doen we onder meer door Vroegsignalering, waarbij we bij mensen langs gaan of telefonisch contact opnemen. We zien dat de behoefte aan hulp na een contact bij vroegsignalering stijgt en het aantal maandelijkse signalen van betaalachterstanden is toegenomen met 40%. Willen we deze werkwijze vanaf 2027 minimaal op het huidige niveau houden, dan moeten we daar extra middelen voor inzetten.

Armoedeaanpak studenten
We vinden het belangrijk om studenten met financiële problemen te helpen en zo te zorgen dat ze niet met hun studie hoeven te stoppen omdat hun ouder(s)/verzorger(s) niet of onvoldoende in staat zijn om de kosten van de opleiding te dragen. Voor studenten van Rijn IJssel bestaat een steunfonds, de Dullert Stichting levert daar een financiële bijdrage aan. Het is mogelijk in overleg en in samenwerking met scholen te onderzoeken hoe en of dit fonds te verbreden naar een centraal steunfonds voor studenten. Stichting Leergeld heeft recent de leeftijdsgrens voor ondersteuning verhoogd van 18 naar 21 jaar. Door deze grens verder te verhogen kan een grotere groep worden bereikt.

Ondernemers met geldzorgen
Ook ondernemers met geldzorgen kunnen bij de gemeente terecht. We zien dat ondernemers vaker een beroep doen op Over Rood. Als we hen allemaal willen ondersteunen, dan zijn daarvoor extra middelen nodig.

Bijzondere Bijstand
Door de voorwaarden voor het aanvragen van Duurzame Gebruiksgoederen via Bijzondere Bijstand te versoepelen wordt het voor inwoners makkelijker om hier een beroep op te doen als zij dit nodig hebben. Als we hiervoor kiezen, zal dit naar verwachting leiden tot meer aanvragen. Hiervoor zijn onvoldoende middelen beschikbaar.

Participatiewet in balans
Volgens de nieuwe Participatiewet in Balans, die naar verwachting dit jaar wordt behandeld, krijgen we vanaf 2026 per 2026 wettelijk de mogelijkheid om inwoners die maximaal werken en toch niet uit de bijstand komen, een inkomensvrijlating te bieden van 15 procent. Over dit deel van hun inkomen worden mensen dan niet gekort op hun bijstandsuitkering. Onze verwachting is echter dat het Rijk de omvang van de doelgroep lager inschat dan in Arnhem realistisch is. Hiervoor is vanaf 2027 mogelijk extra budget nodig.

Subsidie City at home
City@Home is een maatschappelijke organisatie die vrouwen ondersteunt om te participeren in de samenleving van Arnhem. Initieel waren de activiteiten gericht op vrouwen met migratieachtergrond, maar ondertussen zijn ook vrouwen met geen migratieachtergrond welkom. Op deze manier ontstaat er ook verbinding tussen de verschillende bevolkingsgroepen in de samenleving. Het aantal vrouwen dat deelneemt aan de activiteiten van City@Home stijgt sterk en daarmee ook de druk op de organisatie. City@Home heeft de gemeente Arnhem om financiële hulp gevraagd.

Kansenmakers
De Kansenmakers bieden een platform waar jongeren zelf programma's ontwikkelen en uitvoeren, gericht op studie, werk, inkomen en gezondheid. In de wijk Presikhaaf, waar veel jongeren opgroeien in kansarme gezinnen met beperkte financiële zekerheid en negatieve stigma's, ondersteunt Kansenmakers hen door middel van de juiste tools studie- en loopbaancoaching en een uitgebreid netwerk. Vanaf 2026 is geen budget gereserveerd.

Ervaringsdeskundigen
De afgelopen periode hebben we binnen de campagnes rond Geldzorgen waardevolle ervaring opgedaan met de pilot waarbij we samenwerken met ervaringsdeskundigen. Zij hebben actief meegedacht over de campagnes en fungeerden als ambassadeurs door hun verhaal te delen. Hierdoor verlaagden zij de drempel voor inwoners om hun geldzorgen aan te kaarten. Als de pilot na 2025 afloopt, zijn hier geen middelen meer voor beschikbaar.

Huisvesting Ecovrede
Zowel in 2020 als in 2021 heeft de gemeenteraad moties aangenomen die gericht zijn op het (helpen) huisvesten van Ecovrede. Ecovrede krijgt subsidie voor activiteiten om inwoners te ondersteunen die overal buiten de boot vallen. Zo geven ze advies en ondersteuning, vertrekken gratis voeding, kleding en duurzame gebruiksgoederen. Ecovrede is nu tijdelijk gehuisvest in een oud schoolgebouw maar moet daar weg per 1 juni 2025. Na 2027 zijn geen middelen beschikbaar.

Welzijn en inclusie

Jongerenwerk
De welzijnspartners die jongerenwerk aanbieden ontvangen geen structurele subsidie. Doordat wordt gewerkt met incidentele subsidies ontstaan financiële spanningen en is het ingewikkeld om in te zetten op langdurige inzet, bestendiging, doorgroei en optimalisatie.

Uitvoering ouderenbeleid
Met het Arnhemse ouderenbeleid bereiden we ons voor op de forse groei van het aantal ouderen in de stad. Met onze maatschappelijke partners willen we slimme verbindingen tussen programma's en projecten leggen. Daarmee bouwen we aan krachtige buurten en een sociale en fysieke infrastructuur, waarin inwoners voor zichzelf kunnen zorgen, zich voor elkaar kunnen inzetten en de juiste ondersteuning krijgen. We houden daarbij oog voor de kosten en uitvoering van de zorg en pakken als gemeente een aanjaagrol, waarbij we tevens investeren in preventie. Voor de uitvoering van het ouderenbeleid is vanaf 2026 geen geld beschikbaar.

Initiatieven sociale cohesie
Aangezien de laatste jaren deze subsidies incidenteel zijn verleend is het ingewikkeld om in te zetten op langdurige inzet, bestendiging, doorgroei en optimalisatie. Als we het bestaande aanbod in Arnhem op het huidige niveau te houden is het structureel maken van de incidentele subsidies gewenst.

Ontmoeten en Verbinden
Het welzijnsbeleid zet in op het versterken van sociale netwerken in onze wijken. Ontmoetingslocaties spelen hierin een centrale rol. Voor het meerjarig faciliteren van alle locaties zijn onvoldoende middelen beschikbaar. Daarnaast spelen de Samenwerkende Arnhemse Buurthuizen een belangrijke rol bij het faciliteren (met raad en daad) van deze ontmoetingslocaties. De SAB ontvangt nu geen gemeentelijke subsidie, maar wordt tot en met 2025 financieel volledig ondersteund door de Dullertsstichting. Vanaf 2026 wordt een bijdrage van de gemeente verlangd.

Arnhems opbouwwerk
In het welzijnsbeleid is tevens opgenomen dat opbouwwerk een onmisbare schakel is in de wijk. We zetten preventie voorop en daarvoor is een stevige sociale basis noodzakelijk. Opbouwwerkers hebben als taak te werken aan krachtige, verbonden gemeenschappen waarin iedereen kan meedoen. Door individuele én groepen inwoners te activeren, te verbinden en te ondersteunen. Zo dragen zij bij aan meer eigen regie en sociale netwerken van inwoners. Willen we dat opbouwwerk toegankelijk is in alle wijken van Arnhem, dan zijn de huidige budgetten niet toereikend.

APCG structurele borging schouwen in subsidie
Met ingang van de huidige collegeperiode zijn er tijdelijk middelen beschikbaar gesteld voor het schouwen van publieke gebouwen en openbare ruimte in het kader van VN verdrag Handicap, dit is door de gemeente belegd bij de Stichting APCG. Mochten we het schouwen een structureel karakter willen geven, dan zijn hiervoor middelen nodig.

Zorg en jeugdhulp

Wijknetwerken
De gemeente Arnhem wil samen met haar maatschappelijke partners gaan werken met wijknetwerken voor Welzijn en Zorg. Dat zijn gebiedsgerichte netwerken van welzijns- en zorgorganisaties en het Sociaal Wijkteam Arnhem. De deelnemende partijen nemen daarin gezamenlijk de verantwoordelijkheid om de zorg en ondersteuning aan inwoners van Arnhem anders te organiseren. De uitvoeringskosten om de wijknetwerken van start te kunnen laten gaan zijn nog niet gedekt.

Versterken lokale toegang vanuit hervormingsagenda en toekomsttuinen
Een belangrijk onderdeel van de Hervormingsagenda Jeugd, het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming en de Regiovisie HGKM is het versterken van de lokale toegang. De lokale teams zijn belangrijk in het realiseren van de veranderingen binnen de jeugdhulp. Van hen wordt enerzijds verwacht dat zij een rol spelen in het terugdringen van het jeugdhulpgebruik, door problemen die kinderen, jongeren en hun gezin ervaren te normaliseren en klein te houden met gesprekken, adviezen en met eventueel directe inzet van lichte hulp die zij zelf bieden. Anderzijds moeten zij breed kijken naar de krachten en zorgen in een gezin, waar nodig passende hulp op de relevante leefgebieden organiseren, veiligheidsproblematiek herkennen en bij onveiligheid ouders en jeugdigen bewegen tot hulp, ook als zij daar niet zelf voor open staan. Vanuit de Hervormingsagenda moet elke gemeente in 2028 een stevig lokaal team hebben staan. Vanuit het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming moet dit in 2030 staan.

Preventieve bemoeizorg
Preventieve bemoeizorg is gericht op hulp bieden aan mensen die zelf geen hulp zoeken, maar wel hulp nodig hebben. Deze preventieve aanpak wordt nu nog incidenteel gefinancierd. Indien we een brede doelgroep willen blijven bedienen zodat door vroegtijdige interventies complexe zorgvragen worden verminderd, dan zijn daarvoor middelen nodig.

Borging Wijk GGD
Sinds november 2023 kan een Wijk GGD'er na een overlastmelding bij Politie een persoon met onbegrepen gedrag bezoeken in plaats van alleen een digitaal onderzoek te doen. De eerste resultaten met deze nieuwe werkwijze, opgestart vanuit het NPOA, in Arnhem Oost en het centrumgebied zijn zo positief dat we via ZonMw geld voor 2025 en 2026 hebben ontvangen om de aanpak stadsbreed uit te rollen. Als we deze aanpak willen borgen, dan zijn daar middelen voor nodig.

Verbinding sociaal domein - GGZ
Vorig jaar is er vanuit het NPOA een succesvolle pilot mogelijk gemaakt waar GGZ gerelateerde vragen opgepakt werden door een team vanuit de GGZ, de Sociale Wijkteams en ervaringsdeskundigen. Daaruit is gebleken dat de persoon met een hulpvraag efficiënter geholpen kon worden. Daarnaast zijn we gestart met het project Samen

Sterker waardoor de politie buiten kantoortijden gemakkelijker verbindingen kan leggen met zorgpartijen. Als we deze projecten willen voortzetten, zijn daar financiële middelen voor nodig.

Levensloopbegeleiding Vanuit Autisme Bekeken
Voor inwoners kan de levensloopbegeleiding VAB (Vanuit Autisme Bekeken) worden ingezet. Dit is een langdurige vorm van ondersteuning voor mensen met autisme die helpt om uitdagingen in het leven aan te gaan en beter te functioneren binnen de maatschappij. Een eerdere pilot met deze gespecialiseerde zorgvorm heeft veel positieve resultaten opgeleverd. Mochten we deze zorgvorm structureel willen inzetten, dan zijn daarvoor middelen nodig.

Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen

22-uurs opvang
Met de proef 22-uursopvang Spoorwegstraat willen we in de zogeheten 'tussenuren' een verblijfsruimte voor dak- en thuisloze mensen te creëren. Dit zijn de uren waarin zowel inloopvoorziening Het Kruispunt als nachtopvang De Duif gesloten zijn. Deze pilot doen we op verzoek van de raad en voor de duur van maximaal twee jaar. Voor de pilotperiode is er dekking, vanaf 1 januari 2027 is er geen dekking meer. Indien we de 22-uursopvang dus willen voortzetten, dan zijn daarvoor middelen nodig.

Maatwerk tijdens opvang
De doelgroep van Maatschappelijke Opvang wordt zwaarder, waardoor er soms extra inzet op begeleiding nodig is om een plaatsing in een van de voorzieningen mogelijk te maken. Indien we dit maatwerk willen voortzetten zijn extra middelen nodig.

Jongerenopvang
Per 2026 stopt onze huidige aanbieder met het faciliteren van jongerenopvang. Het is onze verwachting dat een nieuwe aanbieder structureel duurder zal zijn gezien de hogere CAO-lonen en het tekort aan personeel. Daarnaast is er een uitbreiding van capaciteit noodzakelijk: de huidige twee crisisbedden worden structureel bezet, regelmatig worden jongeren boventallig geplaatst en de instroom is onverminderd terwijl de uitstroom blijft stagneren. Indien we de jongerenopvang willen voorzetten en uitbreiden dan zijn daarvoor middelen nodig.

Opzetten ontbrekend aanbod snijvlak Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen
Dakloze jongeren zijn gezien de aard van hun problematiek, niet op hun plek in de Maatschappelijke Opvang. Tegelijkertijd is er in andere zorgvormen zoals Beschermd Wonen geen passend aanbod voor hen omdat zij eerst tot rust en stabiliteit moeten komen alvorens te kunnen werken aan doelen en herstel. Voor hen zou een plaatsing op een soort tussenvoorziening mogelijk moeten zijn, die op dit moment nog niet bestaat. Indien we dit ontbrekend aanbod willen opzetten, zijn daarvoor extra middelen nodig.

Nieuwe vorm trainingshuizen Beschermd Wonen en uitbreiding capaciteit Maatschappelijke Opvang
IrisZorg biedt Beschermd Wonen (BW) voor Arnhemmers met een verslaving in drie vormen: mensen die actief gebruiken, mensen die gereguleerd gebruiken, en mensen die proberen af te kicken. De BW-vorm voor mensen die actief gebruiken is nu gevestigd op de Maatschappelijke Opvang-voorziening in de Remisestraat. De interactie met de cliënten van de Maatschappelijke Opvang (MO) heeft dusdanig ongewenste effecten, dat we een andere locatie voor deze BW-vorm noodzakelijk achten. Mochten we deze andere locatie willen inrichten, dan ontbreken daar nu de middelen voor.
Tegelijkertijd neemt de vraag naar opvang voor de doelgroep met verslaving en/of zware psychiatrie toe: er is inmiddels structureel een wachtlijst. Als de BW-plekken op de Remisestraat inderdaad kunnen verhuizen naar een andere locatie en/of aanbieder, zouden we op de Remisestraat acht extra MO-plekken kunnen inrichten. Indien we dit willen, zijn daarvoor extra middelen nodig.

Beschutte opvang
Sinds 2023 zijn er 8 plaatsen Beschutte Opvang op de opvangvoorziening Remisestraat. Deze opvangplekken zijn voor dak- en thuisloze cliënten die niet in beeld komen of blijven binnen het reguliere aanbod van beschermd wonen en de maatschappelijke opvang van IrisZorg. Het gaat om een groep zorgmijdende cliënten met vaak chronische en complexe verslaving- en psychiatrische problematiek en/of verstandelijke beperkingen. Cliënten ervaren problemen op meerdere leefgebieden, maar hebben geen wens of motivatie om deze te herstellen. De belangrijkste focus van beschutte opvang ligt op het bieden van veilige huisvesting en het onderhouden van contact met de cliënten. Vanuit deze basis wordt gestreefd hen te motiveren om te werken aan herstel. Het wegnemen van zorgen over een veilige plek zorgt ervoor dat cliënten rust ervaren en meer openstaan voor dit hersteltraject. De huidige 8 plaatsen zijn in 2023, 2024 en 2025 incidenteel gefinancierd. Als we dit structureel willen voortzetten zijn daarvoor middelen nodig.

Opvang EU-burgers
De opvang van EU-burgers die we op verzoek van de raad hebben opgezet, was - in afwachting van rijks- en/of Europese regelgeving - voorzien voor een periode van twee jaar vanaf 1 juli 2024. Er is echter nog geen vooruitzicht dat dit beleid er gaat komen. Indien we deze opvang willen verlengen, zijn daarvoor middelen nodig.

Straatcoaches en outreach GGD
De capaciteit van de straatcoaches is uitgebreid sinds 1 november 2023, als gevolg van een steekincident bij Musis in juli 2023. Sinds 1 januari 2025 is de uitbreiding voortgezet, mede vanwege de 22-uursopvang die van start ging op 01-01-2025. Het steekincident bij Musis in juli 2023 is ook aanleiding geweest om te starten met een outreachende aanpak van de GGD in de binnenstad en delen van het Spijkerkwartier en Klarendal. De uitbreiding van de capaciteit straatcoaches als de outreachende aanpak van de GGD heeft geleid tot positieve resultaten. Willen we dit voortzetten dan zijn middelen nodig.

Onderwijs
Aanpassen SMI en BSO+
Het college heeft in 2024 besloten om de richtlijnen voor de sociaal medische indicatie (SMI) te verruimen. Dit is een regeling waarmee ouders zonder recht op kinderopvangtoeslag onder bepaalde voorwaarden gebruik kunnen maken van kinderopvang. Het ging destijds om fase 1, waarbij het criterium 'aantoonbare achterstand bij het kind' te wijzigen van kinderen tot 2 naar kinderen tot 4 jaar. Daarbij is aangegeven dat er in 2025 een voorstel volgt voor verruiming van het inkomenscriterium (fase 2). Dit voorjaar zal nog nader onderzoek worden gedaan naar de maatschappelijke (en financiële baten) en aanvullende kosten van fase 2. Het Rijk heeft al aanvullende middelen beschikbaar gesteld. Op basis van ervaringen bij andere gemeenten is de verwachting dat aanvullende middelen nodig zullen zijn vanaf 2026. Mochten we dit willen dan vraagt dat ook een investering vanuit de gemeente. Indien we daarnaast de BSO+ willen verruimen en in vier pilots de inhoudelijke en financiële effecten daarvan willen onderzoeken, dan zouden we daarvoor ook extra middelen beschikbaar moeten stellen.

Publieke gezondheid
Kansrijke Start
Een goede gezondheid is de basis voor een gelukkig leven en actieve deelname aan de samenleving. Alle Arnhemmers verdienen gelijke kansen om hun gezondheidspotentieel optimaal te benutten. Onze inzet op gezondheid begint daarom al vroeg: vanaf 10 maanden voor de geboorte tot ongeveer 2 jaar. Met het programma Kansrijke Start investeren we in een goede, kansrijke start voor elk kind en bouwen we aan een gezonde Arnhemse generatie. Een deel van de interventies worden gefinancierd door het NPAO. Structurele inzet en financiering voor deze interventies ontbreekt momenteel. Mochten we dat willen, dan zijn daarvoor middelen nodig.

Gezondheidspleinen
Om inwoners te helpen bij het verbeteren van hun gezondheid en het voorkomen van (verergering van) hun ziekte, hebben we in Arnhem Gezondheidspleinen. Hier werken leefstijlcoaches van Sportbedrijf Arnhem, verpleegkundigen en artsen met kennis over gezonde leefstijl. De Gezondheidspleinen bevinden zich in Rijnstate, Malburgen en Presikhaaf en worden gefinancierd met incidentele middelen vanuit het NPOA. Als we dit voor Arnhemmers willen waarborgen, is daar financiering voor nodig.

Gezond en actief leven
Voor zaken als mentale gezondheid, aanpak overgewicht en obesitas, en middelengebruik ontvangen we incidentele middelen vanuit SPUK's. Dit loopt via het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), maar stopt na 2025. Willen we activiteiten als GO! en JOGG voortzetten dan zijn middelen nodig.

PrEP
Inwoners uit de risicogroep HIV kunnen via de GGD'en in aanmerking komen voor het ontvangen van PrEP-zorg. Het aantal beschikbare plekken hiervoor is echter beperkt, waardoor er landelijk en ook in Gelderland-Midden inwoners op een wachtlijst staan. Voor de periode 2023 tot en met 2026 hebben we extra financiering beschikbaar gesteld om meer PrEP-zorg in Arnhem te kunnen realiseren. Met deze extra financiering kan de GGD nu in totaal aan 140 inwoners van Arnhem PrEP-zorg verlenen. Indien we willen dat de GGD dit continueert na 2026 zijn hier extra middelen voor nodig.

Arnhem-Oost
In de vijf wijken van Arnhem-Oost (Klarendal, Geitenkamp, Presikhaaf-West, Malburgen en het Arnhemse Broek) liggen grote uitdagingen. Met het Nationaal Programma Arnhem-Oost zetten we ons in om achterstanden op het gebied van onderwijs, werk en inkomen, wonen, gezondheid, leefbaarheid en veiligheid te verkleinen. Ons doel is

om zowel huidige als toekomstige generaties eerlijke en gelijke kansen te bieden om hun talenten te ontwikkelen. In april 2024 is het uitvoeringsplan voor het programma vastgesteld. Voor enkele interventies uit het uitvoeringsplan zijn de middelen niet toereikend. Inmiddels is van enkele interventies gebleken dat deze succesvol zijn, willen we deze borgen dan zijn extra middelen nodig.

Experiment Immerloo Schuldenvrij
Het experiment Immerloo schuldenvrij, uitgevoerd door het npao, heeft tot doel om 40 tot 60 huishoudens in een keer van hun schulden af te helpen en hen te ondersteunen op weg naar een perspectiefrijke toekomst. Er zijn afspraken gemaakt met groepen schuldeisers om meer en sneller kwijt te schelden, en krijgen inwoners extra begeleiding op weg naar een schuldenvrije toekomst. Het doel is om te ontdekken of inwoners stappen kunnen zetten in hun ontwikkeling als ze sneller schuldenvrij zijn. De afbetaalde schulden worden gedekt uit een gift van de Dullertsstichting en de uitvoeringskosten worden gedekt uit de SPUK (Specifieke Uitkering) Kansrijke Wijk van het Rijk. Om de volledige 40 à 60 huishoudens te kunnen helpen die in het pilotplan zijn aangekondigd zijn de beschikbare middelen ontoereikend.

Pedagogisch medewerker Rommelkist
Het nationaal programma Arnhem-Oost investeert in de fysieke transformatie van deze speeltuin op de Geitenkamp tot een veilige en toegankelijke plek. Naast deze fysieke investering is met steun van het Nationaal Programma Arnhem Oost geïnvesteerd in creëren van een socialer en veiliger klimaat op de Rommelkist. Hiermee zetten we in op het positief stimuleren van een veilige speelplek voor iedereen en professionals die meer pedagogische vaardigheden hebben, die stevig kunnen ingrijpen, die de taal van de straat/de wijk spreken en het vertrouwen van de wijkbewoners hebben. Deze interventie laat een positieve ontwikkeling zien de afgelopen jaren. Als we dit willen voortzetten dan zijn er vanaf 2026 middelen nodig.

Beheer sportaccommodaties Arnhem Oost
Vanuit het Nationaal Programma Arnhem-Oost zijn investeringsprojecten mogelijk gemaakt bij de Bakenhof, Dunoweg en Rommelkist. Rond het structurele effect van kosten voor beheer en onderhoud is nog geen inbedding geregeld in de gemeentelijke begroting per 2027.

Geitenkamp Werkt
Het project 'Geitenkamp Werkt' is een pilot waarvan de persoonlijke benadering en begeleiding zorgen voor succesvolle activering van inwoners richting participatie, scholing of werk. De methodiek van outreachend werken en samenwerking met niet-gemeentelijke partners werkt goed. Tot eind 2025 zijn hiervoor vanuit het NPAO middelen beschikbaar.

Financiële Vleugels
De pilot 'Financiële Vleugels', die eindigt in november 2025, is gericht op het ondersteunen van jongvolwassenen in een kwetsbare positie. Het doel is hen te helpen bij hun ontwikkeling op alle leefgebieden. De pilot richt zich specifiek op jongvolwassenen tussen de 18 en 21 om hen vanuit een crisissituatie naar een stabielere basis te brengen en meer bestaanszekerheid te bieden. Door hen onder andere te ondersteunen bij het bieden van financiële stabiliteit, kunnen ze hun leven weer op de rails zetten. De bevindingen uit deze pilot zullen helpen om gerichte beleidsinterventies te ontwikkelen binnen de Participatiewet. Mochten we de pilot willen voortzetten of het willen borgen in het beleid, dan zijn daarvoor middelen nodig.

Aan de Bak Garantie
Het project 'Aan de Bak Garantie' heeft als doel jongeren een goede start op de arbeidsmarkt te bieden. Deze projecten, activering van inwoners richting participatie, scholing of werk hebben tot positieve effecten geleid. Tot 2027 is budget beschikbaar.

Jongerenwerk op School
Vanuit de ambitie om de binnen- en buitenschoolse leefwerelden van jongeren in de wijken van Arnhem-Oost te versterken en beter met elkaar te verbinden, is de afgelopen jaren – met name in de coronaperiode – volop ingezet op Jongerenwerk op School (JOS). JOS draagt bij aan een vorm van 24/7 verbinding met jongeren, waarbij er continu ruimte is voor aandacht, tijd en ontwikkeling. Scholen ervaren de aanwezigheid van jongerenwerkers inmiddels als onmisbaar. Vanwege de goede ervaringen in de versteviging van de driehoek school, omgeving, thuis ondersteunt het NPAO het Jongerenwerk op School op alle Arnhemse vo-scholen om zo zoveel mogelijk kinderen uit Arnhem Oost te bereiken. Uit de eerste ervaringen blijkt echter dat er geen optimale aansluiting is tussen JOS en regulier ambulant jongerenwerk, met name tijdens de vakantieweken. Dit vraagt om een aanvullende inzet om

de continuïteit en effectiviteit van de begeleiding te waarborgen. Daarnaast is een breder gesprek nodig over de efficiëntie en samenhang in zowel opdrachtuitvoering als budgetverdeling, zodat jongerenwerk op school en in de wijk naadloos op elkaar aansluiten en optimaal bijdragen aan de ontwikkeling en ondersteuning van jongeren in Arnhem-Oost. Mochten we hierop in willen zetten, dan zijn daar geen middelen voor beschikbaar.

Buurtconciërges
Uit de evaluatie blijkt dat de inzet van de buurtconciërges een groot succes is, in het bijzonder binnen de Arnhem Oost aanpak. Vanaf 2026 is zijn onvoldoende middelen beschikbaar om de inzet van buurtconciërges te borgen.

GEMEENTE ARNHEM
Postbus 9029
6802 EL Arnhem
Tel: 0800-1809 (gratis)
E-mail: info@arnhem.nl